

WARRIES

Politikos apžvalga

BRITŲ KORESPONDENTAS IŠTREMIAMAS IŠ VOKIETIJOS

„Times“ korespondentui Normanui Ebutui rugpiūčio 19 d. buvo pranešta, kad jis iki rugpiūčio 22 d. turįs išvažiuoti iš Vokietijos. Atstovas ištremiamas už jo straipsnius apie Vokietiją, kuriuos vokiečiai laiko tendencingais. Pažymėtina, kad neseniai ir britai ištrėmė iš Didžiosios Britanijos du vokiečių žurnalistus.

KINIJA NEBEPASITIKI TAUTŲ SAJUNGA

Kinijos delegatas Tautų Sąjungai Dr. Hučitsajis rugpiūčio 20 d. Ženevoje, tarptautiniuose studentų namuose, pasakė kalbą apie krizę Rytų Azijoje. Kalboje tarp kita ko pažymėjo, kad Kinija nepadarysianti tos pačios klaidos, kurią padarė per Mandžiūrijos konfliktą, pasitikėdama sutartimis ir Tautų Sąjungos raginimais, kol visa Mandžiūrija buvo užimta. Kinija iki šiol nesikreipė į Tautų Sąjungą, nes ją nuo to žygio sulaiko Tautų Sąjungos valstybių laikymasis. Drauge pabrėžė, kad nenorįs griežtai pasakyti, jog Kinija nesišauksianti Tautų Sąjungos ar bent nepraneš apie padėtį Toluosiuose Rytuose.

STIPRĖJA ČEKOSLOVAKŲ IR RUMUNIJOS SANTYKIAI

Šiomis dienomis Rumunijoje pas ministerį pirmininką Tatarescu vieši Čekoslovakijos ministeris Hodža. Per pasitarimus tarp abiejų ministerių buvo paliesta visa eilė Čekoslovakijos ir Rumunijos glaudesnio bendradarbiavimo klausimų. Esą, tų pasitarimų vaisiai netrukus laimingu būdu pasireikšią Rumunijos ir Čekoslovakijos tarpusavio santykiuose.

BENEŠAS APIE PADĖTĮ EUROPOJE

Šią savaitę Čekoslovakijos respublikos prezidentas Benešas, lankydamasis įvairiuose Moravų Silezijos miestuose, vienoje pasakytoje kalboje pažymėjo, kad Europoje bręstanti politinė krizė, kurią jis laikąs viena sunkiausių nuo 1933 metų. Nerami Europa esanti padalinta į daugelį morališkų ir intelektualinių stovyklų. Šiandien, kada ekonominė krizė jau švelnėja, tarptautinėje Europos politikoje esą galima laukti svarbių įvykių. Nors tai nėra tikra, bet būtina reikia sustiprinti tarptautinį bendradarbiavimą. Dar pažymėjo, kad tuo tarpu ginkluoto konflikto nenumatoma. Charakteringa, kad kai kurios Europos valstybės, ginkluodamos ir stiprindamos savo kariuomenes, pasitarnavo taikai išlaikyti.

PORTUGALIJA NUTRAUKĖ DIPLOMATINIUS SANTYKIUS SU ČEKOSLOVAKIJA

Šiomis dienomis portugalų vyriausybė paskelbė komunikatą, kad diplomatiniai santykiai su Čekoslovakija nutraukiami. Portugalų vyriausybė savo notoje priežastimi nurodo tai, kad Čekoslovakija, turėdama galvoje nesikišimo į Ispanijos reikalus sutartį, atsisakė išduoti Portugalijai jos užsakytus Čekoslovakijoje ginklus. Tai yra vienintelis pasaulio istorijoje atsitikimas, kad nepavykus prekybinėms deryboms, formaliai nutraukiami diplomatiniai santykiai.

VOKIETIJA PASKELBĖ SIENŲ APSAUGOS DEKRETĄ

Vokietijos vidaus reikalų ministeris išleido 1937 m. kovo 9 d. paskelbto įstatymo Vokietijos sienoms patikrinti vykdymo taisyklės. Taisyklės skelbiamos dekretu. Tuo dekretu nustatoma, kad daugelyje pasienio sričių pirkti bet kokio dydžio žemės sklypą reikės gauti atitinkamų organų leidimą. Toks leidimas reikalingas ir parduodant sklypą iš varžytynių. Sklypo, esančio pasienyje, įpėdinis turi gauti leidimą sklypui perimti. Dekretu norima pavesti valstybės kontrolei žemės pirkimą tam tikrose pasienio srityse.

Tautos šventės iškilmės

Rugsėjo 8 d. švenčiama Tautos šventė. Tą dieną Kaune ir visoje Lietuvoje rengiamos iškilmės. Šventės vyriausi šūkiei yra tautinis vieningumas, kariškumas ir darbingumas. Visų mūsų tikslas siekti, kad šventės iškilmės būtų didingos ir kad jose dalyvautų visa visuomenė.

Šaulių Sąjungos štabas paragino šaulių dalinių vadus apskričių ir valsčių centruose organizuoti šventės iškilmės. Iškilmių programoje numatyti iškilmingas pamaldas, žuvusių pagerbimą, paradus ir iškilmingus posėdžius su paskaitomis ir menine dalimi. Šaulių dalinių vadai iškilmės rengia susitarę su kariuomenės įguly viršininkais ir šventės iškilmės ruošti ir jose dalyvauti kviečia visas vietos organizacijas.

Šventės dieną miestų, miestelių ir kaimų gyventojai kviečiami savo namus papuošti tautinėmis vėliavomis. Miestuose, kur sąlygos leidžia, namus iliuminuoti.

Rugpiūčio 30 d. 17 val. Šaulių Sąjungos salėje bus Kauno organizacijų atstovų susirinkimas iškilmių reikalams aptarti. Susirinkimo metu bus pranešta smulki iškilmių tvarka laikinoje mūsų sostinėje — Kaune.

Šiandien Šaulių Sąjungos štabas išsiuntinėjo Kauno organizacijų, įmonių ir dirbtuvių vadovybėms raginimus dalyvauti šventės iškilmėse, rugpiūčio 30 d. deleguoti savo atstovą į pasitarimą ir iš anksto pranešti Šaulių Sąjungos štabui kiek, kurios organizacijos žmonių iškilmėse dalyvaus. Pranešant nurodyti ar organizacija dalyvaus su vėliava ir ar bus orkestras. Pranešti galima kasdien darbo valandomis telef. 24365.

MUSOLINIS VYKSIAS Į VOKIETIJOS KARIUOMENĖS MANEVRUS?

„Daily Telegraph“ rašo, kad šiomis dienomis Hitleris pakvietęs Musolinį į šių metų rudens vokiečių kariuomenės manevrus. Kiti laikraščiai rašo, esą Musolinis pakvietimą priėmęs ir pažadėjęs manevruose dalyvauti. Manevrai įvyksią rugsėjo mėnesį.

JAPONAI PRAILGINO KAPITONŲ AMŽIAUS RIBĄ

Dėl japonų kinų karo Japonijos karo ministerija prailgino japonų kariuomenės kapitonų amžiaus ribą nuo 47 m. ligi 50 m.

BRITŲ PLANAS KARO VEIKSMAMS ŠANCHAJUJE SUSTABDYTI

Sudarytasis britų planas karo veiksmams Šanchajuje sustabdyti numato keturis punktus: 1) įrengti ribotam laikui neutralią zoną, 2) atšaukti iš Šanchajaus visą tiek sausumos tiek jūrų kariuomenę, 3) atitraukti kinų kariuomenę už neutralios zonos, 4) sustiprinti tarptautinę policiją ir pavesti jai globoti japonų piliečius tarptautinėje koncesijoje ir už koncesijos ribų. Didžioji Britanija pareiškė sutinkanti tokį pasiūlymą vykdyti, jei greta Amerikos Jungtinių Valstybių ir Prancūzijos atsakomybę pasiims Italija ir Vokietija.

BERLYNE SUIMTA TERORISTŲ ORGANIZACIJA

Užsienio spaudos žiniomis Berlyne ir įvairiose provincijos vietose Gestapo suėmė labai daug asmenų, kurie, esą, priklausė slaptai teroristinei organizacijai. Ta organizacija esą rengusi eilę pasikėsinimų prieš vyriausybės narius.

BRITAI SUSIRŪPINĘ SAVO REIKALAIS KINIJOJE

„Times“ rašydamas apie padėtį Kinijoje pažymi, kad britų ūkiniuose sluoksniuose reiškiamas didelis susirūpinimas. Britų ūkiniai interesai Kinijoje siekia 250 milijonų svarų sterlingų. Be to, Didžioji Britanija Kinijai yra paskolinusi 50.000.000 svarų sterlingų. Laikraštis pareiškia, kad D. Britanija savo interesus Kinijoje stropiai saugos.

VIRŠELYJE — VYT. GAVĖNO NUOTR.

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miskų, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskariniams ir kareiviams metams—5 lt., 6 mėn. 3 lt., ir 3 mėn.—2 lt. Visiems kitiems metams—6 lt., 6 mėn.—4 lt.
ir 3 mėn.—2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“

„Štai tikras pergales kelias!“

Šitie giliai prasmingi mūsų tautos himno žodžiai, kuriuos himno autorius dr. Vincas Kudirka sąmoningai įrašė, norėdamas lietuvių dvasią ir nusiteikimą nenuilstamai dirbti mylimos tėvynės naudai bei garbei sujungti su praeitimi, yra vienas svarbiausiųjų asmens ir organizacijos gyvenimo vadovų. Ak, būna kartais, kad žmogus, beeidamas gyvenimo keliu, palūžta, arba nusimena, negalėdamas tęsti nusistatyto darbo dėl pervargusių jėgų arba dėl nusilpusios dvasios. Tereikia gražaus ir nepaprasto pavyzdžio, kad žmogus vėl atnaujintų prarastąsias jėgas. Pagaliau, ir stipriai žengdamas, niekad nesustodamas ir nesuklupdamas, žmogus savo darbą nuolat gaivina istoriniais pavyzdžiais iš narsiųjų bei ryžtingųjų vyrų gyvenimo ir — niekada nepailsta, bet kas kartą veržiasi pirmyn ir pirmyn prie siekiamo tikslo. Tais pačiais istorijos pavyzdžiais gyvena ir kiekviena organizacija, susibūrimas bei draugija. Istorija moko, kad organizuoti žmonės įvairiais atsitikimais parodydavo didvyriško narsumo, sumanumo ir jėgos net prieš žymiai gausingesnius priešus. Šitas faktas — organizacijos drausmingumas, pasitikėjimas vadais ir vienu kitais, susiklausymas ir vieningumas jau yra pasidaręs visiems laikams būtinu organizacijos veiksmu. Visi istoriniai pavyzdžiai yra įrodę, kad tik su anksčiau minėtais savumais organizacija yra stipri ir tik visiškai jos narių susipratimas daro neįveikiamą pajėgą.

Mūsų ginklo pajėga — kariuomenė, kaip organizacija, yra geriausias ir gražiausias organizuoto darbo pavyzdys. Nuo pat pirmųjų mūsų valstybės gyvenimo dienų, kai tik kariuomenei buvo pavestas krašto gynimo uždavinys, ji nenuilstamai stovėjo sargyboje ir narsiai bei atkakliai grūmėsi su besiveržiančiais į kraštą grobikais. Tai mūsų kariuomenė, jos narsieji vyrai savo karžygiškumu taip iškelė Lietuvos vardą, kuris dar net senaisiais amžiais, ypačiai Vytauto Didžiojo laikais, buvo žinomas visame pasaulyje.

Mūsų tautos istorija yra labai gausi pavyzdžiais, kiek didvyriško pasiaukojimo yra parodę senovės lietuvių kariai bei jų vadai. Tie pavyzdžiai mums, kariai, yra tarytum stiprybės šaltinis, iš kurio mes nuolat turime semtis jėgų ir gaivintis savo kariniame darbe. Dirbdami tiesioginį karinį darbą — besirengdami krašto gynimui, nežiūrint į tai, kad tenka išgyventi ir sunkių darbo valandų, turime nuolat atsiminti, kad visus sunkumus bei pavojus mūsų sentėviai — senovės kariai pernešdavo nepaprastai kantriai

ir tikrai kariškai. Į visas pesimistines mintis bei nuomones, kad mes — maža valstybė neatsispirsim bei neatsilaikysim prieš puolimams, taip pat galime atsakyti istoriniais pavyzdžiais, kada mūsų kariuomenė su-triuškindavo žymiai gausesnius priešus. Yra svarbu ne žmonių skaičius, bet tų žmonių dvasia ir pasiryžimas nugalėti ir laimėti.

1514 m. Konstantino Ostrogiškio, vyriausio Lietuvos etmono, vadovaujama lietuvių kariuomenė su 20.000 karių nugalėjo 80.000 rusų kariuomenę, sumušusi ją ties Orša. Vadinasi, lietuvių kariai kovojo su ketveriopai didesniu priešu, tačiau laimėjo savo nepaprastą drąsą, narsumą ir karišku gudrumu.

1376 m. buvo lietuvių karas su lenkais. Lietuvių kariuomenė, Kęstučio, Liubarto ir Belžo kunig. Jurgio vadovaujama, nužygiavo į Maž. Lenkiją, perėjo per Sano upę ir priėjo prie Krokuvos per 4,5 mylios. Iš šio žygio lietuvių kariuomenė grįžo su 23.000 lenkų belaisvių.

1564 m. Didysis Lietuvos Etmonas Radvila Rudasis prie Ulos upės su 4000 karių sumušė 30.000 rusų kariuomenės. Iš jų teišsigelbėjo tik 5.000. Šitas pavyzdys rodo, kad priešas gali būti ir dešimteriopai didesnis, tačiau jis ne tik nelaimės, bet pralaimės, jei tik nedidelės vyrų saujelės dvasia bus stipresnė, jei visi kariai bus kaip vienas, jei jų šūkis bus: „nugalėsime arba mirsim“. Norint nugalėti, reikia turėti geležinę valią, kaip Radvilo Rudojo karių.

1604 m. Didysis Lietuvos Etmonas Karolis Katkevičius ties Baltakmene su 1.150 karių sumušė 7000 švedų. Švedų žuvo 3.000, o lietuvių — 81 ir 100 buvo sužeistų.

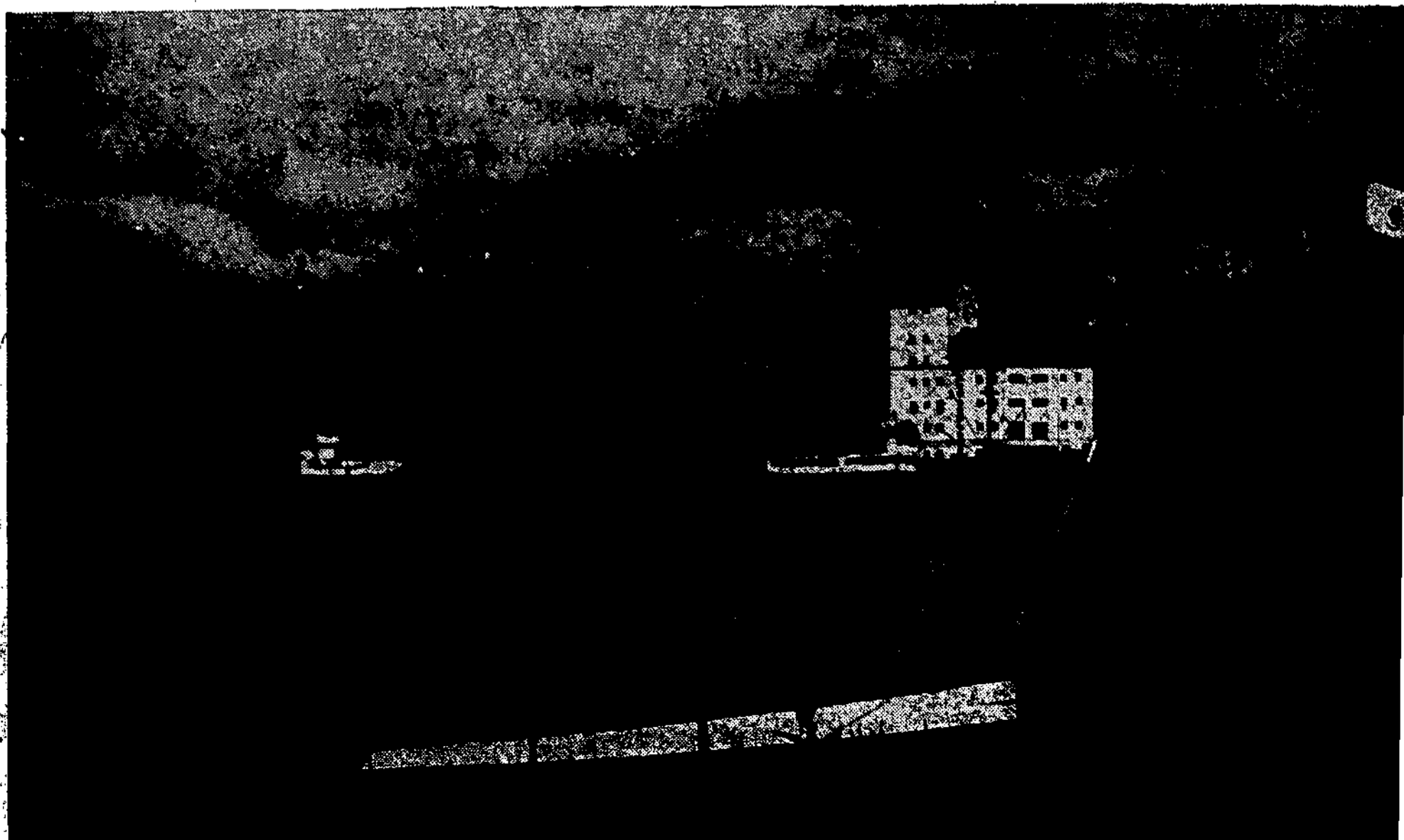
1605 m. to paties Did. Liet. Etm. Karolio Katkevičiaus 3.500 vyrų ties Kirchholmu sumušė 10.200 švedų. Tuomet žuvo 9.000 švedų.

Tai yra didžiausi mūsų senosios istorijos pavyzdžiai, rodą didelį lietuvių karių narsumą ir didvyriš-

Sparčiai auga mūsų Klaipėdos uostas. Tolumoje matyti naujieji Lietuvos Banko ir Lietūkio sandėliai.

Iz

Liet. Valstybės
RESPUBLIKINE

nikos priemonėmis. Tik aukštos moralės kariuomenė gali tikrai įvykdyti vadovybės sumanymus ir darniai pasiekti bendrąją tikslą, turėdama mažiausiai nuostolių.

Dvasinių jėgų pagrindas yra visos tautos atkaklumas ir pasiryžimas laimėti, tinkamas karinis jaunimo auklėjimas ir mokymas ir geras karinis parengimas.

Dvasinis kariuomenės patvarumas visų pirmiausia yra pasitikėjimo dalykas. Joje turi būti pasitikėjimas savo ginklu, pasitikėjimas savo draugais.

Nuolat ieškoti to pasitikėjimo, jį skleisti, įvykius plačiau vertinti, nesijaudinant dėl įvairių nepasisekimų, vengti žodžių ir veiksmy, kurie galėtų sužadinti abejojimą ir palaužti pasiryžimą — štai tikras pergalės kelias“.

Taigi, stiprinkime, kariai, savo dvasią didvyriškais anų laikų mūsų brolių žygiais, mokykimės iš jų karžygiškumo, kad reikiant tikrai mokėtume pasirodyti gali eiti pramintais mūsų sentėvių laisvės keliais.

Ats. j. ltn. B. Vosylius

100 METŲ LIETUVOS KOOPERACIJAI

Lietuvos kooperatyvų tarybos žurnalas „Talka“ paskelbė įdomią naujieną. Prof. P. Šalčius, tyrinėdamas žemės ūkio organizacijų praeitį, rado, kad pirmoji Lietuvos teritorijoje kooperatinė kredito įstaiga buvo įsteigta 1840 metais Vilniaus krašte, Rukainiuose. Tai buvo pirmoji mūsų krašte taupomoji kasa. Taigi 1940 metais turėsime šias garbingas kooperatinio judėjimo Lietuvoje sukaktuves būtinai paminėti. 1860 metais įsikūrė Lietuvoje ir pirmasis prekybos kooperatyvas „Komiso Namai“, kuris turėjo savo sandėlius Kaune (Aleksote), S. Kalvarijoje, Gelgaudiškyje ir Augustave. Pagaliau 1900 m. Raseinių apskrityje įsikūrė pirmoji žemės ūkio gamybos kooperatyvas — pieno perdirbimo bendrovė.

JUGOSLAVIJOS GIMIMAS

Dar Didžiojo karo metu, 1917 metais, kai visa Serbija buvo užimta austrų, turkų, bulgarų ir vokiečių kariuomenės, o serbų kariuomenės liekanos buvo Korfu saloje, serbų kunigaikštis - regentas Aleksandras, būsimasis didžiosios Jugoslavijos kūrėjas, parengė didžiosios Serbijos sudarymo planą. Tai turėjo būti padaryta Austro-Vengrijos sąskaiton, prijungiant prie naujos valstybės ir Juodkalnijos kunigaikštystę. Liepos 20 d. Korfu saloje buvo pasirašytas tam tikras pareiškimas-deklaracija, kuri reikalavo sudaryti nepriklausomą serbų-chorvatų valstybę. Pareiškimą pasirašė serbų ministras pirmininkas N. Pašičius ir chorvatų-slovenų visuomen. veikėjas A. Trimbičius. Pareiškime buvo pareikalauta atskirti nuo Austro-Vengrijos serbų, chorvatų ir slovenų žemes ir prijungti jas prie Serbijos. Rugpiučio 11 d. pareiškimą pasirašė ir juodkalniečių emigracijos atstovai Šveicarijoje. Taip dar prieš karo pabaigą gimė didžioji Jugoslavija, kuri turi 15.000.000 gyvent. (prieš karą Serbijoje gyveno 4.700.000 žm.).

Iš poligono

Asp. Limanto nuotr.

kumą. Smulkesnių pavyzdžių būtų galima dar daugiau nurodyti. Visi jie aptraukti gražaus karo meno aureole, ir mes su pasigerėjimu galime iš jų pasimokyti bei semtis stiprybės dabartiniam gyvenimui ir ateities žygiams.

O nepriklausomybės kovų istorijos lapas — ant-rasis karžygiškų žygių etapas. Kiekvienas „Kario“ numeris deda narsiųjų vyrų aprašymus, iš kurių matome, kad senovės lietuvių dvasia nebuvo užsnūdusi. Kovose dėl Lietuvos laisvės ir garbės ji pasireiškė didžiausiu patriotizmu, sujungtu su galinga kovos nuotaika: eiti ir laimėti. Ir mūsų narsieji vyrai laimėjo!

Pasimokydami iš tų visų mūsų istorijos pavyzdžių, galime matyti, kad pačiu svarbiausiu kautynių veiksmu buvo ne kariuomenės didumas, ne prieš gausumas, bet savosios dvasios galingumas. Tos dvasios stiprybės mes ir turime semtis iš praeities; tos stiprybės, kuri nepabūgdavo keleriopai didesnio priešų skaičiaus, bet drąsiai stodavo į kovą su nenumaldomu pasiryžimu nugalėti.

Apie dvasinių jėgų reikšmę mūsų Pėstininkų Statute (II d., 77 psl.) irgi pasakyta:

„Kovotojų skaičius, jų parengimas, medžiaginių priemonių gausumas ir jų galybė patys savaime dar pergalės neužtikrina. Ir galingiausios priemonės negali laiduoti visiško priešų sunaikinimo.

Galutinai kautynes nulemia dvasinių jėgų persvara.

Ne tas yra nugalėtas, kuris daugiausia nustojo žmonių ar priemonių, bet tas, kurio dvasia pirmiausia buvo palaužta.

Kad nugalėtume, reikia norėti nugalėti ir nesigailėti savo gyvybės. Dalys, kurių dvasia patvaresnė, visada nugalėdavo ir nugalės silpnesnės dvasios priešais, nors šis būtų ir gausesnis ir geriau aprūpintas tech-

Iš gediminininkų praeities

Rugpiūčio 25 d. 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas kukliai paminėjo savo 19 metų sukaktį. Nors tai ir eilinė metinė šventė, vis dėlto yra proga, prisimenant gediminininkų praeitį, jauniems iš senųjų pasimokyti.

Pirmąsias gediminininkų eiles, kaip ir daugumos kitų pulkų, žinia, sudarė pasišventę savoriai. Vis tik jų pasišventimas buvo daug pranašesnis už vėlesniųjų, nes jie buvo patys pirmieji savoriai. Jie neturėdami sau pavyzdžio, neturėdami supratimo kas per vargai jų laukia ir tų vargų visai nesvarstydami, spontaniškai kūrė karių eiles, sakytum, verdami labiau patyrusius vadus juos burti į karišką organizaciją, kuri netrukus gavo 1 lietuvių pėst. pulko vardą.

Pirmieji pulko savoriai, pamatę, kad jie dar negali būti aprūpinti nei būstine, nei ginklais, nei rūbais, nei maistu, vis tiek neatsisako savo tikslo — tapti kovotojais už dar problematišką Lietuvos laisvę. Būstinei jiems pakanka drėgno rūšio po Valstybės Tarybos rūmais. Jų patalas — šiaudų kūlys. Jų valgis — juoda duona, sriubos gurgėnis, išprašytas iš kurio gailėstingiausio vokiečio. Maistui pirmieji savoriai tegavo tik 5 markes dienai, o duonos svaras — 2 markes. O apie algą tuomet niekas nieko negirdėjo.

Džiaugėsi kiekvienu surūdijusiu šautuvu, jei kokiu nors būdu nučiupo nuo vokiečio. O jo net vartoti nebėr kur išmokti, nes vokiečių valdžia viešai ginkluotis dar neleisdžia.

Laisviau atsikvėpė Gedimino pulko pirmieji pionieriai, kai gavo kampelį artilerijos kareivinėse, Snipiškėse. Čia rado grėzdus, o ant jų — minkštų drožlių. Rado bent šiokią tokią krosnį, prie kurios galėjo sušilti. Netrukus buvo suorganizuota virtuvė, prasiėjo šioms toks kariškas gyvenimas ir kariška mankšta.

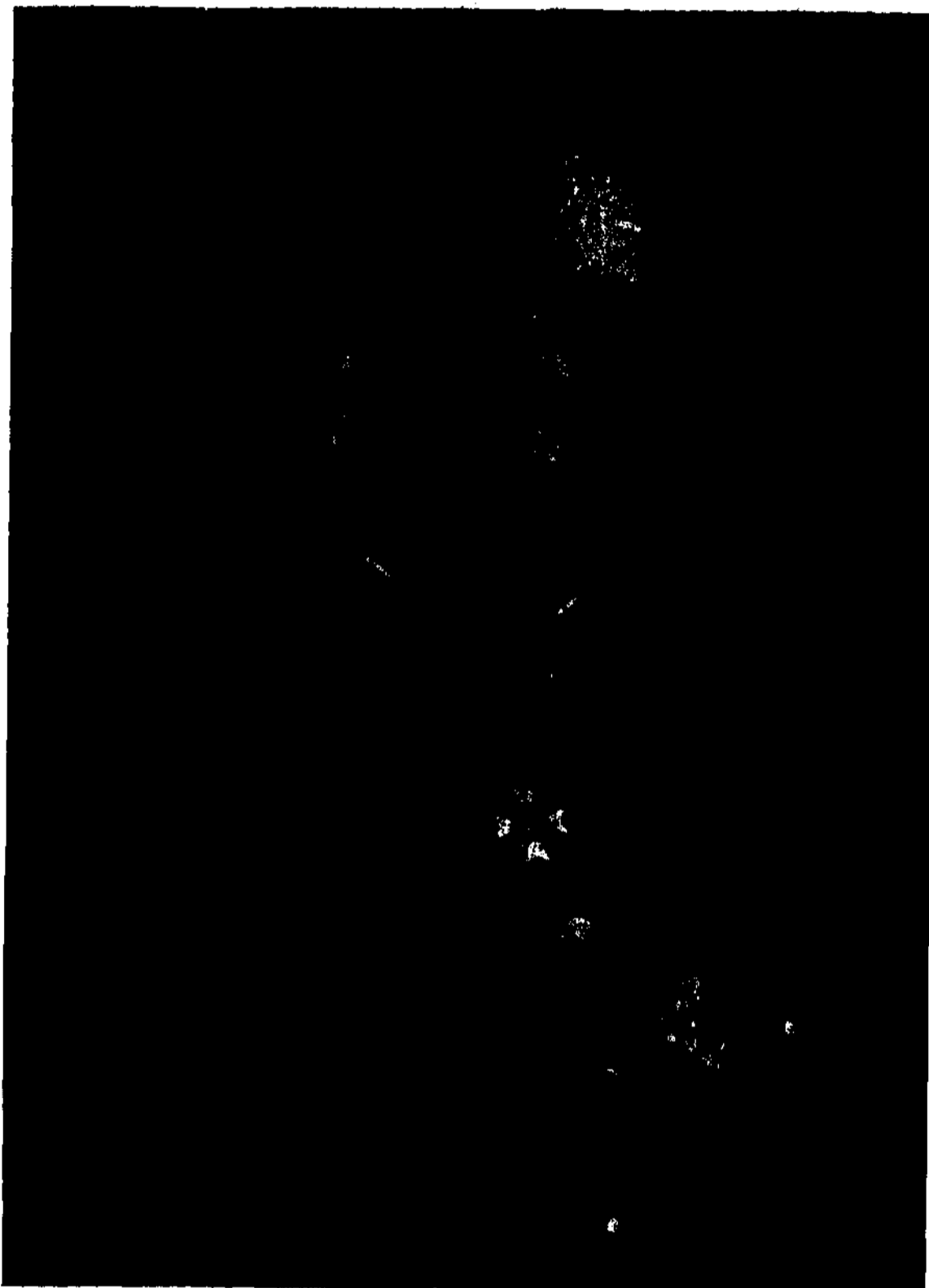
Visai gaiviai galėjo augti pulkas atsikėlęs 1918 m. gruodžio 18 d. į Alytų. Būdamas labiau centre etnografinės Lietuvos, tarp susipratusių tautiečių, kur negalėjo kaimiški taip išuliai kojoms nei bolševikai, nei lenkai, pulkas per porą mėnesių išaugo į jėgą, kuri galėjo priešintis atplūstantiems bolševikams.

Tiesa, pirmieji kovoje jėgų mėginimai, ne tiek gediminininkų nepajėgų, kiek vokiečių klastos dėka, buvo nesėkmingi: 1919 m. vasario 13 d. gediminininkai buvo išblaškyti iš savo lizdo — Alytaus. Tačiau netrukus bolševikus pliekė ne tik Daugų rajone, bet sugebėjo išguiti juos nuo šventosios net už Dauguvos. Nors ir kaip tvirtai, kietai raudonieji buvo įsikibę taip vadinamose Bružų pozicijose (už Daugailių), bet ir iš čia narsūs gediminininkai juos išjudino granatomis ir durtuvais ir, rugpiūčio 25 d. užėmė Zarasus, jautės bolševikus iš savo tėvynės išviję.

Rugpiūčio 25 d. gediminininkams yra bolševikų fronte galutinės pergalės diena. Jie tą dieną mini ir savo gyvenimo metines.

Kuris lietuvis nėra girdėjęs, kaip gediminininkai narsiai kovėsi su bermontininkais ties Radviliškium? Ir čia jie nepabūgo gerai ginkluoto priešo pragariškos ugnies, drąsiai kibo eiti pirmyn, net iki durtuvų kautynių, užėmė miestą ir laimėjo didžiulį karo grobį.

1920 m. gediminininkai, besaugodami barą Alytaus rajone, tai su bolševikais, tai su lenkais, buvo blaškomi šimtais kilometrų tarp Lydos ir Naujųjų Trakų. Rugsėjo mėn. galė prasidėjusi ir tam bare atvira kova su lenkais, nepaliko nelietusi ir gediminininkų. Rugsėjo 24 d. lenkų raitininkai klastingai užpuola gediminininkų dalį Načioje. Spalių pirmomis dienomis kaujama dėl Perlojos, Varenos, spalių vidury dėl Naujųjų Trakų...

Gen. št. plk. L. Gustaitis, 1 p. pulko vadas

Ir taip su kovomis pulkui teko peržygiuoti plotus nuo Alytaus iki Lydos, nuo Ukmergės iki Kalkūnų, nuo Baisogalos — Šiaulių iki buvusios Mažosios Lietuvos sienos, — žodžiu jų peržygiuota Lietuva skersai ir išilgai. Lengva pasakyti: peržygiuota. Bet kokiose sąlygose? Vargino ne tik kovos, nuolatinis budrumas, nemigos, žygio nuovargis, bet ir blogos susisiekimo priemonės, nepalankus oras, suplyšęs rūbas, nekartą basa koja, išbadėjęs pilvas, stoka pastogė...

Klystume, jei manytume, kad to meto gediminininkas įkyriai skundėsi, dejavo. Jį džiugino, jį grūdino, jį stiprino jo akimis regėti laimėjimai, jo paties žygdarbiai, artėjimas į Lietuvos laisvės garantiją...

Šių dienų, šios kartos gediminininkas yra kitose sąlygose, taikos meto sąlygose. Jis supranta, kad gyvena laimingesnę gyvenimą dėka savo pranokėjų laimėjimo. Bet ir jis stengiasi tiek pat užsigrūdinti, kiek buvo užsigrūdinęs senasis gediminininkas, sten-

Gusarų pulko šventės proga

Š. m. rugsėjo 1 d. 18-tą kartą 1-as gusarų D. L. Etm. Kun. Jonušo Radvilos pulkas švenčia savo metines sukaktuves. Aštuonioliktą kartą skamba trumpai, bet tvirtai. Ir iš tikrųjų, kaip greit prabėgo šis trumpas kūrimosi, tvarkymosi ir progreso laikas. Rodos, vakar pasirodė pirmasis Kauno miesto komendantūros atsišaukimas:

Piliečiai,

Prie Kauno Miesto komendantūros tveriasi 1-as lietuvių raitelių eskadronas.

Kviečiame visus piliečius, tarnavusius rusų armijos raitelių dalyse, tuojau stoti į eiles tveriamojo prie Kauno Miesto komendantūros raitelių gusarų eskadroną. Tie, kurie turi tinkamus raiteliams arklius ir balnus, privalo tuojau pristatyti Kauno Miesto komendantūron, kur, susitarus su savininkais, bus tinkamai užmokėta už arklius ir balnus.

Kauno Miesto komendantūros antrašas: Kaunas Eichorno gatvė (buvusi Petrapilio, dabar Kanto), 2 Nr., II-sis aukštas.

Kauno Miesto Komendantūra.

Šis raginimas žaibo greitumu nuskambėjo per visą Lietuvą ir netrukus pradėjo rinktis pirmieji Lietuvos raitininkai — savanoriai. Šių pasiryžėlių širdyse atgijo senovės lietuvių-raitininko dvasia. Jų vienintelis troškimas — padėti tėvynei.

Bematant susibūrė krūvon iš visų Lietuvos kampų savanoriai-pasiryžėliai ir stvėrėsi energingo darbo. Praslinkus vos tik vienam mėnesiui nuo pirmojo Kauno miesto komendantūros atsišaukimo, susiformavo 1-as gusarų eskadronas. Eskadronas visiškai susitvarkė vasario 2 d. ir turėjo 13 karininkų, 10 puskarininkų, 1 vachmistrą ir 154 eilinius. Netrukus susikūrė ir 2-as eskadronas. Kaip pirmam, taip ir antram eskadronui teko dalyvauti kautynėse su lenkais, bolševikais ir bermontininkais.

Bet tų eskadronų neužteko, greit besiplečią įvykiai reikalavė reikalavo didesnių kavalerijos vienetų. Gegužės 12 d. karo vadovybė nusprendė sudaryti 1-jį lietuvių raitelių pulką. Pirmuoju pulko vadu paskirtas švedų kariuomenės majoras Hoegeris, o pulko vado padėjėju — karininkas Jackevičius, kuris faktiškai vadovavo pulkui ir leido jam įsakymus. Pulko štabas steigėsi Kaune, dabartinio gusarų pulko kareivinėse.

Birželio mėn. susiformavo 3 eskadronas, spalio mėn. 4-as ir gruodžio mėn. mokomasis eskadronas. Nuo liepos 1 d. karininkas Jackevičius lieka faktiniu pulko vadu. 1920 m. buvo gautas įsakymas žygiuoti į Vilnių. Atžygiavus ir sustojus pulkui Vilniuje, šv. Jurgio prospekte, susirinko didžiulė žmonių minia. Džiugavimams ir vaišėms nebuvo galo.

gias sugebėti tiek pat nuveikti kovos lauke, kiek nuveikė senasis ir likti vertu senųjų ainiu. Jis visada turi prieš akis smurtininko lenko biauų žygį — pulko šefo Gedimino pilies ir savo gimtosios gūžtos užgrobimą ir visada pasirengęs, vadų įsakymu, kuo naršiausiai kautis ir kuo brangiausiai lieti kraują Lietuvos sostinei atvaduoti.

A. K.

Galutinai pulkas susitvarkė tik po Širvintų-Giedraičių ir Musninkų kautynių. 1921 m. gegužės 17 d. pulką priėmė ir pradėjo vadovauti kapitonas Povilas Plechavičius. 1922 m. balandžio 1 d. pulkas buvo pavadintas pirmuoju gusarų pulku. 1924 m. pulką perėmė majoras Engmanas. 1927 metais Respublikos Prezidento aktu Nr. 484 1-jo gusarų pulko šefu ski-

Gen. št. plk. ltn. Valušis, 1 gusarų pulko vadas

riamas Didysis Lietuvos Etmonas Kunigaikštis Jonuša Radvila. Pulkui vėliava įteikiama tais pat metais rugsėjo 25 d.

Dėl Lietuvos nepriklausomybės žuvo šie gusarai: 1. Vincas Šiporaitis 1919 m. XI. 27 d., 2. Juozas Norvaiša 1920 m. IX. 27 d., 3. Jonas Simonavičius 1923 m. I. 15 d., 4. Kostas Šimėnas 1923 m. III. 1 d., 5. Bernardas Mačiulis 1919. IV. 7 d.

Už garbingus žygius ir pasiaukojimą tėvynei buvo apdovanoti Vyčio kryžiais ir kryžiaus ordiniais: brig. gen. Plechavičius, plk. ltn. Kraunaitis, mjr. Labutis, ats. ltn. Račiūnas, ats. ltn. Šilas. Kareiviai: Stasys Jautulis, Martynas Petkevičius, Bronius Stankevičius, Antanas Starkus, Alfonsas Našliūnas, Julius Indrišiūnas, Gustavas Blokas, Antanas Pečkauskas, Vincas Šiporaitis, Juozas Jablonskis, Vincas Macijauskas. Gusaras P. Bindokas apdovanotas dviem kryžiais: 3 ir 2 laipsnio.

Dabar pulkui vadovauja gen. št. plk. ltn. Valušis. Perėmus pulką gen. št. plk. ltn. Valušiui, pulkas įgavo visai kitą vaizdą, negu buvo anksčiau, Puikus rajonas,

† MŪSŲ NARSIŲ JIVYRAI

Gusaras nepaliko priešui savo sužeistojo draugo

Puskarininkis Stasys Jatulis gim. 1901 metais Šiaulių apskr., Linkuvos valsč., Skypuolių kaime. Į kariuomenę pašauktas 1921 m. lapkričio 4 d. ir paskirtas į 1-mą raitelių pulką (dabar 1 gusarų pulką).

Po mėnesio, kaip gabus ir sumanus kareivis, buvo paskirtas į mokomąjį eskadroną. Jį baigė 1922 m. gruodžio mėn. pradžioje. Vėliau pakeltas į grandinio ir jaun. puskarininkio laipsnius.

Jam tarnaujant, nors oficialiai kovos buvo pertrauktos, tačiau klastingas mūsų amžinas priešas — lenkas vis dar nerimo, ypačiai 1923 m. vėl pasikartojo kovos.

1923 m. vasario mėnuo. Raitininkai ruošiasi labai iškilmingai švęsti 16 dieną. Puskarininkis Jatulis buvo aikštės įrengimo prižiūrėtojas. Darbai ėjo pabaigon, tačiau staiga, vasario 15 d., pulko budintis karininkas praneša apie gresiantį pavojų. Lenkai puolė mūsų, saugojančią neutralę zoną, kariuomenės grupę. Eskadronas, kuriame buvo puskarininkis Jatulis, skubiai buvo išsiųstas į pademarklinijį Onuškių rajonanties Smaliukų-Salomiankos kaimu. Eskadronas, atvykęs į vietą, buvo priskirtas prie 6 pėst. pulko. Pirmiausia reikėjo išžvalgyti poziciją — išaiškinti susidariusią situaciją. Žygis buvo pavojingas. Tai įvykdyti reikėjo drąsos. Eskadrono būrio vadas lt. Kirlys, žinodamas žygio pavojingumą, sumanė parinkti savanorius-žvalgytus. Žvalgybon pirmasis pasisiūlė puskarininkis Jatulis. Būrio vadas jo narsumu ir drąsa neabejojo. Sutileto. Puskarininkis Jatulis, pasirinkęs sau dar 3 gusarus (Malinauską, Jakimavičių ir Kybartą), skubiai balnojo žirgus. Uždavinys — išžvalgyti Smaliukų-Salomiankos kaimą ir išaiškinti lenkų jėgas bei žygiavimo kryptį.

Drąsulių ketveriukė, pasibalnoję savo žirgus, nujojo 6 pėst. pulko žvalgytųjų būrio vado žinion, kur gavę uždavinį pranyko auštančio ryto rūke.

Gražus miškelis. Už jo kaimas. Jis reikia išžvalgyti. Kas jame yra — nežinia. Raitininkai prijojo miškeliu pakraštį. Toliau joti pavojinga — vietos nežinomos. Puskarininkis Jatulis, palikęs savo draugus, nusipėstinęs šliaužte nušliaužė kaimo link. Prišliaužęs prie artimiausio kluono, pamatė vietos gyventoją. Pakvietė pas save. Abu grįžo į mišką. Miške puskarininkis Jatulis gyventoją iškvočia, parašo pranešimą, kurį išsiunčia jojos vadui. Gyventoją išpėjęs, paleidžia į

aptvertas masyvia geležine tvora, gražiai apšodinti takai, aikštelės ir alėjos bei didingi meno kūriniai (žirgas, puošias Vyčio aikštelė, mozaikos ir freskos) daro neišdildomai malonų reginį.

Per šį, palyginti, trumpą laikotarpį pulkas atliko daug darbų. Bet tai neviskas. Gusarai budri ir reikiant visi kaip vienas stovintį savo brangią tėviškę.

Ltn. Cininas

namus, o patys traukiasi miškeliu gilumon. Kaime lenkų kuopa, o už kaimo jų rezervas.

Po kiek laiko mūsų šauliai paleido artilerijos ugnį į puskarininkio Jatulio nurodytą vietą. Tačiau sviediniai sprogo miške, neprilėkę iki lenkų. Jatulis skubiai rašo antrą pranešimą. Nurodo tikslų taikinį. Šaudymo vaisiai geri. Lenkų kuopa, artilerijos ugnies demoralizuota, galvotrūkčiais iš kaimo pabėgo į savo senas pozicijas.

Po kiek laiko žvalgytųjų būrį pakeitė kitais. Pirmųjų žirgai buvo silpnoki, o darbo daug. Puskarininkis Jatulis pasiliko ir prie kitos pamainos.

Išmušus lenkus iš kaimo, žvalgai, atlikę savo pareigą, grįžta pas savuosius. Pasuko kitu keliu, norė-

Pusk. St. Jatulis

dami geriau išžvalgyti. Čia susidūrė su lenkų sargybinais. Mūsų šaulius lenkai apšaudė šautuvų ugnimi. Nesuskubus mūsų šauliams susivokti, pasipylė kulkosvaidžių kulku lietus. Netoli miškelis. Reikia kuo greičiausiai jį pasiekti. Medžiai žemi. Žvalgai prisiplakę prie žirgų. Kulku kertamos medžių šakos krinta ant jų. Atklydusi prieš kulkosvaidžio kulka sužeidžia cilinio Petkevičiaus koją. Žirgai mėtosi — nerimsta. Sužeistasis vos laikosi ant arklio — krinta. Būsena kritiška. Kiti žvalgai, palikę puskarininkį Jatulį su sužeistuoju, paspaudę žirgus nulėkė pas savuosius pranešti apie įvykį. Sužeistojo likimas aiškus: nelaisvė, kančios, o gal ir mirtis. Bet puskarininkis Jatulis negali jo palikti. Kario pareiga — sužeistam teikti pagalbą — nepalikti priešui. Jis, nekreipdamas dėmesio į kulkosvaidžio ugnį, gelbėti savo draugą. Statydamas pavojun savo gyvybę, paima iš skausmo beveik nu-

Didelė mūsų karo lėktuvo nelaimė prie Vaiguvos

A. a. ltn. Ant. Rinbutas

A. a. jaun. pusk. Alb. Palskys

Ir šiais metais mūsų karo gyvenimas pareikalavo dviejų brangių aukų. Rugpiūčio 21 d. apie 12 val., atlikęs uždavinį, karo lėktuvas — bombonešis A. 120 — 18 nr., vairuojamas jaun. puskarininkio Albino Palskio, su žvalgu karo lakūnu ltn. Antanu Rinbutu (Oželiu) grįžo į Šiaulius. Grįžtant kelyje dėl neišaiškintų priežasčių (manoma, kad dėl pilotavimo kaltės) lėktuvas 8 km nuo Vaiguvos nukrito; skridę juo lakūnai užsimušė, lėktuvas visiškai sudužo.

Karo lakūnas leitenantas Rinbutas gimė 1907 m. sausio 20 d. Raseinių apskrityje, Kražių valsč., Pagineškių kaime. 1928 m., baigęs Kražių gimnaziją, įstojo į P. L. P. Karo Mokyklą, kurią baigė 1930 m. spalio 25 d. I-os rūšies gabumais. Tą pat dieną Respublikos Prezidento aktu pakeltas į jaun. leitenanto laipsnį ir paskirtas į 8 pėst. pulką būrio vadu. Pulke išbuvo iki 1935 metų rugpiūčio 31 dienos. Čia ėjo įvairias pareigas: būrio vado, vyresniojo karininko, kuopos vado, pulko teismo sekretoriaus, ugniagesių komandos viršininko. Respublikos Prezidento buvo pakeltas į leitenanto laipsnį, 1933 metais lapkričio 23 d. Iš pulko, pačiam prašant, 1935 m. rugpiūčio

31 d. buvo komandiruotas į karo aviacijos kadro papildymo kursus, kuriuos sėkmingai baigė 1936 metais spalio 15 d., gaudamas II-os eilės karo lakūno - žvalgo vardą, ir buvo paskirtas į Šiaulių karo aviaciją, 3-čią bombonešių eskadrilę, kurioje ir buvo iki avarijos dienos. Lygiai prieš metus jis sukūrė laimingą šeimos židinį, kuriuo, deja, neilgai džiaugėsi, skaudi mirtis suardė jį.

Mok. lakūnas jaun. puskarininkis Albinas Palskys gimė 1913 m. kovo 31 d. Utenos apskr., Užpalių valsč., Kustų km. Baigęs Panevėžio gimnazijos 8 kl., 1934 m. lapkričio 20 d. įstoja į aviacijos puskarininkių lakūnų mokyklą, kurios kursą baigė ir dabar atlikinėjo stažą. Tai buvo rimtas mokinys lakūnas, kurį buvo tikimasi sulaukti ir rimtą lakūną, bet likimas lėmė kitaip... Dvi jaunos gyvybės atsiskyrė nuo mūsų.

Avarijos dieną vakare žuvusių kūnai ir lėktuvo likučiai buvo pervežti į Šiaulius. Lakūnų kūnai buvo pašarvuoti karo angare. Šiauliuose už žuvusius lakūnus buvo atlaikytos pamaldos ir abu iškilmingai palaidoti Šiaulių kapuose.

alpusį savo draugą, pasodino ant arklio, ir paėmęs jo arklio pavadžius, jojo toliau. Sužeistasis guli ant arklio. Neišsilaiko — susmunka ir krinta ant žemės. Puskarininkis Jatulis matydamas, kad kitos išeities nėra, laikinai palikęs sužeistąjį, su arkliais nujojo į saugesnę arkliams vietą — už kalnelio į daubą. Palikęs arklius, pats nušliaužė pas sužeistąjį eilinį Petkevičių.

Tuo laiku, kaip sužeistasis nukrito nuo arklio, o Jatulis smarkiai nujojo tolyn, lenkai pamanė, kad savo darbą atliko — nustojo šaudę. Puskarininkis Jatulis, pasinaudodamas aplinkybėmis, prišliaužė prie sužeistąjo, aptvarstė jo koją ir jį pernešė į saugesnę vietą — prie arklių. Jam benešant sužeistąjį, vėl pasidūšė bulbų sniežius. het nekliudė.

Netrukus atvyko mūsų parama. Lenkai buvo atmušti. Sanitarai nugabeno sužeistąjį į lauko ligoninę, o puskarininkis Jatulis, išgelbėjęs savo kovos draugo gyvybę, vedinąs jo arklių laimingai grįžo prie savo būrio.

Jatulis už gerai atliktą žvalgybos uždavinį ir išgelbėjimą sužeistąjo apdovanotas Vyčio kryžiumi. Į atsargą buvo paleistas 1924 m. spalio 7 d., bet pamėgęs karo tarnybą pasiliko liktiniu. 1925 m. spalio 7 d. dėl susidėjusių aplinkybių iš kariuomenės išstojo. Tarnaudamas liktiniu, buvo pakeltas į puskarininkio laipsnį. Dabar tarnauja Šiaulių sunkiųjų darbų kalėjime prižiūrėtoju.

Pusk. L. Griškevičius

nuo apšaudymo vietose, arba bent gerai maskuojami. Apkasuose ir slėptuvėse vanduo tiekiamas paprastų ir vamzdinių šulinių pagalba (brėž. 2). Šitokie šuliniai įrengiami dengtoje vietoje, toliau nuo išviečių griovelių ir kitų užterštų vietų. Iš viršaus kalbamas šulinys užpilamas atitinkamu žemės antpilu, apsugojančiu bent nuo šrapnelių kulų ir sviedinių skeveldrų. Be to, jis sujungiamas tam tikru apkasu su kaimyniniais apkasais ir slėptuvėmis. Jeigu arti slėptuvės bei apkasų esti šaltiniai ar upokšniai, tai upokšnio kely iškasamas rezervuaras (duobė), kuriame laikosi vandens atsarga. Kad apsugotų vandenį nuo užteršimų, priėjimas prie jo užtveriamas spygliuota tvora.

Vandens valymas. Karo aplinkybėse stengiamasi pavartoti kuo paprasčiausius metodus ir priemones, kad pakankamą vandens kiekį galima būtų tinkamai išvalyti ne tik nuo drumzlių, bet ir nuo kenksmingų bakterijų.

Dažnai randamas vanduo yra geras, bet vartoti netinka, kadangi yra drumzlėtas, turi blogą skonį. Šitokį vandenį galima pagerinti keliais būdais: a) nustoviniu; b) filtravimu (košimu); c) skonio gerinimu ir d) virinimu.

Vandens nustovinimas. Drumzlėtas vanduo nusistoja nevienodu laiku. Smėlys, ypač stambus, nusistoja gana greit, tuo tarpu molis ir kitos smulkios drumzlės gana ilgai nenusistoja. Tad, paprastai, vandens nusistovėjimą be specialių priemonių galima atlikti tik tada, jei drumzles sudaro smėlys. Toks vanduo, supiltas į bet kokius indus, po dviejų valandų nusistovi 50—60%. Vandeniui nusistovint būtina jį pastatyti taip, kad būtų atskirtas nuo saulės spindulių veikimo įtakos ir, be to, nusistojantis vanduo užklojamas brezentu. Jeigu šuliny vanduo sudrumstas semiant, tai reikia kuriam laikui uždrausti iš jo vandenį semti — vanduo savaime nusistos. Semiant vandenį iš bėgančio upelio, ypačiai lėtai sruvenančio, reikia vandenį semti iš žemesnės upelio dalies, keliant sėmimo vietas vis aukštytyn. Nusistojęs vanduo pasidaro ne tik skaidrus, bet kartu pagerėja jo skonis ir sumažėja bakterijų kiekis.

Vandens filtravimas. Esant vandenyje smulkiom drumzlių priemaišom, toks vanduo tik per ilgą laiką nusistoja arba ir visai nenusistoja. Tokį vandenį tenka filtruoti (košti). Vandens filtrų yra įvairių, kaip dydžio, taip ir sistemų atžvilgiu. Lauko aplinkybėse sudėtingų vandens filtrų vartoti neįmanoma. Tad kalbėsime apie paprasčiausius vandens filtravimo būdus ir medžiagas. Vandenį filtruoja: popierius, audeklas, vata, asbestas, smėlys, koksas, anglis, marmuras, žvyras ir kt. Taip pat filtravimui tinka: kempės, medėna, medvilnės, šiaudai, filcas ir įvairūs audiniai. Filtrais galima išvalyti vandenį nuo visų plaukiojančių kietų priemaišų. Bandymų duomenimis nustatyta, kad filtrai pašalina iki 90—95% esamų vandeny bakterijų. Filtrai turi būti iš anksto parengti ir išdalyti kariuomenės daliniams.

Visų paprasčiausias filtras ir vandens valymo būdas — vandens sunkimas per smėlį ir anglį. Tokiam filtrui pagaminti reikia paimti bet kokį indą (statinę, kibirą ar kt.) su keliomis angomis dugne. Angas iš viršaus užkloti audeklu ir bet kokio puodo išgaubta nuolauža ar kuo kitu, kad žvyras nusiunktų pro angas. Į indą, viršum audeklo ir nuolaužos, ant dugno pripilama žvirgždo ar smulkios akmens skal-

dos sluoksnis, ant jo smulkaus žvyro sluoksnis, po to pilama trintos anglies sluoksnis, ant jo smulkus žvyras ir t.t. Tuo būdu padarytas filtras susidės iš rupaus žvyro sluoksnio, trijų smulkaus žvyro sluoksnių ir dviejų sluoksnių anglies. Kiekvienas sluoksnis turi būti ne plonesnis kaip 25—30 mm. Filto filtruojančiomis medžiagomis užkrovimas turi būti ne aukščiau kaip iki indo pusės. Prieš kraunant į indą, žvyras turi būti gerai išplautas arba išvirintas. Smulkus žvyras moliniame puode ugnyje išdegintas. Filtras pastatomas ant tam tikro pakojo, po kuriuo statomas indas iškoštam vandeniui tekėti. Kad būtų galima be pertraukos gauti išvalyto vandens, sudaromas sudėtinis filtras iš kelių čia aprašytų indų, statant juos vieną po kitu. Košiantieji sluoksniai sudedami taip, kaip aukščiau nurodyta, bet jeigu turimų indų turis nepakankamai didelis, tai į viršutinį indą pripilama rupaus žvyro, akmens skaldos, smulkaus žvyro, o į apačioje padėtus — smulkaus žvyro ir anglies. Per 3—7 dienas, žiūrint į vandens užsiteršimo dydį, košiančių medžiagų sluoksnius būtina keisti naujomis medžiagomis, o indą reikia atidžiai verdančiu vandeniu išplauti. Panašius į čia aprašytus filtrus vartoja čekoslovakai, vokiečiai, rusai ir kiti.

Prancūzų statutas numato kiek kitokį filtrą. Filtrą sudaro indas, kurio dugne padėtos dvi eilės plytų, ant jų supiltas rupaus žvyro sluoksnis, viršum jo tokio pat storumo smulkaus žvyro sluoksnis, dar aukščiau vėl rupaus smėlio sluoksnis; šių sluoksnių storumas 50—60 mm. Pagaliau, ant viršaus pilama 1,2 m storumo smulkaus smėlio sluoksnis. Į filtrą vanduo pilamas pro piltuvą, įtaisytą smėlio viršuje. Smėlio apačioje yra vamzdelis ar griovelis vandeniui nutekėti. Toks filtras yra paprastas ir gali būti lengvai kariuomenės dalinių kilnojamas iš vietos į vietą.

Vokiečiai taip pat vartojo panašius vandens filtrus, tik jie dažnai tarp smėlio ir žvyro sluoksnių dėdavo medžio ar kaulų maltos anglies, nes anglis sugeria dujas ir pašalina blogą kvapą — gerina vandens skonį.

Anglų filtrai panašūs į prancūzų. Anglų filtro indą nepatariama daryti iš medžio: indas galis būti geležinis, skardinis ar betoninis. Medinių filtro dalių patariama vengti. Tačiau karo lauko aplinkybėse nevisada teks prisilaikyti šių nurodymų. Jeigu galima, medinių indų vidų patariama padengti asfalto leku. Be to, tenka pabrėžti, kad šioje srityje, bent smulkmenose, vienodumo nėra; nors pagrindinė filtravimo idėja ir būdai tie patys.

Kokie filtrai mūsų sąlygose vartotini? Suglaustai panagrinėję kitur vartojamus filtrus, matome, kad jie tik smulkmenose tesiskiria vieni nuo kitų, būtent, žvirgždo ir smėlio sluoksnių storumu ir kitomis įrengimo smulkmenomis. Išvadoje reikia pabrėžti, kad lauko aplinkybėse, mūsų sąlygose, tinkamiausi ir lengviausiai prieinami smėlio filtrai. Jie gerai veikia, o kas svarbiausia, lengvai įrengiami. Kalbamam filtrui įrengti reikia tik atitinkamo indo ir nevienodo grūdelių stambumo smėlio. Šitokį filtrą dirbdami, turime atsimiti, kad kuo smulkesnis smėlys, tuo jis geresnis košėjas. Gamindami filtrą, turime išsijoti smėlį per rėtį, kurio skyelės būtų tik apie 0,3—0,1 mm. Kiekvienas smėlio filtras susideda iš indo, filtruojančio smėlio ir jo patalo - pagrindo, kuris supilamas sluoksniais iš stambaus smėlio, smulkaus žvirgždo, stambaus žvirgždo. Visų stambiausias

Vokietijos keliai ir motorizacija

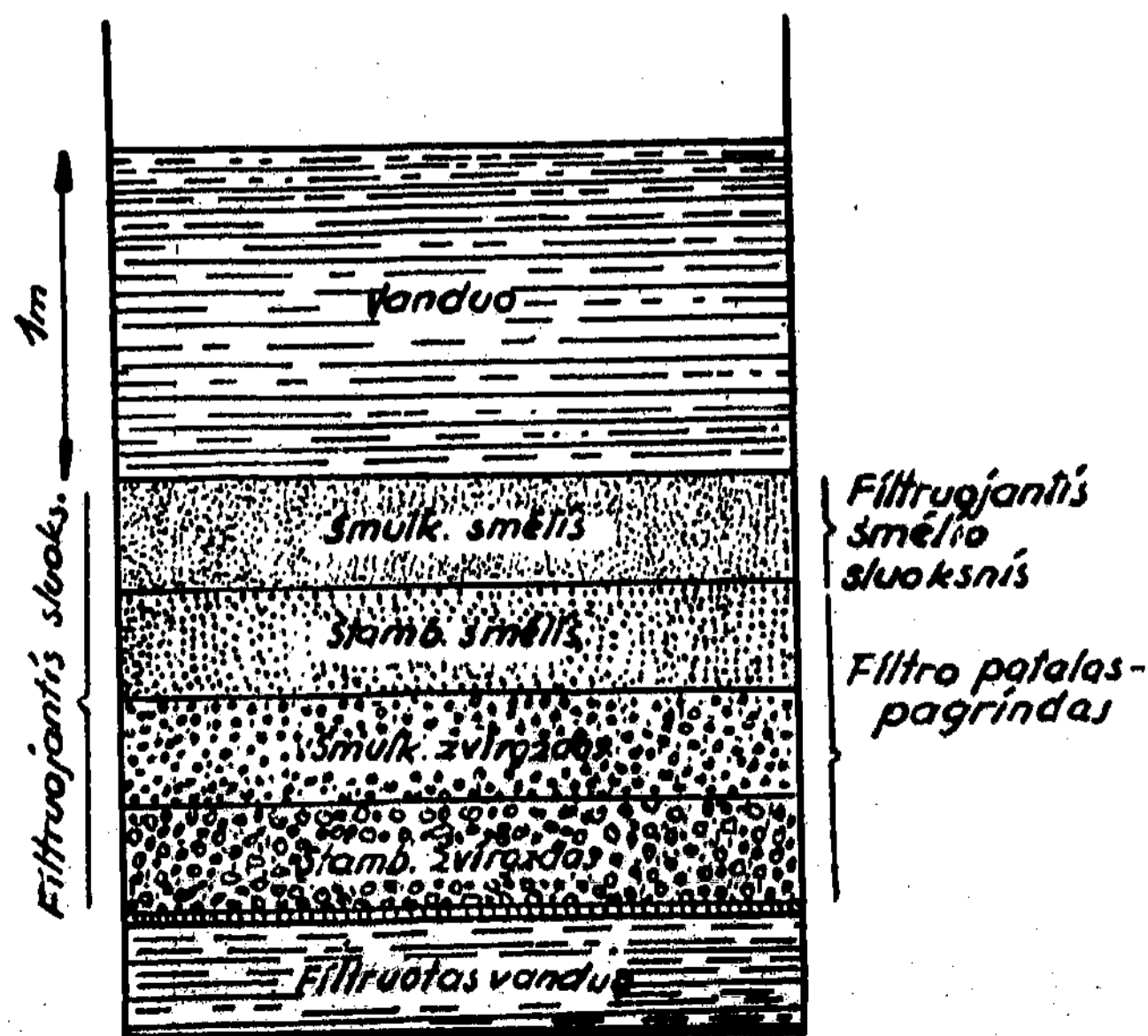
Vokiečiai paskiausiai labai daug dėmesio kreipia į krašto kelių pritaikymą motorizuotoms priemonėms ir lygia greta plečia visame krašte motorizaciją. Po Didžiojo karo visose srityse vokiečiai pradėjo žengti pirmyn ir ieškoti būdų sustiprėti, kad kuo greičiausiai galėtų pasivyti toliau nužengusias didžiąsias valstybes, o paskiau greitai jas pralenkti. Šiam reikalui visu smarkumu buvo išplėstas organizacinis bei techninis darbas ir be atodairos žengiama pirmyn. Minėtoji tendencija reiškėsi ir krašto kelių taisymu bei motorizacijų priemonių rengimu, nuolatiniu jų bandymu ir ieškojimu vis daugiau naujų galimų, kad visa tai būtų kuo glaudžiausiai sujungta su karo tikslais, su kariuomenės bei viso krašto rengimu karui.

Nenuostabu, kad Vokietija taip stropiai ėmėsi to darbo, nes šiandien taip stropiai rengiasi karui visos valstybės, tik Vokietija, gal būt, charakteringiausia tuo atžvilgiu, tad ją panagrinėkime kiek plačiau.

Keliai. Visoje Vokietijoje plentų ir vieškelių yra apie 290.000 km, o specialių kelių dviračiams — apie 5000 km. Gana žymi dalis kelių yra Rytprūsiose:

žvirgždas pilamas ant geležies pagrindo, kuriame yra angų, arba gali būti ir betoninės kiauros plytos, pro kurias galėtų nekliudomas sunktis iškoštas vanduo. Filtruojantis indas gali būti geležinis, betoninis, akmeninis arba medinis. Filtruojančio sluoksnio grūdėliai turi būti vienodo didumo. Smėlį reikia verdančiam vandeny pavirinti, žodžiu, gerai išmazgoti, išdžiovinti ir po to išsijoti. Geriausia būtų, jeigu išsijotą smėlį būtų galima moliniam inde, krosnyje, išdegti. Košančio smėlio sluoksnis turi būti apie 30—50 cm storumo. Tačiau reikia pabrėžti, kad ir smėlio filtruose, be smėlio, galima vartoti ir kitų košančių medžiagų (jeigu jų yra), k, a.: audinį, anglį, medžio piuvenų, asbestą ir kt.

Paprasčiausio tipo smėlio filtrą matome trečiame brėžinyje.

Brėž. 3. Filtrų sudėties schema

(Bus daugiau)

Vl. Mingolevičius

specialaus dviračių kelio yra per 90 km, plentų — 2500 km, I rūšies vieškelių — 4500 km, II rūš. vieškelių — 5500 km.

Be visų šių kelių, nuo neseniai yra ir specialių automobilių kelių, kurie rengiami tik auto priemonėms važiuoti. 1936 m. rudenį vokiečiai iškilmingai atidarė parengtų 1000 km automobilių kelių tinklą, šiais metais numatoma atidaryti 2000 km tinklą ir t. t. Š. m. birželio 12 d. buvo atidaryti 92 kilometrai automobilių kelio Rytprūsiose, Königsberg-Elbing ruože. Šis automobilies kelias visas bus 24 m platumo. Tuo tarpu to kelio tėra gatava tik viena dalis — 7,5 metrų. Šiais metais numatoma Rytprūsiose atlikti daug kelių pagerinimo darbų, numatoma išgrįsti bituko plytelėmis viso apie 650 km plentų ir I rūš. vieškelių, be to, numatoma ir daug smulkesnių pataisymų.

Motorizuotosios priemonės. Vokiečių statistikos duomenimis teigiama, kad 1936 m. galc visoje Vokietijoje buvo:

a) Keleivinių lengvųjų automobilių viso	945.085
iš jų tik Rytprūsiose —	27.111
b) Autobusų —	15.567
Rytprūsiose	284
c) Sunkvežimių (1,5 t, 3 t, 10) —	269.581
iš jų Rytprūsiose —	7.631
d) Motociklų	1.184.081
Rytprūsiose —	29.954

Be automobilių ir motociklų, Vokietijoje daug vartojama ir dviračių. Iš viso Vokietijoje priskaitoma apie 17.000.000 dviračių savininkų.

Vadinasi, Vokietija motorizuoja ne tik savo kariuomenę, bet ir gyventojus. 1936 m. Vokietija turėjo 1 automobilį 52 gyventojams. Visas kraštas tiesiasi ir taisosi kelius, plečiasi motorizuotas priemonės, tiek kariuomenė, tiek gyventojai visa kas parengta tikrina ir geriausius pasiekimus pasilaiko.

Dažnai Vokietijoje būna įvairių motorizuotų priemonių lenktynių ir pan.

Rytprusių motoriz. priemonių kelionė. Iš principo tiek techniniu tiek ir taktiniu atžvilgiu tokius bandymus rengia kariuomenė. Š. m. nuo birželio mėn. 8 iki 10 d. įvyko Rytprūsiose I korpo motor. priemonių vadinamoji 3-jų dienų ilgoji kelionė. Kelionei vadovavo I-jo korpo prieššarvotinių dalių vadas plk. Stahl. Buvo parinkta labai sunkus važiavimo maršrutas. Per miškus, siaurais keliais, per stačius šlaitus, staigius vingius ir nežinomas vietas važiuotojai turėjo parodyti itin didelį atidumą, sumanumą ir greitą orientavimą; rasti reikiamai kryptis ir kuo geriausiai atlikti paskirtam uždaviniui.

Pirmą kelionės (birželio 8) dieną maršrutas buvo skirtas bendra Königsberg-Elbing-Osterode kryptimi, viso atstumas apie 400 km. Dalyvavo 200 mašinų. Visi dalyviai buvo paskirstyti į 2 grupes: vienoj grupėj — motociklai be priekabų — antroj grupėj — auto mašinos ir motociklai su priekabomis. Komandos startavo po 3 mašinas kas 2 minutes. Startas prasidėjo 4 val. pagal komandų v-kų šifruotų įsakymų gavimą.

Pirmos kelionės dienos sunkumas buvo kontroliniai punktai, kurie važiuotojams reikėjo surasti pagal šifruotą įsakymą. Be to, į kontrolinius punktus telėjo

siauri, nežinomi miško keliai. Važiavimo kryptimi buvo parinktos per Passargę upę 2 brastos, kurios būtinai reikėjo pervaziuoti. Prie brastų reikėjo nusileisti kreivu keliu tarp medžių per šaknis ir nelygumus, o taip pat reikėjo ir pasikelti siauru, smėlėtu, iškraipytu keliu į statų šlaitą.

Šiame maršrute buvo išbandyta kiek reikalinga automobiliui benzino auto keliais. Komandos, privažiavusios Miswalde gelež. stotį, turėjo pakrauti po vieną savo mašiną į geležinkelio vagoną. Dienai baigiantis keliautojai turėjo persikelti per Geserich ežerą pionierių pastatytą pontoniniu keltu. Svarbu buvo kiek galint greičiau žmonės ir mašinos perkelti į kitą pusę. Kiekvienos komandos narys, kuris pasiekė kitą ežero krantą, gavo 50 teigiamų taškų.

Vienas karininkas net su drapanomis plaukė. Po pirmos dienos kelionės 22 val. į numatytą vietą atvyko: iš 49 motociklų komandų — pilnos sudėties 26 komandos, nepilnos — 5 ir trūko 18 komandų; iš 17 auto komandų pilnos sudėties — 8, nepilnos — 3 ir trūko 6.

Antroji kelionės diena. Maršrutas — Osterode — Stablack stovykla. Tą dieną reikėjo pasiekti 19 kontrolinių punktų. Pradėjo kelionę 4 val., kontrolinius punktus galėjo pasiekti įvairiais keliais. Neprivažiavus galutinio dienos tikslo — stovyklos, buvo atliktas važiotojų šaudymas. Šaudyta per 150 metrų į galvos taikinį, per 60 sekundžių reikėjo išleisti 5 šūviai.

Trečioji diena. Vadinamoji įgudimo kelionė. Ji prasidėjo antros dienos 23 val. nakčia. Į starto vietą dalyviai turėjo vykti užsidėję kaukes. Reikėjo surasti 12 kontrolinių punktų, apšviestų mažomis kišeninėmis lemputėmis. Orientuotasi pagal žem. 1:100 000. Reikėjo važiuoti per raižytą vietovę, siaurais lauko keliais.

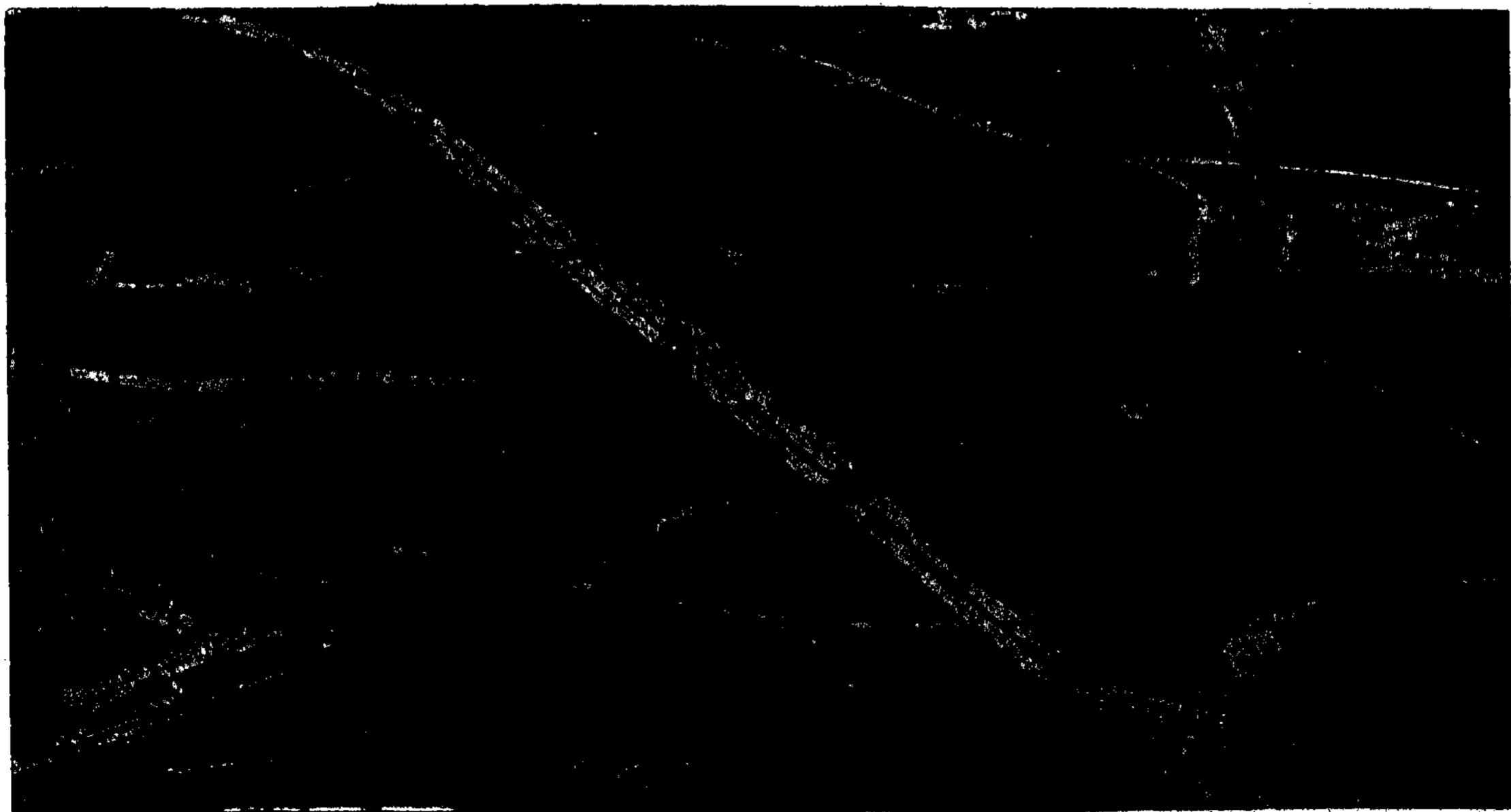
Be to, važiotojui staiga pasirodydavo kur nors už krūmo signalizacijos ženklai. Tuo laiku, kai važiotojas atkreipia dėmesį į sign. ženklus, jo važiavimo kryptyje per 10—15 metrų priešakyje staiga pakildavo lentelė su parašu „stok“. Kas nepastebėdavo

lentelės, gaudavo pabaudos taškų, arba važiuojant į statų šlaitą, reikėdavo staiga sustoti, ir kas nuslysdavo daugiau kaip 1 m, gaudavo pabaudos taškų. Už įkrypimą į kalną pagal jo statumą prirašydavo teigiamų taškų: aukštas ir status kalnas buvo vertinamas 40 taškų, ne toks status ir trumpesnis — 20 t., dar trumpesnis — 10 t.

Laimėjo: auto komandos — 1 p. p. 14 kuopa 1906 taškus, 11 ryšių bataliono 2-oji kuopa 1561 t, 31 kulk. bat. 1 kuopa — 1553 t, 57 art. p. 6 baterija — 1535 t; motociklai su priekabomis — 1 prieššarvuotinės rinktinės štabas — 1816 t, 9 kulk. bat. 2-oji kuopa 1790 t, 11 prieššarvuotinės rinkt. 2-oji kuopa 1690 t, 9 kulk. bat. 1 kuopa 1477 t; motociklai be priekabų — percinamoji dovana perėjo iš 1 žvalg. rinktinės 3 kuopos į 31 kulk. bat. 3 kuopą.

Iš Vokietijos didelio kelių tinklo ir tų gausių motorizuotų priemonių matome, kad visas kraštas labai daug dėmesio kreipia į šį dalyką. Kariuomenė nuolatniais bandymais, įvairiais tyrimais lavina motorizuotus tarnybos žmones ir tiria mašinų pajėgumą ir galimumus taktiškai jas panaudoti. Atrodo, kad ateityje viskas bus motorizuota, greitai, staigu. Taip tai galėtų būti, jei motoras riedėtų be varomosios jėgos, jei jo vadinamoji amortizacija nieko nekainotų. Tačiau motorui reikia daug degmenų ir tepamosios medžiagos. Italų duomenimis apskaičiuojama, kad motorizuotoji divizija vidutiniškai turinti apie 2000 įvairių tipų mašinų. Visoms toms mašinoms nuvažiuoti 1 km reikia 1 tonos (1000 kg) benzino ir 100 kg tepalo. Vadinasi, jei tokiai divizijai reikia atlikti 100 km žygis, tai tik benzino reikės 100 tonų ir 10 tonų tepalo, o kur kita amortizacija ir t.t. Iš to viso kas pasakyta gauname, kad motoras negali pakeisti visos žemyno kariuomenės, jis tegali ją sustiprinti, padėti jai atlikti kai kuriuos svarbius, staigius uždavinius. Motoras tuo geriau atliks savo uždavinį, kuo bus prirengti krašto keliai, o pats kraštas turės daugiau išmėgintų motorizuotų priemonių ir pakankamą kiekį degmenų.

Mjr. Jonaitis

Vokietijos auto kelio vaizdas. Perspektivinės nuotraukos dešinėje ir apačioje matome į dvi arterijas padalyto auto kelio pradžią. Toliau auto kelias nutiestas viršum skersinio kelio, geležinkelio apačia. Kiek toliau jo dešinėje, vingiu šakojasi kitas kelias, pro kurį jis kerta apačia. Dar toliau — auto kelias žengia viršum paprasto plento. Aplamai, auto kelias aplenkia gyvenvietes; jo profilis be susikryžavimų.

Naktis jūroje

Jau antra vasara, kai Baltija mato mus rūpestingai besimokančius ginti jos krantus. Jau antrąkart galingos mūsų priešlėktuvinės patrankos žaibo greitumu mėto sviedinius, galinčius sutrupinti kiekvieną lėktuvą ir laivą. Mes mokomės, kad pavojaus metu nieks nuo jūros kranto neįstengtų mūsų nustumti, kad nieks į jį neišliptų.

Jūra mums nepaprastai patinka. Žvelgdami į jos žalsvus vandenį, mes jaučiame savo kraštą esant daug platesnį. Taip įsižiūrėjęs eilinis Kasparaitis kartą net sušuko.

— Dabar savo tėvynę mylėsiu dvigubai — už žalius laukus ir už mėlyną jūrą!

Ne jis vienas, ir visi kiti panašiai mąstom, kalbam, svajojam, sapnuojam. Stovyklos budėtojai pasakoja, kad kasnakt nesiliauja miegančiųjų neaiškus vėpėjimas ir šūkčiojimas.

O kaip jaustumės, jei galėtumėm išplaukti ir plauktumėm ilgai, toli? Mes vargingi žemės mindžiotojai, tur būt, visai netektumėm galvų — nebežinotumėm, kaip džiaugtis, ką kalbėti, ką pasakoti.

O perniai kartą vos vos neišplaukėm. Buvo taip. Kartą ties jūra sustojo būrys degančių debesų. Nutilo vėjas, išsitiesė rytų šalin palinkusios pušys, pakėlė savo lapus aštrios rugveidės, nurimo platūs vandenys. Ir mes stovykloje nustojom erzėti.

— Pasaka — kažkas atsiduso.

Pro pušis atplaukė švelni vasarotojų mergaičių daina.

— Šitaip dainavo ir Birutė, saulę lydėdama — įsiterpė istorijos žinovas. — Ir tada saulė taip gražiai leisdavosi, kaip dabar.

— Ak, mes niekad neturime laiko saulėlydžiu iki galo džiaugtis — nusiskundė Alponas. Kaip tyčia vakarinis patikrinimas visada daromas pačiu gražiausiu metu.

Vos tik jis nutilo, suspiegė švilpukas. Tuoj šokom į aikštę, pasitikrinom, išklausėm įsakymo, meldėmės, giedojom. Bet kad viršila buvo saulėje perkepęs, tai tądien neturėjo noro ilgai pamokslauti ir mus greit paleido. Saulė dar nebuvo nusileidusi. Aš mirktelėjau Alponui ir abu nudūmėm į pajūrį. Bėgame, kiek kojos žirkliuoja, bet vis tiek vos bepamatom, kaip tamsiai raudona, žaižaruojanti saulė nugrimsta į gelmes. Vos spėjame jai pamojuoti.

Gaila. Žiūrime į raudonais debesiukais iškaišytus vakarus. Širdį spaudžia kažkoks nenumanomas liūdesys, gailės ar nusiminimas. Atrodo, kad saulė nusileido jau paskutinį kartą. Lyg baugu tamsios nakties ir amžino klaidžiojimo. Kaip tik tokie baugūs, nusiminimo kupini yra Čiurlionies paveikslai, kuriuose jis vaizduoja vakarines juodų vėliavų procesijas jūros krante. Ar tik ne pajūryje jis tuos saulėlydžius piešė?

Tik girdim — kažkas atgirgžda. Tai žvejai eina į jūrą. Du stambūs vyrai krauna į valtį visokias nešmenes, tvarko šimtakables ūdas, suklosto ilgus tinklus. Pagaliau į vandenį mėgina įstumti sunkią savo valtį.

— Padėkim jiems!

Prišokame ir jau keturiose įremiam stiprius pečius. Valtis lengvai nušliaužia, linksmi suplūdurioja, žvejai mums padėkoja už pagalbą, įlipa ir plaukia sau.

— O gal ir jūs norėtumėt su mumis? — dar paklausia iš tolo.

— Oi, labai...

— Tai lipkite vidun — kviečia jaunesnysis, greit grįždamas atgal.

Mano draugas Alponas vikriai išoka į valtį.

— Ar toli šiandakt plauksime? — klausia jis.

— Tik penkis kilometrus — ramiai atsako vyresnysis žvejys tėvas. Atsigrižęs į jūrą jis mato tą vietą, rodo, bet mes nemokame jūroje akimis kilometrų matuoti.

— Jūroje penki kilometrai — tai niekis — mąstau ir lipu į valtį.

— O kada grįšime? — pasiteirauju.

— Rytoj rytą — apie ketvirtą valandą.

Tik smigt per širdį skaudulys ir aš griūte išgriūvu iš valtės, kol ji dar neatsiskyrė nuo kranto.

— Mes negalim visai nakčiai išplaukti — sakau jiems jau nuo žemės. Šį vakarą nesugrįžę mes išgąsdintumėm visą stovyklą. Net pati mintis — pasišalinti iš stovyklos be žinios — mums yra baisi.

Ir mano draugas plaukti nebenori. Ir jis išlipa. Žvejai nuplaukia vieni, o mes susėdame į rugveidžių kupstus. Ilgai sekame pamažu, visai pamažu nuiriamą valtį. Ilgai ji plūdurioja neapžvelgiamuose vandenyse ir tik po geros valandos visai išnyksta prieblandoje.

Jūra vos vos juda. Tai potvynių atoslūgių lengvas alsavimas. Toli, į Klaipėdą sukdamas, plaukia laivas. Šviesūs žiburiai blykčioja jo stiebuose, o iš po grindžių dusliai dunda mašinos. Įsiklausę išgirstame lyg ir žuvėdras rykaujant — jos nepavargdamos lydi tą laivą.

— Norėčiau būti jūrininkas — prakalba Alfonsas.

— Kol jūra tokia rami — erziniu jį susimąščiusį.

— Ne. Aš jūros nebijau. Juk aš plauksiu su laivu, o ne su šiaudų kuleliais pažastyse.

Tuo tarpu visai sutemsta. Šiaurėje į tamsą ima mėtų šviesius žaibus šventosios uosto švyturys. Tada keliamės, grįžtame į palapinių stovyklą ir tariamės, kaip paprašyti leidimo išplaukti į jūrą.

Bet leidimo nei kitą dieną, nei vėliau mums nepavyksta gauti. Užtat antrąkart atvažiavę jau galim laisvai plaukti.

Nekantraudami skubame į pajūrį. Iš tolo girdim, kaip perdžiūvusių sienų trobelėje žvejai tariasi — ar bus šalta, ką paimti pasikloti, apsikloti, pavalgyti. Jie abejoja jūros ramybe ir oro pastovumu. Jie kažką nujaucia, nors jūra ir šį vakarą tokia pat stiklinė, kaip anąmet.

Prie slenkščio pasveikiname besiruošiančius. Kaip jie nudžiunga, kad kareiviai iš anapus plačios žemės, čių žemės panorą žvejų darbą pažinti! Jie skuba, bėgioja ir grobsto žvejybai reikalingus daiktus. Kai jau viską pasiimam, žvejų motulė įbruka dar vieną ryšulėlį.

— Irklusit, dirbsit, tai ir valgyt norėsit. Valgykit sočiai — čia aš jums visiems keturiems pusrytį sutaisiau. O kad iš jūros neatsigersit — tai te du buteliu pieno ir vandens.

Dėkodami paimam motinišką dovaną. Neabejojame — jūroje alksime ir trokšime labiau, kaip žemėje, nes ten ir oras šūrus.

Einame. Pajūry viškas jau paruošta. Įstumiam valtį, sėdame ir plaukiame. Visi keturi keturiais irklais kapojame tylų žalsvą vandenį. Bangos nuo valtės sklinda plačiai, plačiai. Su bangomis eina ir mūsų juokai, Alponas tiesiog beprotis iš džiaugsmo.

Krantas kas minutė tolsta. Ten stovi žvejų mo-

tulė ir jauniausias sūnus. Jie mums be perstojo muoja. Girdime ir šaukiant, bet per savo smarkų alsavimą, per irklų traškėjimą negalim suprasti, ką jie mums linki. Tur būt, laimingos žvejybos. O ko daugiau?

— Perdaug nesistenkit, nesivarginkit. Žvejų darbas nelengvas — perspėja mus, kai pamato iš visų jėgų iriantis.

— Mes tyčia norim jūsų darbą išbandyti — atsakau jiems.

— Aš jau nebenoriu — tyliai šypteli Alponas man vienam.

Žvejams nematant skubiai nubraukia jis rasą nuo kaktos, dar kiek pairkluoja, atsilapoja, nusiima kepurę. Karšta, bet jis vis tiek stengiasi stipriai traukti ilgą irklą. Aš jam parodau delną. Delne jau žymu nuospaudos. Greit bus ir pūslių. Vos suturėdami juoką rodomės ženklais. Bet nelaimė, žvalus žvejys pastebi mūsų nebylį ryšį.

— Nuimt irklus! — pyktelėjęs surinka jis. — Jūs dirbate, kaip jaučiai, o tas darbas ne jums. Tuoju rankos pasidarys skylėtos. O kaip tada jūs šaudysit, kaip savo didžiąsias patrankas kraipysit?

— Nė vienos pūslės! — rodo Alponas savo delnus.

— Vis tiek. Mums nėra reikalo skubėti. Mes ne karo laivas. Paspėsime. Juk visą naktį būsim jūroje.

Ką darysi. Jei liepia, padedam irklus ir sėdim rankas sunėrę. Tegu jie vieni iriasi. Dairomės. Vos bežiūrime žvejų trobeles ir vėjų nusukiotas pušis. Vakar prieblandoje viskas tirpsta. Kas dabar pasakys — ant kranto stovi kas, ar ne? Tuo tarpu mes patys saulėlydžių šviesoje, gal būt, dar esame gerai matomi. Pamuojujam krantui kepurėmis. Ilgai žiūrime ir lyg pastebim baltą drugelį tamsoje suplasnojant.

— Dar tebestovi motulė — švelniai sako sūnus.

— Meldžiasi — pritaria tėvas.

Ir vėl šliaužiame tyliu jūros paviršiumi.

— Kiek jau nuplaukėm? Klausiname po geros valandėlės.

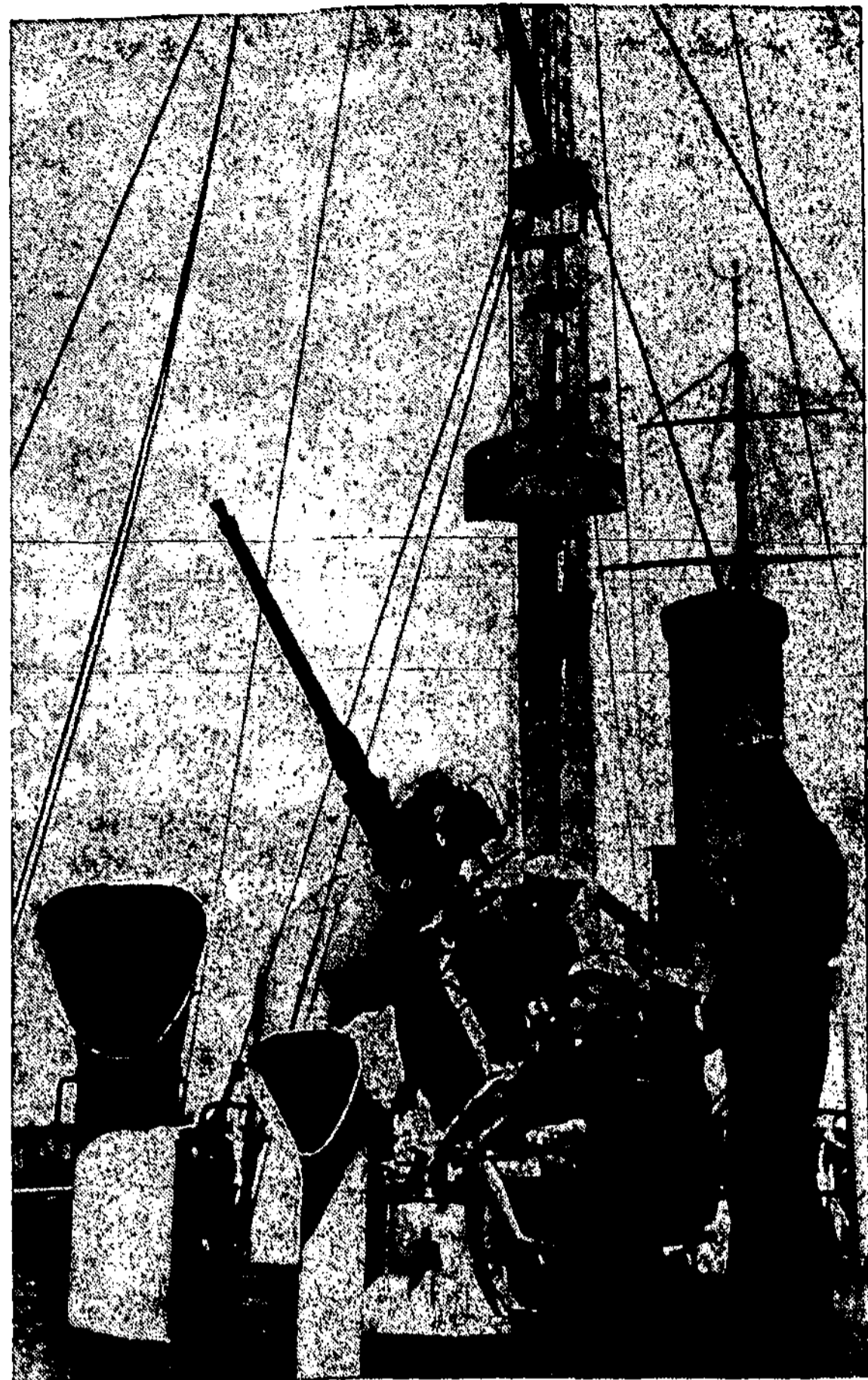
— Apie du — trumpai atsako jie.

Vėl praeina keliolika minučių. Dabar mes gal jau už trijų kilometrų. Aplink tiršta nakties tamsa. Tik vakaruose dar kiek šviesu. Bet mes abu su Alponu daugiausia žvalgomės į rytus. Ten Palangos krantas, ten mūsų stovykla, ten mūsų visų žemė. Suskausta širdis. Pasijuntame, kaip tremtiniai. Tėvynė netoli, o paleisti vargu ar ją pasiektume. Dabar toji tolina, tvirta, nesisupanti žemė pasidaro mums labai miela, gera, brangi. Ilgesingai įsisvajojusius prakalbina žvejys:

Ir mums kartais būna sunku į aukštą jūrą bėgti, kai susiruošiame tolimai žvejybai. Tas krantas skęsta nuskęsta ir mes, rodos, jau nebepamatysim gimtų sodybų. Tada ašaros neverkiant krinta iš akių. Kai jūroje kyla audra, tai nieko nėra brangesnio, kaip žemė. Visomis jėgomis kapstomės į krantą. O kai išlipam, puolam ant kelių. Tada visi akmenukai būna sidabras, smėlys — auksas. . .

— O audrai praėjus ir vėl greit plaukiat?

— Ir vėl. Toks mūsų visų gyvenimas. Jūra mums yra amžinai pilnas gėrybių aruodas. Tik reikia netingėti iš jo kiek nori pasisemti. Dažnai poilsio išsižadam, sveikatos negailim, pavojų nepabūgstam, kol kas nors nuskęsta. . . Tada visi kalba — geriau smėlį akėsim, bet į jūrą nebeisim. O žiūrėk — rytoj jau lojo tinklus,

Šaudymo į lėktuvus pratimai mūsų karo laive

poryt valtis smaluoja, o trečią dieną ir vėl viens po kito, net lenktyniuodami, bėga per bangas.

— Mūsų kraujas iš jūros vandens, mūsų kaulai iš žuvies kaulų. Mes nuo amžių esame žvejai, kaip mes neisime į jūrą? — karštai įsiterpia žvejo sūnus.

— Jei mane kas išvežtų — vėl kalba senis — į sausumos slėnius, duotų geriausios žemės, gražiausių gyvulių ir sakytų — ūkininkauk, tai nežinau, kaip gyvenčiau. Plaukus nusiraučiau belaukdamas, kol kas išdygs, užaugs, subręs, kol nuvalysiu, iškulsiu, sumalsiu. O čia kas kita — šit išmetėm keletą ūdų, išskleidėm tinklus, nusnūdom truputį, vėl viską iškėlėm ir jau turim — patys valgom ir kitiems parduodam.

— O jei man kas lieptų — vėl karščiuojasi jaunuolis, visą amžių paskui plūgą vaikščioti, tai aš prišaukčiau visas galybes, kad ta ariama žemė prasmetų ir iki pat mano slenkščio atliūliuotų miela jūra.

Taip jie kalbėjo, kol priplaukėm akmenuotą, menkių mėgstamą dugną ir išmetė ūdas su aibe mažų meškerėlių. Dar kiek paplaukę išleidom ilgą tinklą, pažymėjom jo galus gairikėmis ir pasitraukėm į šalį. Dabar žvejai išmetė šakotą inkarą, patikrino ar gerai įsmego jis į dugną ir ramiausiai sugulė valtės gale. Ant menkai paklotų lentų jie taip greit užmigo, kaip nieks neužmiega nė pūkų patale.

— Ir tu taip greit užmigsi, — sakau Alponui, — kai būsi jūrininkas. Bet šiandien, pirmąją naktį tyčia abu budėkim. Įsižiūrėkim, įsiklausykim, įsijauskim į nakties jūrą.

Aplinkui nuostabiai ramu. Oras šiltas, sotus, beveik neįjuntamas. Tyla tiesiog alpina. Alponas patogiausiai atsisėda tarp suolų, o aš užsikniaubiu ant valtės briaunos, žiūriu į juodas gelmes, supuoju valtį, su ranka pasiekdamas teškenu tamsų vandenį ir vilgau karštus smilkinius.

Paskutinė šviesa vakaruose pažaliuoja ir nyksta. Dairaus kranto žinau, kad jis toli, o taip kažkas traukia išlipti ir bristi į jį. Jaučiuos tartum Biržų — Širvenos ežere. Beveik įžiūriu pilies sienas, ir tamsias piliakalnio liepas Kur bristi? Vos ginuos nuo tokių apgaulingų vaizdų ir įkyrių minčių. Juntu saldų nuovargį. Užmigti? Ne ne! Žiūrėsiu, kas bus toliau — pusiaunaktį, auštant. Kaip šnabždėdama naktis praeina pievomis, miškais, paežerėmis, kalnais — gerai žinau, bet kaip ji užmigdo gilius vandenį, tai mes tik du šit iš visos stovyklos dabar patirsime. Tokią retą progą prasnausti būtų negražu, nors po dienos darbų, po karšto šaudymo, po smarkaus irimosi numigti būtų neprošali.

Tyčia dairaus po tamsas, gaudau šventosios uosto, Klaipėdos ir Nidos švyturių žibčiojimus. Žiūriu, žiūriu akis išplėtęs ir pamatau save vaikščiojantį gimtajame lauke. Atsargiai kiloju kojas rugienose. Tik vienu metu tarp rugienų suvilniuoja jūra. Susvyruoju ir grimstu. Išsigandęs pabundu. Kur aš? Paliečiu šalia styrinčius irklus, įmerkiu ranką vandenin. Jau aišku — esu valtyje, toli jūroje. Pasipurtau. Nežinau, ar dėl vėsios nakties, ar iš išgąščio. Juk miegodamas be maža ko gal būčiau išlipęs pasivaikščioti!

Pro pat valtį tyliai praplaukia kažin kokių paukščių virtinė. Klausau ausis pastatęs — nieko daugiau nebegirdėt. Stengiuos įžiūrėt — nieko nematau. Nieko nematyt nei aukštyn, nei žemyn, nei aplink. O atrodo, kad visur pilna žemės daiktų. Žemės vaizdai iš laukų, iš namų mane sekiojo ir įkyriai rodosi tuščioje jūroje, giliausioje tamsoje. Įsižiūriu į gelmes. Ir ten matau — laukai, sodai, miestai skendi giliai apačioje. Aš vėl sapnuoju. Sapnai sunkūs, pilni pavojų. Pagaliau surinku kiek tik galiu.

— Kas kas? — girdžiu klausiant netoliese. Atsimerkiau. Nuo valtės dugno atsikelia žvejai. Pašoksta Alponas. Jie kalbina mane, purto, bet aš negaliu nei galvos pakelti, nei rankų, nei kojų pajudinti. Visas nutirpęs, nejautrus, sustingęs.

Jūra jau stipriai banguoja, valtį tranko, blaško, mane krato, vartalioja, kaip kelmą. Kenčiu dantis sukandęs, kol pamažu atsigauunu. Tada iriamės prie tinklų, ištraukiam ūdas, sutvarkom pagautas žuvis ir atsigręžiam namo. Dabar irtis sunkiau. Bangos varto, supuoja valtį, taškosi. Ir mes šokinėjame, vartomės, žiobčiojame, kaip tos menkės, plekšnės, stintos ir perpelės tarp mūsų kojų.

— Laikykitės stipriai! — nuolat perspėja mus žvejai.

Grižtame ne mes vieni. Ir daugiau valčių škuba namo. O ten ant kranto stoviniuoja artimieji. Laukia, rūpinasi. Visų džiaugsmui krantą pasiekiamo laimingi. Tik visi esame kiaurai peršlapę. Žvejų motulė kviečia prie ugnies apdžiūti, bet mes abu pasiliekam ant kranto. Norim nuo žemės dar kartą žvilgterėti į pražilusią jūrą.

Pone karaliau! Koks bangų pašėlęs bėgimas, puolimas, trenksmas. Kas minutė stiprėja vėjas, vis pikčiau šiaušiasi ir taškosi platūs vandenys. Rodos užlies, nuplaus viską. Bet neužlieja, nenuplauna, nepaskandina nieko. Tik ritena akmenius ir blaško gintarus.

TRUMPAI IR AIŠKIAI

Naujų ginklų baimė

XII amžiuje atsirado arbaletas (saidokas), kurio vilyčia galėjo iš 30 žingsnių nukauti tų laikų tvirtovę — žarvuotą riterį. Buvo manyta, kad šis baisus ginklas sunaikinsiąs žmoniją. 1139 metais Laterano bažnytinis susirinkimas uždraudė arbaletą naudoti karuose (žinoma, uždraudimo niekas neklausė, kaip dabar neklauso uždraudimo vartoti karo chemines medžiagas).

Panašios baimės buvo įvarę žmonijai pirmieji parako panaudojimai kare.

Įsimintingi kariai naujų ginklų nebijo. Jie žino, kad karo cheminės medžiagos pažabojamos dujokaukėmis, tankai — prieštankiniais pabūklais, lėktuvai-bombonešiai — naikintuvais bei zenitine artilerija. Kiekvienas ginklas pagimdo priešginklą. Kai atsiraa mirties spinduliai — jie bus nugalėti gyvybės spinduliais. Greta puolimo technikos, žingsnis į žingenį auga gynimosi technika.

Klysta tie, kurie galvoja, kad didžiosios valstybės turi išradusios kažin kokius stebuklingai veikiančius ginklus. Argi, turėdamos kokias nors „mirties rasas“, jos verstų savo piliečius nevalgyti sviesto, kad tik pasigamintų patrankų?..

Nauji ginklai pavojingi tik tiems, kurie nesirūpina sekti ginklavimosi pažangos. Kol esame laisvi ir turime galimumo sekti kitų valstybių ginklavimąsi — perdaug nuogąstauti neturime pagrindo. Jei ir bus išrastas koks naujas ginklas — kol juo nebus masiniai apginkluota ir apmokyta naudotis ištisa kariuomenė — tol jo reikšmė karo lauke bus menka. O masinė gamyba ir kariuomenės apmokymas slapta neįvykdomi.

V. B.

Gaivališkas bangų šėlimas mus visai pavergia.

— Atitarnavęs aš tuoj atvažiuoju į Klaipėdą ir stosiu į laivą — kalba Alponas. — Man patinka, kad jūra tokiomis bangomis neleidžia žmogui sutingti ir visą gyvenimą kelmu kniubsoti.

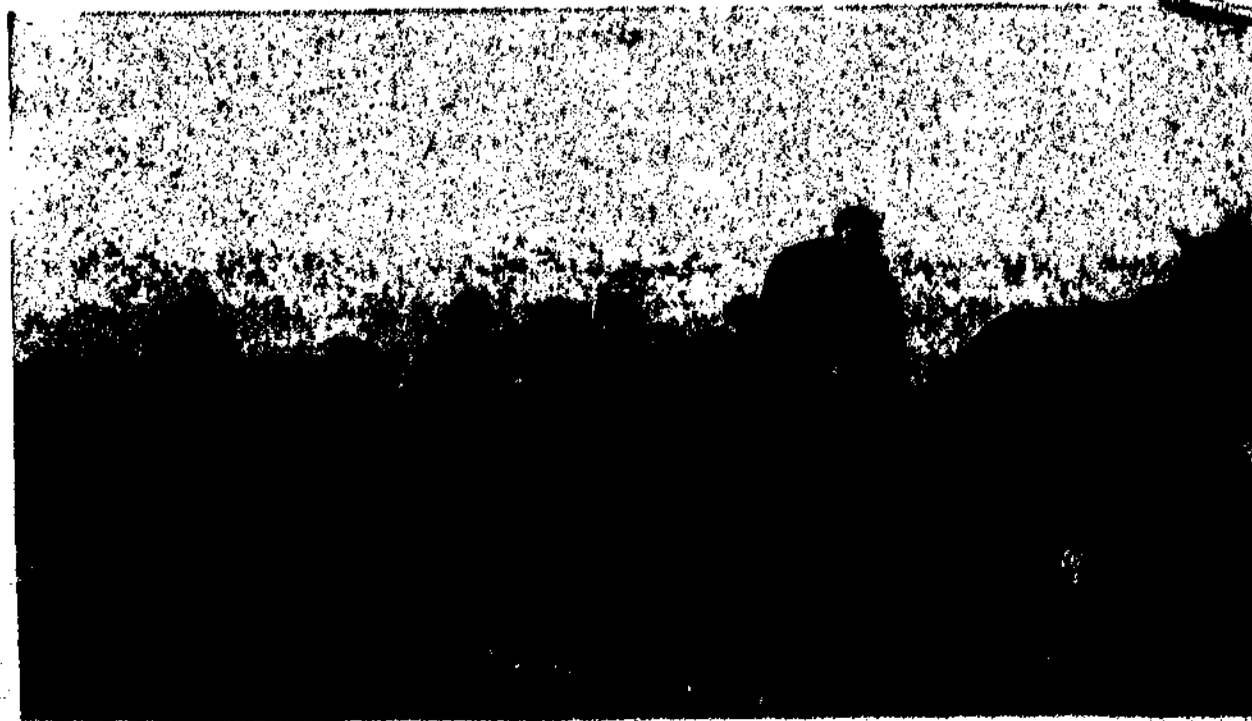
O aš galvoju apie buriavimo mokyklą. Atvažiuoju, išmoksiu valdyti būres, priprasiu prie jūros, tada pasistatydinsiu jachtelę...

— Ir ką? Aplink pasaulį keliasi? — šaiposi Alponas.

— Ne! Ką toliau darysiu, pamatysim vėliau, bet su jūra jau nesiskirsiu.

Tuo laiku prapliupo smarkiai lyti ir mes subėgome į mažą žvejų trobelę, kur ant ugnies jau kepė kvėpiančios žuvys ankstyviesiems pusryčiams.

Daumantas Cibas

Kulkosvaidininkai grįžta iš pratimo

S. Narušio nuotr.

Sparnai su lietuviškomis spalvomis Amerikos padangėje

Birželio mėn. Kaune, kai buvo pakrikštytas karo av. j. ltn. Br. Oškinio sukonstruotas naujausias sklandytuvas BRO—V „Ly-Rūtos“ vardu, mes per šias pačias „Kario“ skiltis palinkėjome sėkmingiausios kloties mūsų sklandytojams Š. Amerikoje.

Dariui ir Girėnui paminklas Čikagoje

Lakūnas ir sklandytojas av. j. ltn. Br. Oškinis, lakūnas J. Pyragius su dviem sklandytuvais perplaukė vandenyną ir dalyvavo Elmiroje, Niujorko valst., Amerikos sklandytojų sąskrydyje, vėliau parodė lietuviškų sklandytojų sugebėjimą daugtūkstantinei Čikagos lietuvių miniai.

Aviacinė ekipa jau grįžo į Kauną. Jos dalyvis av. j. ltn. Br. Oškinis maloniai teikėsi papasakoti apie rungtynes ir darbą Amerikoje.

Kiek patarnavo Lietuvai ir jos šalies reklamai šis mūsų sklandytojų pasirodymas Amerikoje — daugelis gal ir nežino. Aš mačiau parsivežtas iškarpas iš Amerikos laikraščių apie rungtynes Elmiroje. Ilgiausi straipsniai kasdien, nuotraukos, visur ryškus tautybės pabrėžimas. Net geriausiai apmokama propaganda nepadarys tokio gražaus mūsų valstybės išgarsinimo ir nesuteiks ten esantiems, nuo tėvynės atpratusiems lietuviams, tiek jėgos tikėti savos gimtos šalies sugebėjimais.

Birželio 23 d. mūsų sklandymo atstovai pasiekė Niujorką. Elmira guli per 400 km nuo pačio miesto. Čia įvyko tautinis Amerikos sklandytojų sąskrydis, kuriame dalyvavo 130 dalyvių su 47 aparatais. Iš sveitimų valstybių dalyvavo tik vokiečių žymus sklandytojas Riedel ir mūsiškiai. Aviaciniai laikraščiai, bend-

roji spauda kreipė dėmesio tik į pačius geriausius sklandytojus, kasdien tik juos minėdami ir aprašinėdami. Toji garbė teko mūsų vyrams, keturiems amerikiečiams ir vokiečiui.

Amerikiečiai nepaprastai domėjosi mūsų aparatais. Jie savų konstrukcijų gero tipo neturi. Rungtynėms specialiai išsirašė iš Vokietijos labai brangias ir gerai įrengtas mašinas. Atidarymo dieną J. Pyragius Amerikos sklandytojų sąjungai įteikė L. Aero Klubo vardu Dariaus-Girėno biustą. Amerikos sklandytojai nepaprastai šiltai ir maloniai priėmė ir teikė visur lengvatą. Svečiavimosi laiką mūsų ekipa jautėsi tikrų draugų tarpe.

Pirmą dieną atstotiko nenumatytų kliūčių. Tarp Amerikos ir Lietuvos nėra oro susisiektimo ir įvairių taisyklių subendrinimo bei sutarties. Ten reik tuoj išgauti vietines licenzijas sklandytuvams ir patiems pilotams. 3 dienas mūsiškiai negalėjo dalyvauti rungtynėse. Iš Vašingtono spec. atvyko inspektorius ir tuoj suteikė reikalingas licenzijas be jokios kvotos ar egzaminų. Per rungtynes į Elmirą atvykdavo ir lietuvių. Jie ypačiai džiaugėsi, kad randa čia rungtyniaujančių savųjų, iš taip toli.

Birželio 29 d. Elmiroje pirmą kartą pakilo sklandytuvai „Ly-Biržietis“ ir „Ly-Rūta“. Pirmą kartą Amerikos padangėje lietuviški sparnai, su lietuviškomis spalvomis. Av. j. ltn. Oškinis skraidė per rungtynes su „Ly-Biržiečiu“. Pačioje programoje buvo numatyta rungtyniavimas aukštyje, distancijoje ir išsilaukyme. Aukštasis pilotažas buvo visai neįtrauktas. Amerikiečiams buvo nepaprastai nuostabus dalykas „Ly-Rūtos“ figūriniai skraidymai. Juos demonstravo lak. Pyragius. „Ly-Rūta“ ir šalia programos sugebėjo sudaryti labai didų efektą. Sklandytuvai rungtynėms buvo išvelkami lėktuvais. Už kiekvieną ne rungtynių vilkimą reikėjo mokėti po 5 dolerius. Kadangi aukštasis pilotažas rungtynėse nebuvo įtrauktas — šie visi skridimai buvo kaip pašaliniai ir todėl apmokami. Bet vienas, du „Ly-Rūtos“ skridimai. Amerikiečiams tai buvo didžiulė staigmena. Jie tuojau davė nemokamai lėktuvą ir nuolat prašė šį skraidymą demonstruoti. Lak. Pyragius kasdien skrisdavo po vieną kartą figūruoti, o sekmadieniais du.

Vokietis skl. Riedelis buvo antrasis, kuris mėgino figūruoti ir tuo pačiu parodyti, kad ir jų šalyje sugebama. Bet „Ly-Rūta“ pralenkė toli gražu šį vienintelį konkurentą: Skl. Riedelis darė tik vienas kilpas, tuo tarpu „Ly-Rūta“ rodė nelengvas avio evoliucijas: lėtą statinę, išvirkščią kilpą, nugarinį skridimą, greitą statinę, suktuką ir kt.

Amerikiečiams, šiurpių pojūčių mėgėjams, mūsų pilotažas buvo vienas stipriausių rungtynių numerių. Aplink „Ly-Rūta“ spiedavosi žiūrovai, skaitydami lietuviškus užrašus, susipažindami su lietuviško sklandytuvo privalumais. Už šį sklandytuvą buvo paskirta piniginis prizas; piniginę dovaną gavo ir pats jo konstruktorius, rungtynių dalyvis av. j. ltn. Oškinis. Lietuviškas aukštasis pilotažas buvo specialiai filmuotas.

Pačiose rungtynėse dalyvavo tik vienas „Ly-Biržietis“, j. ltn. Oškinio vedamas. Didelis minusas, kad neturėjome spec. automobilio sklandytuvams transportuoti. Dėlto nebuvo galima daryti perskridimų. Po j. ltn. Oškinio 3 val. išsilaukimo ore vietos spauda plačiai rašė. Mačiau iškarpas. Didžiulėmis raidėmis, pirmam

puslapyje, šalia kelių nuotraukų buvo pažymėta lietuvių sėkmė ir pergalė.

Av. j. ltn. Oškinis Elmiros rungtynėse ore išbuvo 7 val., iš kurių jo didžiausias laikas 2 val. 56 m. ir pakilo viršum starto vietos per 1500 metrų. Fiksuotas aukštis 1065 metrai. Šis skridimas įvyko liepos 4 d. Išvilko lėktuvą. Skrendant aplink aerodromą, įtemptai reikia sekti keliančią srovę ir kartu kuo žemiausiai atsikabinti, nes aukštis skaitomas atsikabinus nuo lėktuvo. 400 metrų j. ltn. Oškinis atsikabino, kiek kilo, bet paskui staiga termikas dingo. Kritiškas momentas ir sklandytuvą slinko žemyn, nebesilaikydamas. 120 m aukštyj, darant paskutinį ratą prieš tūpimą, sklandytuvą vėl sugriebė kylančią srovę. Variometras pradėjo rodyti 0, 0,5, 1,2 m per sek. Tuoju atsirado „Biržietis“ 1200 m. Nors aplink buvo pakankamai ženklų geram perskridimui, bet sakau, — nebuvo priemonių vėliau transportuoti mašiną atgal.

Br. Oškinis pasuko į pietus, nuskrido prie Elmiros miesto, už jo iki Corningo 15 km ir dar 10 km už šio. Priskrido debesis. Debesyje galima „užčiupti“ gerą srovę aukščiui paimti, bet „Biržietyje“ nebuvo aklo skraidymo prietaisų. Ir tai be prietaisų, primitiviū būdu Oškinis įlindo į debesis ir juose pasiekė 1500 m pagal rodyklę.

Vienu metu buvo kritiškas momentas, nes susvaidžius debesyj sklandytuvą be aklo skridimo prietaisų lengvai išsina iš pusiausvyros. „Biržietis“ pasidarė nevaldomas. Debesyje lakūnas, nematydamas žemės, nustoja teisingų pusiausvyros pajūčių. Aparatas leng-

Vaidas iš Elmiros rungtynių: iš kairės į dešinę — vienas iš geriausių Amerikos sklandytojų, j. ltn. Br. Oškinis, lak. J. Pyragius. Sklandytuve — garsus vokiečių sklandytojas Riederis.

Vaidas iš sklandymo rungtynių Elmiroje: geriausieji dalyvavę sklandytuvai, kurių tarpe matyti ir „Ly-Biržietis“.

vai gali gauti didelį greitį ir subirėti. Oškinis ir čia parodė savo, kaip sklandytojo, kvalifikaciją, nes aparatą po sunkios blaškymosi minutės išvedė ir iš debesies išskrido. 2 val. 45 m. tūpė Elmiros aerodrome. Tą dieną dvi valandas jo nieks nebuvo matęs iš aerodromo. Rungtynėse buvo pasiektas geriausias aukščio rekordas 1900. Mūsų rekordas, Br. Oškinio pastatytas, neturint tinkamų prietaisų, yra labai ir labai geras.

Pačiose rungtynėse buvo 5 avarijos, 8 sklandytuvai apdaužyti, 1 sklandytojas sunkiai sužeistas, 2 lengviau. Paskutinę dieną vienas sklandytojas nukrito į išrikiuotus sklandytuvus ir sudaužė visus geriausius amerikiečių sklandytuvus. Jei ši nelaimė būtų įvykusi pirmąją dieną — Elmiroje amerikiečiams nebūtų tekę nė stoti į rungtynes.

Kadangi Elmiros rungtynės buvo ne pagrindinis mūsų sklandytojų tikslas, bet tik kaip aktyviems stebėtojams galimumas prižiūrėti kaip dirba kiti šioje aukštų savybių sporto šakoje. Teko atsisakyti nuo pakvietimo vykti į Kaliforniją, kur vietos aviatoriai kvietė lietuvius atvykti ir dalyvauti šventėje. Dėl įvairių priežasčių negalėjo įvykti ir sumanytas 1000 km perskridimas oro traukinio principu nuo Elmiros į Čikagą. Mūsų avioekipa geriausiu vardu paliko rungtynių vietą ir atvyko į Čikagą prisijungti prie K. K. Rūmų sportininkų. Čia ir buvo pagrindinis mūsų sklandytojų vykimo į Ameriką tikslas.

Liepos 17 d. Lietuvos lakūnų vardu J. Pyragius ir Br. Oškinis uždėjo vainiką ant Dariaus Girėno paminklo Čikagoje, Marquette parke. 18 d. jie dalyvavo Lietuvių aviacijos dienoje. Br. Oškinis ir čia parodė gražų sklandymo meną. Jis pakilo 11 v. 35 m., kai šventėje buvo tik 2 automobiliai. Tuoju pasiekė, nuo lėktuvo atsikabinęs, 1000 m ir nuskrido ant Čikagos miesto. 10 min. klaidžiojo debesyse ir pasiekė 2200 metrų. Iš 1500 metrų aukštumos matė 13 val. jau 10.000 lietuvių minią, aviacijos šventėn susirinkusią. Nuskrido 15 km nuo aerodromo ir vėl grįžo ir nusileido, kai šventė baigėsi. Ore viso iškabėjo 4 val. 41 min.

Pyragiaus pilotažas vėl sukėlė didelį vietos lietuvių įtempimą. Šventė praėjo ypačiai pakeltoj ir puikioj nuotaikoj. Vietos lietuviai, senieji ir jaunieji, tengimę, ėjo prie sklandytuvų, rankomis čiupinėjo ir vos tikėjo, kad tokie bemotoriniai paukščiai, tokie nepaprasti dalykai atvyko iš jų senosios tėvynės, kur kadais be vargo nieko nebuvo. Šventėje dalyvavo ir savo pasigėrėjimą išreiškė visi be pakraipos skirtumo čikagiečiai — lietuviai. Lakūnai buvo pakviesti ir kitiems metams apsilankyti Amerikoje. Išplaukiant laivu „Normandija“, pro Laisvės statulą Niujorke pasivijo laivą du lėktuvai ir tolokai palydėjo. Vienas buvo amerikiečio lakūno, kitas lietuvių šaltenio. Donatas

Naujuosius vadovėlius berengiant

Kokių uždavinių reikėtų daugiau skaičiavimo uždavinynuose

Naujesiems mokslo metams mūsų metodininkai rengia eilę vadovėlių pagal naujas pradžios mokyklų programas. Rengiamieji lietuvių kalbos, tėvynės pažinimo, geografijos ir istorijos vadovėliai jau turės kariškai patriotinio sąmoninimo dalykų, nes šioms pamokoms naujosios pradžios mokyklų programos skiria atskirus punktus. Tuo vadovėlių autoriai yra verčiami įdėti kariškai patriotinių pradmenų.

Kitaip yra su skaičiavimo uždavinynais: skaičiavimo programa numato tik tai, kas reikia praeiti, nenurodydama temų, kurios turi būti imamos uždaviniams. Ir šis dalykas, likdamas uždavinynų autorių nuožiūrai, iš dalies trukdo karinio vaikų auklėjimo darbą, nes imti uždavinių pavyzdžių iš karinio gyvenimo dažniausiai pamirštama. Tatai yra didelis uždavinynų trūkumas, kada kitų dalykų vadovėliuose kariškai patriotinės medžiagos yra ir ji, draugėn paėmus, yra mokytojo talkininkė karinio vaikų auklėjimo darbe.

Ligi šiol skaičiavimo uždavinynuose iš kelių šimtų uždavinių būdavo tik trys ar keturi karinio pobūdžio. Tatai labai keista, kodėl vengiama uždavinių iš kariuomenės gyvenimo? Šalia kitų temų bei sąvokų, kaip tai: pirklys... , keleivis... , darbininkas... , mėsininkas... , sodininkas... , miestelis... , ūkininkas... ir t.t., visuomet galėtų būti: kariuomenė... , kariuomenės rinktinė... , karys... , kareiviai... , kareivių būrys... , ginklai ir t.t. duodant jiems atitinkamą uždavinių pobūdį. Vaikai tuo būdu bus arčiau supažindinami su kariuomene ir bus pratinami ją geriau suprasti. Uždavinynai, kaip ir kitos priemonės, irgi turi eiti mokytojui į pagalbą, mokant vaikus savąją kariuomenę gerbti, mylėti ir branginti.

Uždavinynuose, įvairiuose uždavinių skyriuose, turėtų būti tokios rūšies uždavinių:

„Kareivis gavo 5 litus atlyginimo. Už pusę lito jis nusipirko sąsiuvinių, už 75 centus laiškams popierio, už 30 centų pašto ženklų, o likusius paaukojo Ginklų Fondui. Kiek pinigų kareivis paaukojo Ginklų Fondui?“

„Pirmasis nepriklausomos Lietuvos kariuomenės įsakymas išleistas Vilniuje 1918 m. lapkričio mėn. 23 d. Kiek laiko praėjo nuo tos dienos?“

„Lietuvos kariuomenė 1920 metais sumušė lenkus prie Širvintų lapkričio 19 dieną, o prie Giedraičių lapkričio 21 dieną. Kiek laiko praėjo nuo anų laimėjimų?“

„Nepriklausomybės karo metu žuvo 1401 karys: 40 karininkų, 1294 kareiviai, kiti — šauliai. Kiek nepriklausomybės kare žuvo šaulių?“

„Kiek metų Vilnius yra Lietuvos sostinė, jei Gediminas sostinės buveinę iš Trakų į Vilnių perkėlė 1322 metais?“

„1915 m. rugsėjo mėn. 18 d. vokiečiai okupavo Lietuvą. Lietuva nepriklausoma valstybe pasiskelbė 1918 m. vasario 16 d. Kiek laiko truko vokiečių okupacija?“

Skaičiavimui, kaip matome, galime imti uždavinių iš mūsų istorijos, nepriklausomybės atgavimo laikotarpio bei šių dienų kariuomenės gyvenimo. Jau pradėdant pirmuoju skyriumi, skaičiavime gali būti kariškai patriotinio pobūdžio uždavinių, kaip tai bandoma kai kuriuose uždavinynuose. Deja, dedami uždaviniai ir yra vieninteliai pavyzdžiai visame uždavinynne. (Žiūr. F. Karpevičius. Aritmetikos uždavinynas. 1-jam pradžios mokyklos skyriui. 1935. Nr. Nr. 212, 213, 220):

„Tautos šventėj dalyvavo 50 berniukų, o mergaičių penkis kartus mažiau. Kiek mokinių dalyvavo Tautos šventėj?“

„Tautos šventei berniukai padirbo 30 vėliavėlių, o mergaitės 50. Kiek trūksta vėliavėlių iki 100?“

„Algiukas į Vilniaus pasą klijuoja kas mėnuo po 20 ct. ženklą. Už kiek jis įklijuos per 5 mėnesius?“

„Lietuvoje (žiūr. J. Gvildys. Aritmetikos uždavinynas. Pradžios mokyklai. I dalis. I ir II skyriui. Nr. Nr. 118, 197, 198, 199) švenčiamos šios valstybinės šventės: Nepriklausomos Lietuvos paskelbimo ir Tautos šventė. Kiek yra valstybinių švenčių? Kada jos esti?“

„Lietuva buvo laisva nuo Mindaugo ligi Vytauto Didžiojo apie pusantro šimtmečio, o nuo Vytauto Didžiojo ligi Lietuvos padalinimo apie keturis šimtmečius. Kiek šimtmečių praėjo nuo Mindaugo ligi Lietuvos padalinimo?“

„Nuo Vytauto Didžiojo ligi Lietuvos padalinimo praėjo apie keturis šimtmečius, o nuo Lietuvos padalinimo ligi paskelbimo jos nepriklausoma — apie vieną šimtmetį. Kiek šimtmečių praėjo nuo Vytauto Didžiojo ligi Lietuvos paskelbimo nepriklausoma valstybe?“

„Kurių ir kelių spalvų yra Lietuvos vėliava?“

Tokios rūšies uždavinių uždavinynuose turėtų būti ne tik keli, bet apsiečiai, derinant, žinoma, su kita medžiaga. Kariuomenė skaičiais — kariuomenės daliniai, gurguolės, arkliai, ginklai ir t.t. yra neišsemiamas temų šaltinis. Ypačiai daug medžiagos teikia laiko skaičiavimas: nuo valstybės įkūrimo Mindaugo metu iki valstybės atgaivinimo 1918 m.; senųjų laikų karinių įvykių datos ir nepriklausomybės kovų datos. Kitos reikšmingos datos. Datų grupavimas. Seni įvykiai, šių dienų įvykiai ir t.t. Bendrųjų uždavinių skyriuose galima sudaryti visų šių temų junginiai.

Mokyt. Bolius Vosylius

Ar skautų organizacija tarptautiška?

Neretai tenka nugirsti priekaištų, kad skautų organizacija yra tarptautiška ir dėlto ji nelabai tinka mūsų krašto jaunuomenei. Ar iš tikrųjų taip yra? Iš pirmo pažvelgimo, tiesa, taip gali ir atrodyti: čia skautybės kūrėjas anglas B.-Powellis, čia veikia Tarptautinis Skautų Biuras, ruošiamos tarptautinės skautų stovyklos — jamboree, konferencijos, čia mūsų skautai dažnai lankosi užsieniuose ir iš užsienių pas mus atvažiuoja ir t. t. Tačiau, įsigilinus į dalyką, taip nėra: skautų organizacija nėra tarptautiška. Ir štai dėl ko: reikia skirti skautybės idėją nuo skautų organizacijos, kuri tą idėją vykdo gyvenime.

Skautybės idėja gimė anglų tautoje, taigi ji yra, atrodo, angliška. Betgi „Baden Powell išjudinta skautizmo srovė prasiveržė už jo gimtojo krašto ribų, paplito visur, iš tautinės ji virto visuotinė“. (Vado pasėke, A. Smetonos mintys, 88 pusl.). Ji, kaip tas universalus raktas, atitiko ir kitų pasaulio tautų jaunimo širdis ir tuo tapo tarptautiška, universali. „Juk kas yra tikrai tautiška, tai yra ir tikrai žmoniška, visuotiniška... Juk kiekvienas dalykas, dailiai kurios tautos pareikštas, taigi tikrai tautiškas, nebetilpsta savo krašto ribose, pritampa ir kitoms tautoms, pasidaro žmoniškas. Patys didieji žmoniškos asmens yra patys didieji tautininkai; tautoje, o ne už tautos jie gimsta, tautoje pasireiškia savo kūrinių, ir vis dėlto jie visoms tautoms darosi artimi, kaip ir savi“ (Ten pat, 91 psl.). Taip, skautybės idėja, kaip ir daugybė kitų kilniausių gražiausių idėjų, yra tarptautiška, visuotinė. Kas kilnu, kas gera, kas gražu, kas, galų gale, naudinga, masina visus, visų širdis traukia. Didžiosios idėjos universalios, tik atskirose tautose jos įgauna savišką turinį ir pavidalą. Tat nieko nepaprasta, kad ir skautybės idėja yra tarptautiška.

Tačiau skautų organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje skautybės idėjų lietuviškai tautiniu turiniu ir pavidalu, jų įgyvendinimu, plėtimu ir gilinimu, yra grynai tautiška. Mūsų valstybės valdžia specialiu įstatymu 1930 — V. D. — m. spalio m. 1 d. tą prievolę yra pavedusi Lietuvos Skautų Sąjungai. LSS yra lietuviška organizacija, nes ji jokios išorinės valios nepriklauso, jos vyriausioji vadovybė yra vietinė, sava, lietuviška, jos sprendimai galutini. Nėra tarptautinio organo, kurio sprendimų be savo sutikimo ji turėtų klausyti. Tokioje pat padėtyje yra ir kitų valstybių skautų organizacijos. Taigi, pasauliniu, tarptautiniu, mastu imant, skautų organizacijos kuriasi ir veikia decentralizuotai. Ne iš vieno centro jos kuriamos ir valdomos, bet atskirose valstybėse savos vietinės visuomenės iniciatyva ir pastangomis kuriasi organizacijos ir veikia savo pastatytų tautinių vadovybių vadovaujamos. Dėlto ir visų tautinių organizacijų ideologija, nors ir pažodžiui beveik vienodai formuluota, įgauna grynai tautiniai valstybinį turinį, kuriame ryškiausiai pabrėžiamos pačios svarbiausiosios tautinės ir valstybinės aspiracijos. Tėvynės primatas aiškiai ir griežtai užakcentuotas kiekvienoje tautinėje skautų organizacijoje dėsniu: pirmoje vietoje tėvynė, o antroje aš pats. Pirmoje vietoje ne kokia kita tėvynė, ne kitų žemė, ne visas pasaulis ir ne savo asmuo, bet savoji tėvynė. Dėlto ir tarptautinis skautų bendravimas eina griežtu tautiškumo ženklu. „...Skautams rūpi savo tėvynė, ir ją privalo jie parodyti kitų

tautų tėvynėms, kad yra graži ir prakilni, — parodyti gražiai išauklėtu lietuvių būdu“. „Mūsų skautų brolija yra tautiškos kūrybos organizacija. Čia nesvarbu skautų vardas, o svarbu jų auklėjimo metodas“. „Ne vienoda uniforma, o bendrieji dorovės dėsniai ir auklėjimo metodai jungia visur išplitusią skautų organizaciją“.

Būdama tautiška mūsų skautų organizacija betgi intensyviai bendrauja ir su kitų pasaulio tautų skautų organizacijomis. „Klaidinga manyti, kad tautai, norinčiai sveikai išlikti, reikia apsitverti kinų siena. Priešingai, bendradarbiaudama su kitomis tautomis, imdama iš jų kas gera, ji grūdinasi ir darosi atsparesnė...“ Iš antros pusės, tarptautiniu bendravimu atskiros tautinės skautų organizacijos stengiasi supažindinti kitas tautas su savąja tauta, jai surasti bičiulių ir draugų. Gi viso pasaulio skautų tautinių organizacijų bendravimas neabejojamai tarnauja ir pasaulio taikos idėjai. Tą reikšmę patvirtina ir tas faktas, kad Tautų Sąjunga tarptautinį skautų bendravimą yra užgyrusi ir skautų tarptautinių konferencijų stebėti, jas pasveikinti Tautų Sąjungos vardu visuomet atsiunčia savo atstovą.

Tautinių skautų organizacijų tarptautinis bendravimas yra įgavęs pastovų pavidalą pradėjus daryti periodines skautų vadų konferencijas (kas 2 met.), įsteigus Tarptautinį Skautų Biurą ir ruošiant tarptautines skautų stovyklas — jamboree (kas 4 met.) ir panašius skautų vyčių sąskrydžius (kas 4 met.). Atskiros tautinės organizacijos šiame bendravime dalyvauti neverčiamos, jos gali pasilikti ir nuošalėje. Tačiau grynai tautiniai motyvai skatina kiekvieną organizaciją išeiti į tarptautinį forumą, atkreipti į save kitų tautų dėmesį, parodyti savo tautinius originalumus, o ką gera pastebėjus — pasimokyti ir iš kitų tautų. Kadangi bendraujama lygybės principu, tai nėra jokio pavojaus nė mažosioms tautoms. Lieka tik aiški nauda.

Lietuvos Skautų Sąjunga, jau kuris metas aktingai dalyvaudama tarptautiniame skautų bendravime, daug yra nusipelnusi mūsų tautai ir valstybei. Tai yra patvirtinę viešame žodyje ir mūsų valstybės vyrai, ir kariuomenės vadovybė, ir spauda, ir šiaip visuomenė.

Taigi, Lietuvos Skautų Sąjungai daromi tautiškumo trūkumo priekaištai yra nepagrįsti ir tik parodo dalyko esmės nepažinimą arba net pikta valią.

A. Žagaraitis

Kiekvieno jaunuolio svajonė ir būsimoji pareiga

KARIUOMENĖS

GYVENIMAS

ISVYKO PRANCŪZŲ KARO ATTACHÉ

Prancūzų karo attaché Pabaltijo valstybėms majoras Jean Ganeval atšauktas iš savo pareigų ir išvyksta į Prancūziją. Mjr. Ganeval nuolat rezidavęs Rygoje, rugp. 18 d. atvykęs į Kauną padarė atsisveikinimo vizitus krašto aps. ministeriui, kariuomenės vadui, kariuomenės štabo viršininkui ir kar. štabo II skyriaus viršininkui. Mjr. Ganeval tose pareigose išbuvo nuo 1933 m. rugsėjo m. 8 d. Už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Vytauto Didžiojo ord. III laipsniu. Nauju karo attaché paskirtas plk. ltn. Hoppenot, kuris taip pat reziduos Rygoje.

LATVIŲ KARINĖS SPAUDOS ATSTOVAS KAUNE

Lietuvos Žurnalistų Sąjungos viloje — Giruliuose 3 savaites vasarojo „Latvijas Kareivis“ redaktoriaus padėjėjas vyr. ltn. Rudzis. Grįždamas iš Girulių, buvo sustojęs Kaune.

Rugpiūčio 20 d. 17 val. Karininkų Ramovėje l. e. Kar. št. Sp. ir švt. Sk. viršininko p. plk. ltn. Steponaitis svečiui pagerbti buvo suruošęs arbatėlę, kurioje dalyvavo ir Latvių karo attaché Lietuvai kpt. Deglavs. Per arbatėlę plk. ltn. Steponaitis ir kpt. Deglavs savo kalbose palietė artimesnio abiejų kraštų karinės spaudos bendradarbiavimo reikalą.

SPAUDOS ATSTOVAI GAIŽIŪNŲ POLIGONE

Kariuomenės vadovybei sutikus, Kariuomenės štabo Spaudos ir švietimo skyriaus viršininko plk. Šarausko vadovaujami rugpiūčio 17 d. atvyko į poligoną dienraščių bei savaitinių laikraščių spaudos atstovai: „Lietuvos Aido“ V. Bičiūnas, „XX Amžiaus“ P. Kupčiūnas, „Lietuvos Žinių“ Oškinnis, „Darbo“ M. Ilgūnas, „Ūkininko Patarėjo“ J. Senkus, „Trimito“ ats. ltn. Žukauskas, „Mūsų Vilniaus“ Uždavinys, „Tautos Mokyklos“ St. Kalvaitis, „Skautų Aido“ E. Ingaunis, „Kardo“ ir „Kario“ atstovas mjr. S. Narušis. Spaudos atstovai poligono štabo adjutanto nurodymais nuvyko į „karo lauką“, kur rado vyr. pratimų vadovą gen. št. plk. Giedrį ir mėlynųjų tarpininką gen. št. plk. ltn. Urbšą. Gen. št. plk. ltn. Urbšas spaudos atstovus smulkiai supažindino su pratimo uždaviniu ir veiksmis. Nurodė, kad mėlynieji, turėdami žymiai silpnesnes jėgas, stengėsi ligi vakaro su laikyti priešą nurodytose ribose, kad nakties metu galėtų pabėgti per upę ir sudaryti priešui rimtesnę gamtinę kliūtį.

Spaudos atstovai žiūrėjo kaip nakties metu stato per upę tiltą ir keliai per jį kariuomenė. Kai iš ryto atėjo pasižiūrėti tilto, o taip pat kaip atrodo tilto gynimas, tai nerado nei tilto, nei jokių kitokių pėdsakų. Dalys buvo pasitraukusios ir nusiėmusios tiltą. Buvo matyti antroje upės pusėje valtelių, bet jų pasiekti puolandioji pusė negalėjo, nes pasitraukusios dalys buvo įsitvirtinusios antroje upės pusėje.

Spaudos atstovams didelio įspūdžio padarė greitas tilto pastatymas tamsiu nakties metu ir geras žmonių orientavima-

sis. Taip pat spaudos atstovai gėrėjosi kavalerijos bei artilerijos tvarkingu nakties tamsumoje persikėlimu.

Anksti rytą, pratimui pasibaigus, spaudos atstovai žiūrėjo II-rą poligono stovyklą ir Rūklos dvare papusrūčiavę grįžo į Kauną. S. N...

P.L.P. KARO MOKYKLA

Vyresniam kursui ir kariūnams kandidatams grįžus iš atostogų, vėl naujomis jėgomis ir pasiryžimu prasidėjo intensyvus darbas Karo Mokykloje.

Rugpiūčio 22 d. buvo iškilminga kariūnų kandidatų, civ. tarnautojų ir karo mok. eskadrono jaun. kareivių priesaika. Priesaikos reikšmę apibūdino ir pačią priesaiką atliko 5 p. pulko kapelionas kun. Abraitis. Po priesaikos, prisiėmusius pasveikino ir palinkėjo garbingai tęsti duotą pažadą Karo Mokyklos viršininkas brig. gen. Musteikis. Po to, mokyklos šefui, Resp. Prezidentui A. Smetonai sugiedota ilgiausių metų ir mūsų karinei vadovybei sušukta 3 kart valio.

K-as

III POLIGONO RADIOJŲ TRANSLIACIJA

Jau gyvai ir atsidėjus rengiamasi III poligono radijo transliacijai, kuri bus rugsėjo 5 d., sekmadienį.

Nuo 10 val. 15 min. ligi 11 val. 15 min. bus transliuojamos pamaldos. Per pamaldas religinės muzikos dalykus atliks kariuomenės dūdų orkestras ir kareivių choras.

Tuojuo po pietų bus bendroji programos dalis, nuo 15 val. 15 min. ligi 16 val. 45 min. Toje dalyje su savo kūryba pasirodys trys kavalerijos pulkai. Bus vaidinimai, chorų dainos ir orkestrų sugriežti dalykai.

PASIBAIGĖ ANTROJO LAIKOTARPIO PRATIMAI GAIŽIŪNŲ POLIGONE

Rugpiūčio 18 d. Gaižiūnų poligone pasibaigė II-jo laikotarpio taktiniai pratimai. Kariai, išbuvę poligone apie mėnesį, įgijo daug naudingų žinių.

Rugpiūčio 19 d. stovyklose liko vien tik palapinių griaučiai. Dalys traukėsi į Jonavos stotį, kur pakelėje lūkuriavo pilna žmonių, atsisveikindami su šauniąja kariuomene.

Po pėstininkų bei artilerijos dalių, poligone gyvens mūsų šaunioji kavalerija.

— Rugpiūčio 18 d., vakarinio patikrinimo metu, III stovyklos viršininkas gen. štabo plk. Gaušas kariams tarė padėkos žodį už pastangas bei trūšą pratimuose. Taip pat linkėjo laimingos kloties kariams, kurie šį rudenį išvyks į at-sargą. Al. Sicila

GRAŽIAI SUTIKO GRĮŽTANČIUS IŠ POLIGONO

Rugpiūčio 15 d. Kupiškio įgulą aplankė didelė Čadasių jaunimo ekskursija, kuriai buvo parodyta visi kariniai pastatai ir moderniniai jų įrengimai. Be to, buvo supažindinti su šių dienų kariniais ginklais. Ekskursininkai už malonų priėmimą ir aprodymą nuoširdžiai padėkojo.

Rugpiūčio 20 d. įgulos daliniai grįžo iš Gaižiūnų poligono. Grįžtančiųjų pasitikti į geležinkelio stotį atvyko gausiai Kupiškio visuomenės. Savanorių ugniagesių komanda į stotį atvyko net organizuotai. Ponios karininkus apdovanojo gėlių puokštėmis, o kareivius apibėrė gėlėmis. Be to, kareivius apdovanojo papirosais.

Likusieji įguloje savo draugus karius taip pat sutikome iškilmingai ir su muzika. Be to, rajono vartai, karininkų ir puskarininkų ramovės buvo išpuoštos gražiais vainikais.

Į paskutinį poligono pratimą

S. Narušio motr.

P. Gelžinis

Rytinės gimnastikos valandą

J. p. Gedvilos nuotr.

LANKYSIME VALST. TEATRĄ

3 artilerijos pulko liktiniai puskarininkiai ir civiliai tarnautojai rugpiūčio 21 d. savo susirinkime nutarė 1937/38 m. sezonui įsigyti porą Valstybės Teatro obonementinių bilietų. Pulke yra nemaža teatro mėgėjų ir lankytojų. Dabar turės progą kiekvienas tam tikru laiku pigiai aplankyti teatrą.

P. S.

3 ART. PULKO III GRUPĖ

Liepos 15 d. per 3 art. pulko metinę šventę, to pat pulko III grupė suruošė labai įdomų konkursinį karių pasirodymą. Aikštėje buvo susirinkę visi įgulos kariai ir svečiai. Nors pasirodymo metu lietus smarkiai lijo, tačiau pratimų vykdymo nesutrukdė. Kariams, geriausiai atlikusiems pratimus, įteiktos premijos.

Šventės proga buvo suruošti bendri artilerininkų karių pietūs, į kuriuos atsilankė ir svečiai — pėstininkų pulko karininkai ir liktiniai puskarininkiai su įgulos viršininku priešakyje.

Gr. Vytautui Račiui, pirmoju baigusiam mokomąją bateriją, tąja proga įteikta dovana — sidabrinis laikrodis.

J. p. V. Mačiulis

3 ARTILERIJOS PULKO II GRUPĖ

Rugpiūčio 15, pulko šventės dieną, po pamaldų grupės vadas trumpai apibrėžė pulko žygius, tikslą ir siekimus budinti tėvynės sargyboje. Vyriausiam ginkluotųjų jėgų Vadui Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai sušukta 3 kartus valio. Vėliau suruošti bendri pietūs. Pietums dalyvavo grupės vadas ir visi grupės karininkai.

Po pietų, lankoje prie upės, būtinos tarnybos kariams buvo suruoštos rungtynės. Rungtyniavo baterijos tarp savęs: ryšininkų darbuose, važinėjime su pabūklais, veiksmuose prie pabūklų ir jojime per kliūtis. Laimėjusiems buvo įteiktos piniginės dovanos.

J. pusk. Juodsnukis

GUSARŲ PULKAS GAIŽIŪNŲ POLIGONE

Rugsėjo 21 d. 1 gusarų pulkas išvyko į Gaižiūnų poligoną. Po penkių valandų žygio gusarai įjojo į pirmosios stovyklos rajoną. Nuotaika visų kuo puikiausia. Oras pasitaikė geras: vėsu, dangus debesuotas, todėl žygiui atsiliesiems. Atvykus į savo laikiną stovėjimo vietą, tuoj griebtasi spartaus darbo, o darbo yra tiek ir tiek. Pirmiausia pasirūpinta žirgais ir po to tik savimi. Ligi vakaro viskas blizgėjo ir patikriniman 20 val. visi stoji kupini džiaugsmo.

Darbo diena gusarų pulke tęsiasi nuo pat ankstyvaus rytelio ligi vėlaus vakaro. Ypačiai daug darbo turi atsargos karininkai ir pakartojimui atvykę dragūnai. Ltn. Cininas

2 PĖST. PULKAS

2 p. D. L. K. Algirdo pulko mokomoji kuopa leidžia laikraštėlį „Laisvai“. Rugpiūčio 15 d. išėjo jau 9 numeris. Laikraštėlis labai įdomus ir turi gražių straipsnių, eilėraščių, savo kuopos korespondencijų, sporto žinių, juokų ir gana vykusią karikatūrų. Kadangi laikraštėlis turi tikslą ne tik duoti žinių iš savo kuopos gyvenimo, bet ir ieškoti savųjų tarpe gabesnių plunksnos darbininkų ir bendrai pratinti prie savarankiško ir gražaus minčių pareiškimo raštu, todėl sudaro sąlygas pasireikšti kiekvienam norinčiam išbandyti savo plunksną.

J. pusk. Gedvila

1 INŽINERIJOS BATALIONO LIKTINIŲ AUKA

Rugpiūčio 19 d. Karo Ligoninėje mirė 1 inžin. bataliono eilinis Stasys Ašmanavičius, kilęs iš Šiaulių apskr., Pakrojaus valsč., Rimšoniškių kaimo. Atvykusiam į laidotuves tėvui bataliono liktiniai kelionei sudėjo 50 litų. Eil. Ašmanavičius palaidotas A. Šančių karių kapinėse. M-as

SEREDŽIAUS ĮGULA

Rugpiūčio 19 d. 13 val. 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas, savo orkestro lydimas, atvyko į Seredžiaus įgulos rajoną pasiganyti. Dragūnų pulkas vyksta į poligoną. Išvykstantį pulką gražiai ir entuziastiškai išlydėjo vietos (kurioje pulkas stovi) visuomenė ir organizacijos. Raitininkų pulką, jojantį per Seredžių, lydėjo būriai žmonių.

Rugpiūčio 20 d. Seredžiaus įgulos kariai grįžo iš poligono. Grįžusius karius prie papuoštų vartų šūkiu „Sveiki, atlikę pareigą tėvynei“ gėlėmis entuziastiškai pasitiko visuomenė.

B-no vadui šaulių ir visuomenės vardu ats. kpt. Šarauskas įteikė gėlių ir pasveikino grįžusius karius. Taip pat įteikė gėlių ir pasveikino karius Kunig. Birutės K. Š. M. D-jos skyriaus vardu P. Jonikienė. Atsidėkodamas už taip meilų sutikimą, bataliono vadas visų karių vardu tarė nuoširdų ačiū. Vėliau kariai sušuko garsų valio ir maršų lydimi žygiavo į savo buveinę. Žygiuojantiems kariams buvo šaukta valio ir barstomos gėlės.

S. p. Grigoras

7 P. Ž. K. BUTEGEIDŽIO PULKAS

Paskiausiai švietimo vadovo padėjėjo ltn. Namajūno rūpesčiu sudarytos puikios sąlygos kariams lankyti kinus. Nuo šio laiko į kiną būsim vedami kas šeštadienį ir sekmadienį, jei tik pulkas nebus manevruose ar šiaip tarnyboje. Žinoma, lankysime tik karines, gražias arba šiaip kultūringas, auklėjančias filmas. Į kiną įėjimas kainos nuo 7 ligi 10 centų, kai tuo tarpu ligi šiol kainodavo po 15 ct. ir kartais daugiau.

Karinėje tarnyboje darbo daug. Savo reikalus dažniausiai prisieina pamiršti. Nežiūrint į tai, atsirasdavo vyrų, kurie dažnai, per daug rūpindamiesi savimi, savo reikalais, pamiršdavo savo pareigas. Pasitaikydavo tokių atsitikimų: vienas arba kitas karys savavališkai išeina į miestą, kitas bent vieną ar dvi dienas užtraukia atostogas ir panašiai. Už tokius elgesius būdavo baudžiamų drausmės būdu ir net atiduodamų į pulko teismą, kuriuos teismas skaudžiai baudavo.

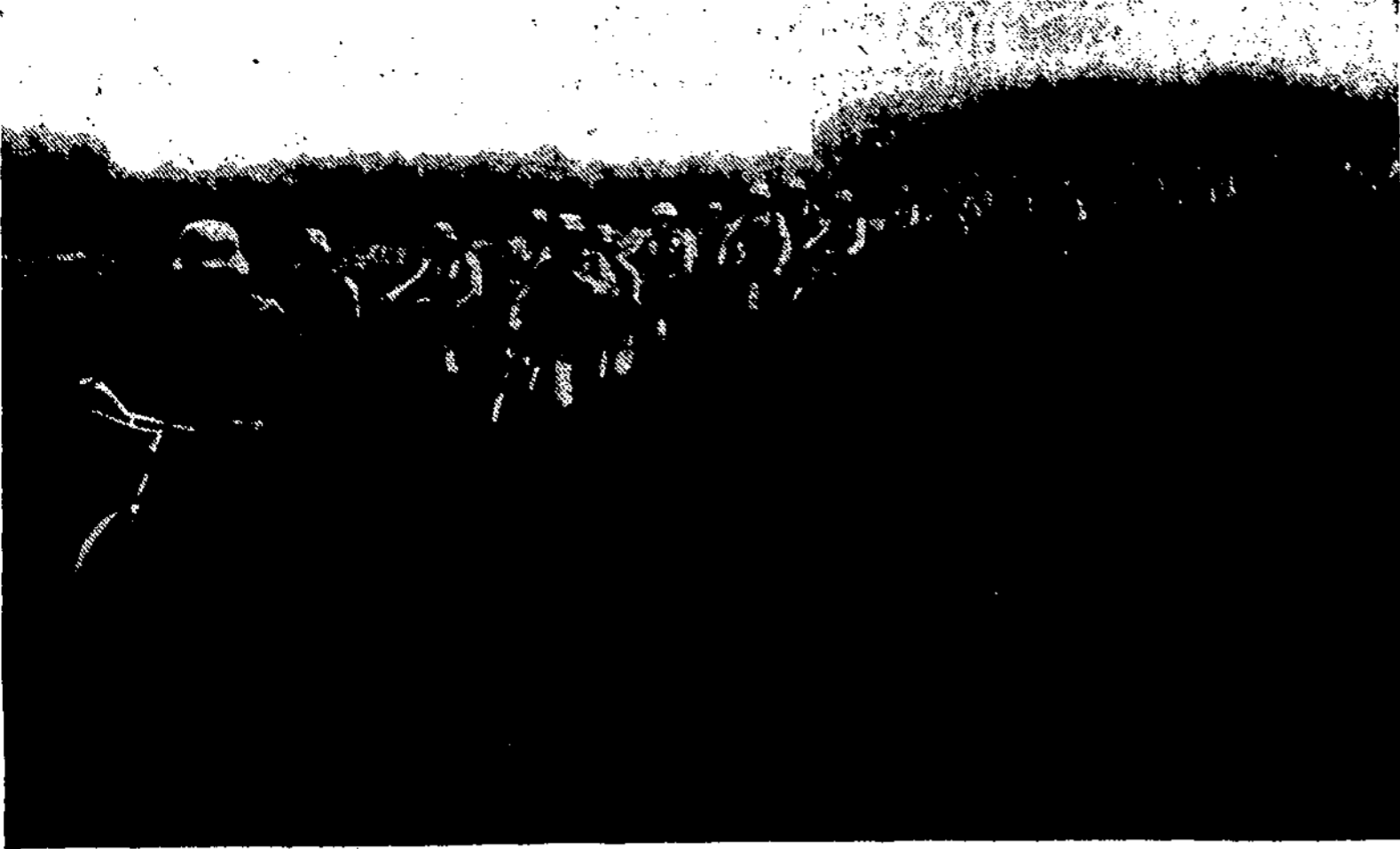
Bet šitokie elgesiai kariams ne pakeliui. Tai suprato butegeidininkai ir kuopose ėmėsi savo iniciatyvos panašioms „žygiams“ užkirsti kelią. Jei pastebi kas nors bent vieną vyrą, besirengiantį pasišalinti, sulaiko, įspėja, išbara, sugedina. Nereikia nė pranešt viršininkams. Draugų išgėdintas daugiau nė nesvajoją pasišalinti, savavališkai atostogas pratęsti. Paskiausiai panašios srities nusižengimai beveik pranyko.

Tokios eilinių karių pastangos yra didelė talka viršininkams. Juk, iš tikrųjų, gyvenimas kuopose ir karinė tarnyba bus lengvesnė, malonesnė, kada ne tik viršininkai, bet ir kareiviai rodys gerus norus, susiklausymą ir drausmę.

J. J.

Panengiamieji šaudymo veiksmai. Šaulio taikymo liniją in- struktoriaus seka per ortoskopą, o nuleidimo klaidos ryškiai matomos ant rodomojo piršto galo užmovus apie 20 cm ilgio popierio vamzdelį.

Dviratininkų kuopa poligone

MOKOMOJI KOMANDA — DAINŲ MOKYKLA

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės dabartinė mokomosios komandos laida iš visų buvusių yra vienintelė, kuri taip visus žavi melodingomis dainomis. Ši laida iš pat pradžių susistatė visai naują dainų repertuarą. Kai šventadieniais, eidami į bažnyčią ar tyliais vakarais per pasivaikščiojimus mokiniai užtraukia „Tykus buvo vakarėlis“, „Nurink, sesute“, „Drąsiai žygiuokime, draugai“, „Kur lygūs laukai“ ir kt., piliečių būriai juos lydi gatvėmis ar susirenka prie rajono ribų gražių sutartinių paklaudyti. Mokiniai, baigdami mokomąją komandą, jau turi pilną sąsiuvinį puikių dainų, kurias, grįžę, savo daliniuose paskleidžia — išmoko kitus.

Mokinius visą laiką dainų moko ir jomis rūpinasi pusk. Dainys. Pusk. Mažrimas

MOKOMOJI KUOPA POLIGONE DIRBO PAGAL ATSKIRĄ PROGRAMĄ

Šiemet 9 pėst. L. K. Vytenio pulko mokomoji kuopa poligone išbuvo tris savaites ir visą tą laiką dirbo pagal atskirą programą. Darbas greit davė labai džiugių rezultatų, nes jau paskutinę savaitę mokiniai be priekaištų vadovavo skyriams, veikdami įvairiose aplinkybėse. Nežiūrint, kad pratimai atimdavo daug laiko ir labai nuvargindavo mokinius, šiems visada pakakdavo atliekamo laiko papuošti savo rajoną. Mokomosios kuopos rajonas III stovykloje buvo pats puošniausias. Gražus pulko šefo L. K. Vytenio biustas ant skoningo piedestalo, saugomas senovės ir dabarties kareivių, Trakų ežeras ir pilies griuvėsiai, apie kuriuos teliukšena gyvos, pagautos Nery žuvytės, suvalkiečių ūkininko sodyba ir daug kt. nuolat traukė pasižiūrėti ne tik stovyklos karius, bet ir ekskursininkus, kurių buvo gausu.

VI. Civ.

I MAISTO DAVINĮ ĮEINA IR ŽUVIS

Vienu paskutiniųjų Įsak. Kar. įsakytu vartoti maisto davinėje žuvį. Žuvis vartojama kartą savaitėje, vietoje jautienos mėsos.

Kariuomenės Tiekimo viršininkas, duodamas žuvies vartojimo reikalu nurodymų, savo aplinkraštyje tarp kita ko sako, kad žuvies vartojimas žmogaus organizmui yra naudingas. Be baltimų, riebalų ir vandens, žuvis yra turtinga ekstraktyvinėmis medžiagomis ir mineralinėmis druskomis, kurios turi didelę reikšmę žmogaus organizmui, palengvindamos virškinimo procesą ir teigiamai veikdamos kaulų sistemos išsiplėtimą. Be to, ir ekonominiiais sumetimais žuvies vartojimas esąs pateisinamas, ypačiai šiais metais, pakilus mėsos eksportui ir kainoms. Vyriausybės rūpesčiu Klaipėdoje įsteigta įmonė — akc. b-vė „Žuvis“, turėdama naujoviškus žuviai apdirbinėti (užšaldyti, rūkyti) įrengimus, gali žuvį reguliariai pateikti per ištisus metus įvairiais pavidalais. Žuvies davinys turės būti pateikiamas nemažesnės, palyginti su jautiena mėsa, vertės.

PAKELKIME AUKŠČIAU GALVAS!

Mūsų vidaus tarnybos statutai tarp kitko sako, kad „karys privalo būti visuomet linksmas ir turėti žvalią karišką

išvaizdą“. Kareivių rajonuose dažnai girdėti sklindant šios gražios karinės dainos posmai, „tiktai galvas aukščiau, tiktai ženkim sparčiau“. Mūsų viršininkai mums taip pat nesigaili pastabų, „aukščiau galvas, krūtinę pirmyn“. Nemanykime, kad tai reikalaujama prisilaikant negyvų formalinių statuto taisyklių. Ne! Ko reikalauja statutai, tai visų pirma būna rūpestingai apsvaistytas iš anksto ir tik tada pripažįstama reikalaujama.

Koks būtų karys, kuris rikiuotėje ar gatvėje vaikščiotų sulinkęs, susmukęs, galvą nuleidęs, it koks nusikaltėlis. Tokio kario išorė išvaizda aiškiausiai liudytų apie pačią elementariškiausią ir paprasčiausią apmokymą stoką. Gal būt, jaunas kareivis pirmutinėmis karo tarnybos dienomis dar nesupranta, ką reiškia turėti žvalią karinę išvaizdą, kam nuolat kartojamos tos pastabos „pakelk galvą aukščiau“. Tačiau kiekvienas senesnės tarnybos kareivis vien iš išgyvenimo gerai žino, kad nuleista galva reiškia apatiją, pesimistišką nuotaiką ir bejėgiškumą ir reikia tiktai pakelti galvą ir tuojaus atsiras naujų jėgų ir pasiryžimo.

Tamprus yra ryšis tarp žmogaus išorinės išvaizdos ir jo dvasinio „aš“. Nustojant dvasinių jėgų, žmogus kartu lieka ir fiziškai silpnas. Skausmų ir gyvenimo nukamuotus žmones lengvai gailma pažinti vien tik iš išorinės jų išvaizdos. Energiškas ir fiziškai nenuvargęs žmogus visada vaikšto pakelta galva ir drąsiu žvilgsniu žvelgia pirmyn. Tuo tarpu apatijos apimtas, fiziškai nuvargęs žmogus vaikšto galvą nuleidęs, bailiu žvilgsniu žvelgdamas į savo lėtus žingsnius.

Mes, kariai, būdami pasiryžę nugalėti bet kokius sunkumus, būdami ryžtumo ir giedros nuotaikos skleidėjai, nekada neturime pasiduoti pesimistiškai nuotaikai pritrūkti jėgų ir ryžtumo. Bejėgiška ir susmukusia išvaizda patys sau gadinam nuotaiką. Todėl mes visi, visuomet ir visur — vaikščiokime pakelta galva, o mūsų žvilgsnis drąsiai težvelgia pirmyn numatytam tikslui. Tegul mumyse atsiranda gyvenimo džiaugsmas ir noras, tebūnie jie mums energijos ir ryžtumo šaltiniai. M. Ž-blia

Mirė buv. komandos viršininkas. Užsimušęs per lėktuvo katastrofą rugpiučio 21 d. ties Vaiguva karo aviacijos žvalgas lt. Antanas Rinbutas (Oželis) prieš įstojant jam į aviaciją ėjo 8 pėst. pulko ugniagesių komandos viršininko pareigas.

Gaisrų fronte. Rugpiučio 14 d. 2 inž. bat. ugniagesiai drauge su Radviliškio miesto ugniagesiais užgesino gaisrą Aibariškių vienkiemyje, kunigo Adomavičiaus ūkyje. Sudegė kūtės ir daržinės šiaudinis stogas, apdegė balkiai ir durys.

Gaisrai 1936 metais. Pagal „Lietuvos Statistikos Metrašty“ 1936 m. Didžiojoje Lietuvoje gaisrų skaičius sumažėjo iki 1.705 (1936 m. — 1.778). Miestuose buvo 159 gaisrai, sodžiuose — 1.546. Sumažėjo taip ir nuostoliai iki 4.754.200 lt. (1935 m. — 8.450.000 lt.), o taip pat ir draudimo suma nuo 18.693.300 lt iki 6.845.300 lt. Tačiau palyginus nuostolius ir draudimo sumą rasime, kad mūsų kaimo trobesiai dar silpnai draudžiami nuo gaisro. Miestuose nuostoliai sudaro 559.000 lt sumą, o draudimas net 5.555.100 lt. Sodžiuose atvirkščiai: nuostoliai siekia 4.195.200 lt, o draudimo suma sudaro vos 1.290.200 lt. Per gaisrus žuvo 27 žmonės (1935 m. — 15), o 78 sužeisti (1935 m. net 109!). Daugiausia gaisrų būna liepos, birželio ir gegužės mėn. Iš atskirų apskričių daugiausia degė Alytaus, Šiaulių, Seinų ir Trakų apskr. Mažiausia — Zarasų, Rokiškio, Kėdainių, Kauno ir Mažeikių apskr.

VOKIEČIŲ UGNIAGESIAI PRIKLAUSYS POLICIJOS

„Polska Zbrojna“ praneša, kad Vokietijos policijos šefas Himler'is liepė įsteigti ugniagesių valdybą, kuri valdys profesines (mūsiškai — savivaldybes) ir savanorių ugniagesių komandas. Valdybos viršininkas paskirtas buvęs Tiuringeno ugniagesių vadas Meyer'is.

Ugniagesių valdyba turės rūpintis ugniagesių komandų organizacijos, mokymo ir plėtimosi gerinimo projektais. Val-

dyba priklauso betarpiui valstybės policijos šefo. Tuo būdu vokiečių ugniagesiai dar labiau suartės su policija, kas labai teigiamai turės atsiliiepti darbui. Policija ir ugniagesiai turi karinę organizaciją, pagrįsta karine drausme, tai ir jų valdymas patogu sutvarkyti kariniais pagrindais.

Jūs Šaulių gyvenime

GELGAUDIŠKIO ŠAULIŲ BŪRYS PRADĖJO STATYDINSIS SAVO NAMUS

Iki šiol Gelgaudiškyje buvo nuo senų laikų užsilikęs šaulių nuosavybėje sandėlis, kuriame įvykdavo įvairūs pasilinksminimai. Tačiau sandėlis dėl blogos savo išvaizdos tam tikslui netinkamas. Dabar vietos šauliai sujudo statyti naują namą, kuris atiduotas statyti iš varžytynių. Dabartinis sandėlis bus tuojau pradėtas griauti ir iš tų pačių plytų bus statomas naujas namas.

Statymo reikalams rugpiučio 15 d. šaulių būrys suruošė iš Gelgaudiškio visuomenės suaukotų daiktų loteriją, kuri davė pelno 700 lt. Apie vakarą net buvo pritrūkę bilietai. Be to, statybai yra išleista nevardiniai paskolos lakštai po 25 lt. (3000 lt. sumoje). Lakštus būrys pradės išpirkinėti 1941 metais. Išimtiniais atsitikimais gali būti pirkinėjami ir anksčiau. Gelgaudiškio šaulių būrio šaulys, vaistininkas Martynas Slinkšė, nupirko lakštą už 100 litų. Be to, ir šiaip daug piliečių perka lakštus.

V-as K-as

KAIMO ŠAULIŲ BŪRYS SUSILAUKĖ 17 METŲ

Turčinai (Šakių aps.). Turčinų kaimo šaulių būrys įsikūręs tais metais, kada mūsų Tėvynė, atbudusi iš Didžiojo karo griuvėsių, pareikalavo naujų jėgų gimtajai žemei ginti. Vieni Turčinų apylinkės vyrai vyko savanoriais į frontą, o kiti, palikę namieje, stojo į šaulių eiles. Turčinų kaimo šaulių būrys per 17 gyvenimo metų yra daug nudirbęs kultūrinio darbo ir karinio rengimosi srityje, saugoja ir puošia esantį ant Šešupės kranto milžinkapį, suruošia įvairius kursus, pramogas, šaudymo rungtynes ir t.t. Dar šiais metais būrys pasiryžęs įsigyti vėliavą ir kariškai sustiprėti.

Jon. Ramonas

VILKIJOS ŠAULIŲ BŪRYS. Paskiausiai būrys ėmė statyti šauliškus namus, kurie jau baigiami statyti ir bus gana gražūs. Namai netrukus bus šventinami. Šiam kilniam darbui visuomenė duoda aukų. Gerai remia miestelio žydai—pirkliai ir kiti, kurie aukoja mediena ir pinigais.

Juozas Astrauskas

III pašt. sąskrydžio Klaipėdos sportininkai, bėgime laimėję pirmąsias vietas: Tendys, Kavaliūnas, Šipavičius ir Piliponis

Sporto kronika

2 PĖST. PULKAS — TILMANSAS 2:4 (1:1). Rugpiučio 20 d. Karo Mokyklos stadione tarp 2 p. D.L.K. Algirdo pulko ir „Tilmanso“ futbolo komandų buvo šiomet jau 2-ros rungtynės. Šį kartą algirdininkai pralaimėjo 4:2 (1:1) Pirmąsias buvo laimėję algirdininkai.

J. p. Gedvila

PRIEŠLĒKTUVINĖ — PIONIERIAI 2:1 Rugpiučio 20 d. Karo Mokyklos stadione įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp priešlėktuvinės apsaugos rinktinės ir 1 inžinerijos bataliono komandų, kurias laimėjo priešlėktuvininkai 2:1.

Pažymėtina, kad šiais metais priešlėktuvininkai turi gana stiprią ir geros sudėties futbolo komandą. Iš 7-nerių šiais metais žaistų rungtynių tik vienas tepralaimėjo. Bendras įvarčių santykis 25:12 priešlėktuvininkų naudai. Iš paskirų žaidėjų pažymėtina j. k. Penkauskas (Lietuvos rinktinės žaidėjas), pusk. Spirauskas, pusk. Rudys, j. p. Ivinskis ir kt.

Pusk. Mažrimas

Į futbolo rungtynes

ŠAULIŲ SĄJUNGA IR 1937 M. LENGVOSIOS ATLETIKOS NUGALĒTOJAS. Rugpiučio 21 ir 22 d. Kaune, valstybiniame stadione, buvo įvykdytos Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės, kurių nugalėtojo vardą ir šiais metais laimėjo didele taškų persvara Šaulių Sąjunga.

Per šias rungtynes pasiekti 9 nauji Lietuvos rekordai. Tai parodo, kad mūsų lengvaatletai smarkiai progresuoja.

Vyrų grupėje vienas rekordas Vietrino (LGSF) 10.000 m 32:45,8 min. Moterų grupėje du rekordai: Šepaitienės (ŠS) į tolį 5,095 m ir Pakarklytės (ŠS) 80 m su kliūtimis 14,4 sek.

Jaunių grupėje šeši rekordai: Karoso (ŠS) 200 m 23,3 sek., Karoso (ŠS) į tolį 6,77 m, Gavėno (JSO) su kliūtimi 2,93 m, Erdmano (JSO) rutulys 14,98 m, JSO komanda švedų estafete 2:11,6 min. ir Karoso (ŠS) trikota.

Šiais metais pirmenybėse laimėję pirmąsias vietas visi dalyviai buvo apdovanoti. Dovanas įteikė lengvosios atletikos S-gos pirmininkas plk. lt. Kazitenas.

NAUJAS FUTBOLO SVEČIAS LIETUVOJE. Austrų profesionalų futbolo komanda Rapid Kaune turėjo tris rungtynes: Rugpiučio 14 d. su LFLS, kurios pasibaigė 2:3 (1:1) Rapido naudai; rugpiučio 15 d. su ŠS Kovu, kurios pasibaigė lygiomis 0:0. Kadangi ŠS Kovas geriau negu LFLS pasirodė prieš Rapidą, tuo būdu ŠS Kovas laimėjo Kipro Petrausko paskirtą taurę. Rugpiučio 18 d. su rinktine, kurios pasibaigė 2:5 (2:4) Rapido naudai.

PALESTINOS FUTBOLO KOMANDOS HAPOEL GASTROLĒS KAUNE. Pirmas rungtynes Hapoel turėjo rugpiučio 23 d. prieš LFLS, kurias laimėjo svečiai 2:1 (1:0).

TAURAS — SVEIKATA 4:1 (1:0). VIII. 22. Kybartuose buvo futbolo rungtynės tarp Kauno Tauro ir Kybartų šaulių Sveikatos. Laimėjo Tauras.

VIII. 21. Tauras Kybartuose laimėjo prieš D.R.K.K. ir Sveikatos komb. 7:0 (6:0).

P. Čižinckas

Liepsnosvaidžiu ginkluoto italų kariuomenės tanko veikimas.

KINIJOS-JAPONIJOS „MAŽASIS“ KARAS GALI VIRSTI „DIDŽIUOJU“ KARU

Kinų-japonų vad. „mažasis“ karas, t. y. atskiri karo veiksmai šiaurės Kinijoje, pradėti japonų, ir pagaliau paskutiniai įvykiai Šanchajuje atkreipė viso pasaulio dėmesį. Nors tuo tarpu šis karas turi tik lokalinio pobūdžio, tačiau jo išsiplėtimas ir net įtraukimas į jį kitų Kinijos likimu suinteresuotų valstybių yra labai galimas. Todėl būtų pravartu kiek apibrėžti bendrą politinę padėtį Tolimuose Rytuose ir ypačiai kinų-japonų santykius, kurie ir privedė prie dabar einančio tarp šių valstybių, nors formaliai ir nepaskelbto, karo.

Kinija su savo apie 450 milijonų gyventojų, gyvenančių 6½ milijonų kv. km plote, yra seniausia valstybė pasauly; tik XIX amžiaus vidury buvo įtraukta į tarptautinę šeimą. Tačiau ilgą laiką Kinijos politinė tiek vidaus, tiek užsienio padėtis nebuvo stabilizavusi. Didžiosios valstybės, ypačiai Rusija, Anglija ir Amerikos Jungtinės Valstybės, tarp savęs varžėsi dėl įtakos šioj gamtos turtais apdovanotoj šaly. Tautinis judėjimas Kinijoje pradėjo stiprėti ypačiai po Didžiojo karo. 1928 m., vadovaujant dabartinei kinų vyriausybei galvai Čankaišekui, buvo atstatyta vieninga Kinija. Tačiau japonams kinų tautinis judėjimas ir pastangos atsipalaiduoti nuo svetimų valstybių politinės bei ekonominės įtakos negalėjo patikti. Mat, tautinė nepriklausoma Kinija stovi skersai kelio japonų ekspansijos siekimams ir imperialistinei politikai Azijoje.

Japonijos politiniai siekimai Kinijoje yra šitokie: 1) ekonominė Kinijos eksploatacija japonų pramonei (neturėdama nei anglių, nei geležies, Japonija surišta šiuo atžvilgiu su Kinija) ir 2) masinė japonų gyventojų emigracija į sritis, tinkamas japonų kolonizacijai. Mat, Japonija yra kraštas per tirštai gyvenamas, kur kasmet priauga iki 800.000 gyventojų. Kraštas neduoda pakankamai maitinamųjų dalykų, todėl japonai priversti jų gabentis iš užsienio. Japonija turi ieškotis laisvų kolonizacijos vietų. Mandžiūrija, kurią japonai 1931 m. atskyrė nuo Kinijos, paversdama ją vasaline buferine valstybe ir į kurią įdėjo milžiniškus kapitalus, Japonija nusivylusi, nes šis kraštas pasirodė netinkamas žemės ūkio emigracijai. Tuo tarpu kraštai, turį tuščių, negyvenamų teritorijų, — J. A. Valstybės ir Australija, — uždaryti japonams. Tuo būdu Japonijai tenka ieškoti erdvės savo ekspansijai į „mažiausio pasipriešinimo liniją“, t. y. tuo tarpu šiaurės Kiniją. Antra vertus, Japonija siekia įkurti šiaurės Kinijoje naują buferinę valstybę Mandžiūko pavyzdžiu, ir tuo vis daugiau atskirti Kiniją nuo Sov. Rusijos, kuri palaiko draugiškus santykius su Nankino vyriausybe. Ar tokia japonų politika Kinijoje duos pageidaujamų vaisių, tuo tarpu dar sunku pasakyti.

Mat, dabar politinės ir militarinės sąlygos Tolimuose Rytuose yra visai kitokios, negu buvo 1931 m. japonams užkariavus Mandžiūrija. Visų pirma tada dar nebuvo tokios stiprios Sovietų karo pajėgos, kuri 1932 m. susikūrė Sibire. Specialistų apskaičiavimu, Sovietų armija Rytų Sibire dabar siekia 250.000 žmonių su 800 ar 900 karinių lėktuvų ir keliais šimtais šarvuotųjų, automobilių ir tankų. Be to, Sovietai yra įtaise daug vad. „pilių dėžių“, arba mažų tvirtovių postų įvairiose Mandžiūrijos-Sibiro pasienio vietose. Tuo būdu japonams tenka skaitytis su rimtu pasipriešinimu jų ekspansijos siekimams iš Sovietų pusės. Antra vertus, J. A. Valstybės ir Anglija taip pat negalės pasilikti visiškai neutralios, jei Japonija panorėtų sudaryti naują buferinę valstybę š. Kinijoje.

JAPONIJOS AVIACIJA

1937—1938 metais Japonijos karo aviacijai, sovietų spaudos žiniomis, numatoma išleisti 440.000.000 jenų, t. y. 27% viso karo reikalų ministerijos biudžeto. Be to, apie 200—300.000.000 jenų išleidžiama lėktuvams ir varikliams pirkti, fabrikams statydinti ir t.t.

Žemyno kariuomenės aviacija dabar turi 16 pulkų, kiekviename po 50 lėktuvų, viso 800 lėktuvų. Jūrų laivyno aviacijoje yra 40 eskadrų po 17 hidroplanų, iš viso 680 lėktuvų. Be šių 1500 lėktuvų, parengtų veikti kiekvienu laiku, yra dar apie tiek pat atsarginių lėktuvų. Apie pusės žemyno aviacijos laikoma Mandžiūrijoje. 1940 m. japonai tikisi turėti 6000 lėktuvų. Numatoma išskirti didesnę aviacijos dalį į „oro armiją“, kuriai vadovaus atskiras armijos vadas. Kautynėse su kiniečių aviacija persvarą turi japonai.

JAPONŲ KARO LAIVYNAS

Anglų „Daily Telegraph“ laikraštis praneša, kad Japonijos jūrų ministerija atsisakė suteikti žinių apie naujų karo laivų statybą net savo parlamentui (seimui).

Laikraštis teigia, kad Japonija priėmė naują didžiąją jūrų laivyno statybos programą 5 metams. Ir šioji programa, esą, jau vykdoma jūrų ministerijos. Numatyta nardomųjų laivų, lėktuvnešių, kreiserių, eskadros torpedininkų ir šarvuotųjų statyba. Šiemet prasidės 2 šarvuotųjų laivų statyba, nauji laivai turės apie 40.000 t talpos. Be paprastai skiriamų jūrų ministerijos reikalams lešų, naujos statybos reikalams tektų skirti apie 65.000.000 anglų sterlingų svarų.

Be to, laivyno statybos programa numato taip pat žymų praplėtimą jūrų bazių, krantų apsaugos ir jūrų aviacijos (tiek bazių, tiek laivų aviacijos). Japonija norėtų ateityje susilyginti su Anglijos ir Amerikos laivynais.

Lenkų „Przegląd Morski“ žurnalas patvirtina šias žinias ir prideda, kad iš asignuojamų jūrų laivyno reikalams lešų bus sunaudota: laivų statybai — 66%, kraštų apsaugai stiprinti — 15%, jūrų aviacijai — 6%, jūrų laivyno uostų ir bazių stiprinimui — 6%, kitiems laivyno reikalams — 7%.

Tas pats žurnalas rašo, kad statybos plane numatoma 50.000 t talpos linijos laivų statyba, laivai turės 457 mm artilerijos pabūklus. Kitas projektas numato 40.000 t talpos laivus su 406 mm pabūklais.

Taigi japonai rengiasi nepaprastai sustiprinti ir padidinti savo laivyną ir kraštų apsaugą.

GRAIKIJOS GINKLUOTOS JĖGOS

Graikijoje gyvena 6.620.000 žm., o krašto plotas 130.000 km².

Karinėje tarnyboje taikos metu yra 85.000 vyrų. Kariuomenė yra padalyta į 2 armijos inspekcijas ir 4 korpusus. Korpe yra 3 pėstininkų divizijos. Be to, krašto sostinėje laikomas dar atskiras gvardijos pulkas; neįeina į korpus sudėtį 2 kavalerijos brigados ir karo aviacijos korpusas. Iš viso graikų kariuomenė turi 24 pėstininkų pulkus, 4 atskirų pėstininkų ir kalnų šaulių batalionus, 7 pasienio batalionus, 4 kavalerijos pulkus, 6 artilerijos pulkus ir vieną atskirą grupę, 2 lengvosios ir 2 sunkiosios artilerijos pulkus, 2 inžinerijos pulkus, 1 telegrafo, 1 geležinkelio ir 1 pontonierių batalionus, 4 motorizuotas grupes ir vieną atskirą motorizuotą kuopą. Karo metu galima sumobilizuoti 600.000 vyrų kariuomenę, tačiau „Polska Zbrojna“ dienraščio korespondento teigimu, graikams dar gerokai trūksta ginklų, taigi reikia dar laukti daug metų, kol susidarytų pakankama ginklų atsarga.

Karo aviacijoje laikoma apie 160 prancūzų ir anglų fabrikų gamybos lėktuvų. Apie motorizuotas kariuomenės dalis visai mažai težinoma.

Graikijoje jūrų laivynas yra didesnis, palyginti su Jugoslavijos ir Rumunijos laivynais. Stipresnį laivyną turi tikrai

Turkija. Graikai yra jūrininkai iš prigimties. Be to, ir graikų prekybinis laivynas yra 2½ kartus didesnis už visų trijų valstybių (Jugoslavijos, Rumunijos ir Turkijos) prekybinį laivyną.

BELGIJOS KARIUOMENĖJE

Belgijos parlamentas (seimas) svarstė įstatymą apie kalbą, vartojamą kariuomenėje. Gyventojai šiame krašte kalbasi flamandiškai (panaši į vokiečių ir olandų kalbas), prancūziškai ir vokiškai (maža dalis). Naujokai turėjo atsakyti, kurią kalbą jie norėtų pasirinkti. Pasirodo, kad 55% naujokų pasisakė už flamandų kalbą, 44,5% — už prancūzų, o tik 0,5% — panorėjo kalbėti vokiškai. Vyriausybė rengėsi kiekvienoje divizijoje dalį pulkų padaryti flamandiškais, o kitą — prancūziškais. Tačiau parlamentas pasisakė už kitą tvarką. Dabar flamandų kalba įvesta I ir II korpuose, 1-oje kavalerijos divizijoje ir technikos kariuomenės dalyje, prancūzų kalba — III korpe, 2-oje kavalerijos divizijoje, kitoje technikos kariuomenės dalyje, Ardenų šaulių dalyse, Liegės ir Namuro tvirtovių artilerijoje. Buvo numatoma, kad karininkai turės mokėti vienodai gerai abi kalbas, bet nuo to atsisakyta.

Austrų kariai prie dvigubo priešlėktuvinio kulkosvaidžio manevrų metu

EGIPTO KARIUOMENĖ

Egipto kariuomenė yra nedidelė, susideda iš 500 karininkų ir 12.000 kareivių. Kariuomenė padalyta į 3 pėstininkų brigadas (11 batalionų), 2 kavalerijos eskadronus, 5 artilerijos baterijas (iš jų vieną tvirtovės artileriją), 1 motorizuotą sunkiųjų kulkosvaidžių kuopą, 1 pionierių kuopą ir tarnybas. Danga ir ginklai anglų gamybos.

Dabar, kai D. Britanija pripažino Egiptui nepriklausomosios valstybės teises, numatoma iš pagrindų pertvarkyti kariuomenę, pritaikyti ją savo krašto gynimo reikalams. Bus įkurta karo aviacija, padidintas karininkų ir kareivių skaičius, o taip pat padvigubintas kariuomenės dalinių skaičius. Šiuo laiku karinė tarnyba Egipte tęsiasi net 5 metus, atsargoje kariai būna irgi 5 metus. Tarnybos terminas bus žymiai sumažintas.

LENKIJOS ŠAULIŲ SĄJUNGA

Lenkų laikraščiuose paskelbta 1934—1937 metų šaulių sąjungos vado apyskaita. Per tą laiką narių skaičius bemaž nepasikeitė. Šiomet Lenkijoje yra 4.385 būriai, kuriuose susibūrė 453.274 šauliai. Be to, Prancūzijoje ir Belgijoje, jų vyriausybės leidus, veikia 194 lenkų šaulių būriai, narių skaičius — 5.438. Šaulių sąjunga turi 76 raitininkų būrius ir 24 jūrininkų būrius, 274 sporto klubus, 906 šaulių sąjungos rėmėjų ratelius.

Prancūzijoje lenkų šaulių skaičius gerokai sumažėjo. Mat, prancūzai išsiuntė į Lenkiją daug lenkų darbininkų, iš kitos gi pusės ir lenkų darbininkų tarpe plačiai paplito liaudies fronto ir komunistų propaganda. Sukairėję darbininkai arba patys išstoja iš šaulių arba šalinami būrių vadovybės.

Šiomet visoje Lenkijoje vieną ir tą pat dieną buvo surinkti į pratimus šaulių sąjungos karininkai ir puskarininkiai (kaip ir pas mus iš atsargos karių). Susirinko 4.136 karininkai ir 10.016 puskarininkų, iš viso 81% kadro. Sąjungos vadas pripažino šį procentą patenkinamu. Tačiau, palyginus būrių skaičių su karininkų ir puskarininkų skaičiumi, tenka pripažinti,

kad puskarininkų-instruktorių skaičius yra permažas. Vienam karininkui maždaug tenka 0,88 būrio ir 91 šaulys, o 1 puskarininkui 0,36 būrio ir 37 šauliai.

1936 m. šauliams teko 47.388 valstybiniai sporto ženklai, tai sudaro 61% visų išdalintų civiliams gyventojams sporto ženklų.

Sąjungos būriai turi 1.585 bibliotekas su 233.024 knygomis, taigi vienai bibliotekai tenka tik 147 knygos.

Šaudymo rungtynių 1936 metais surengta apie 4.320. Šaulių būriai turi apie 3.000 šaudyklų. Pr. metais šaulių ženklą gavo 82.840 žm.

Sklaidymo srityje šauliai irgi dirba, turi 26 sklaidymo klubus, juose susibūrė 1.400 narių. Klubai turi 52 sklaidytuvus ir 3 lėktuvus.

Motorizacijos srityje veikia 48 klubai, kurie turi 1750 narių. Bet mašinų skaičius mažesnis. Iš klubų narių 924 žm. turi motociklus, o 98 — automobilius.

Radio klubų yra tik 7, narių 126. Vandens sporto klubų — 64.

Per 3 metus šaulių-moterų skaičius padidėjo iš 28.653 iki 43.419.

Sąjunga leidžia savo žurnalą „Strzelec“ (Šaulys), o kariuomenės dienraštyje „Polska Zbrojna“ (Ginkluota Lenkija) turi savo atskirą skyrių. Propagandos reikalams naudojamas radijas, išleista apie 100 propagandinių kino filmų.

Sąjunga palaiko ryšius su Estijos, Latvijos, Suomijos bei Rumunijos šaulių ir jaunimo organizacijomis.

Per 3 metus surengta 5 šaulių parodos, iš jų 2 — Lenkijoje, po 1 — Rumunijoje, Prancūzijoje ir Žiemų Amerikos Jungtinėse Valstybėse.

Sąjungos vadas nurodė, kad priimant narius į šaulių sąjungą laikomasi griežtos atrankos principo. Todėl narių skaičius pasilieka bemaž tas pats, nes drauge su naujų narių priėmimų atliekamas ir būrių valymas nuo nenaudingų šaulių.

SOVIETŲ ORO LINIJOS

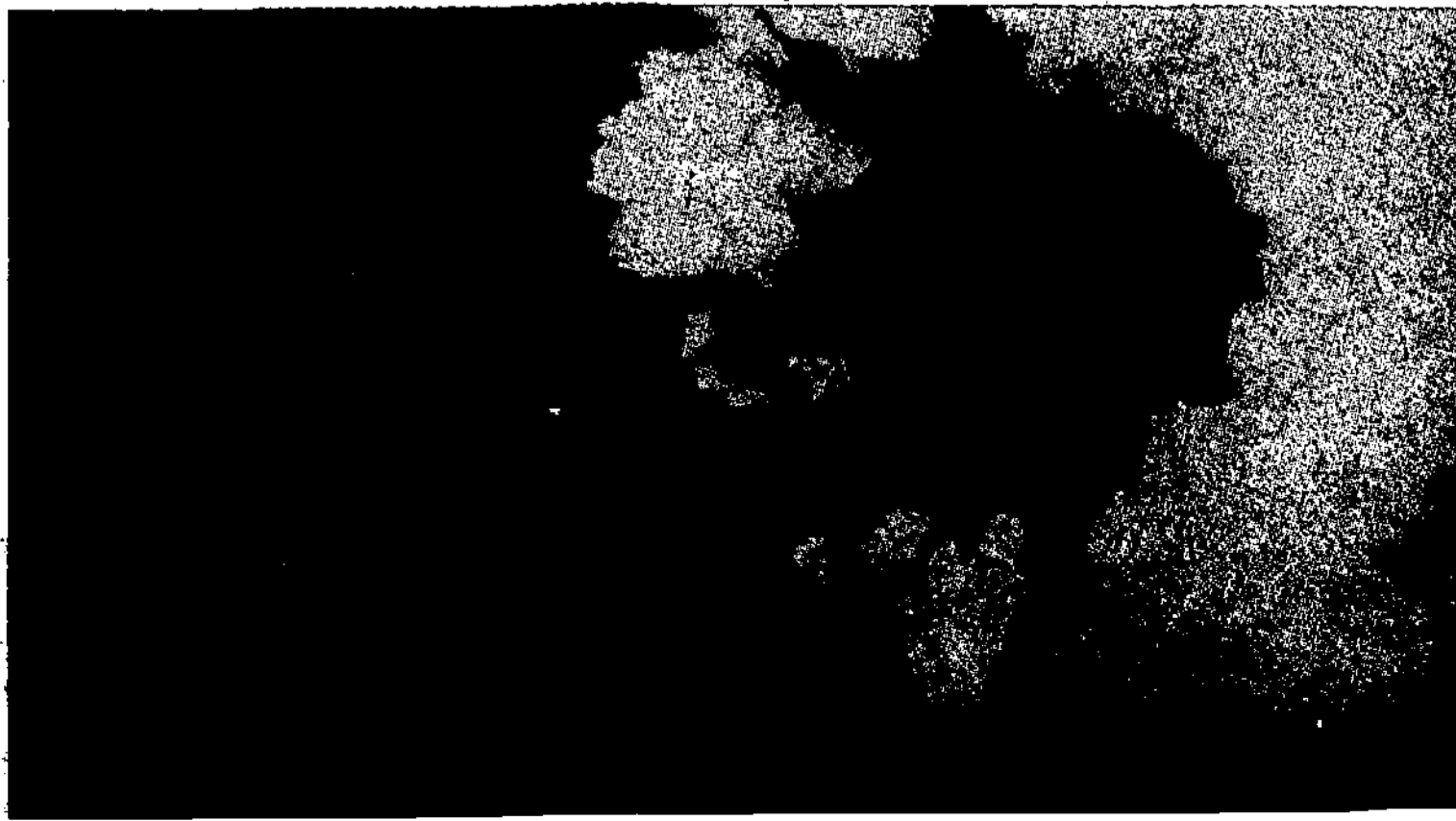
Sovietų Respublikų Sąjungos karo aviacijos vadas komandarmas (armijos vadas) Alksnis aviacijos šventės proga (rugpiūčio 18 d.) pareiškė, kad Sovietų oro susisiekimo linijos turi jau 52.000 km ilgumo. 1929 m. jų buvo tik 15.000 km. 1929 m. lėktuvai pergabeno 10.000 keleivių, o 1936 m. jau 232.000 žm. Pašto pergabenta: 1929 m. — 72 t, o 1936 m. — 7.800 t; prekių: 1929 m. — 123 t, 1936 m. — 34.100 t.

Aviacija taip pat kovoja su miškų kenkėjais, 1936 m. apdulkinta 675.000 ha miško (1929 m. tik 61.000 ha). Ji naikina ir pavojingus sveikatai maliarijos uodų perus. 1936 m. tai buvo atlikta 285.000 ha plote (1929 m. tik 8.600 ha plote). Kovoja ir su skėriais.

DRAMBLIUS PAKEITĖ TRAKTORIAIS

Britų Indijos žiemų-rytų dalyje, Burmos valstybėje, buvo įvykdyta anglų artilerijos motorizacija. Iki šiol šiame krašte artilerijos pabūklai buvo dramblių vežami, bet dabar juos pakeitė traktoriai. Po to pakeitimo daug dramblių liko be darbo. Dramblis išlaikymas gana daug kainuoja, todėl kariuomenės vadovybė liepė išparduoti atliekamus dramblius. Į varžytynes susirinko daug žmonių, nes drambliai buvo pardavinėjami pigiomis kainomis. Tačiau visų dramblių neišpirko, jų dalis dar liko kariuomenės dalyse, laukdama naujų pirkėjų.

Amerikos New-York'o krantų apsaugos 16 colių (apie 450 mm) pabūklas, kuris 1170 kg sviedinį nusviedžia iki 40 km. šūvio momentas.

BIBLIOTEKOJE

— Paskaitykite šitą knygą — tai gera knyga.

— Tamsta puskarininki, aš gerų knygų neskaityčiau.

— Kaip tai?

— Aš skaitau tik pačias geriausias.

TIKRAS LAIKAS

Du eiliniai guli palapinėje ir šnekasi.

— Jonai, ar negalėtum pasakyti tikro laiko. Mano laikrodys sustojo?

— Žinai, Petrai. — Iš tikrųjų blogai poligone su laikrodžiais: nėra radijo — negaliu pasakyti.

— Tiek to. — Parašysiu laišką į radijofoną, tai praneš tikrą laiką, — sugalvoja Petras.

Al. Sic.

— Tėte, kas tai yra trajektorija?

— Nežinau, nes tokių pabūklų japonų kare dar nevartojo.

MIESTO MOKINIAI

— Kas tai yra žolė? — klausia mokytojas.

— Žolė tai yra toks daiktas, po kurį yra uždrausta vaikščioti ir vedžioti žunis, — atsako mokiniai.

E-s.

VISKAS PAGAL KALIBRĄ

— Kokios dešros pirka pulko krautuveje?

— Arbatinės, kalibras 37 mm.

Sn.

ZOOLOGIJOS SODE

— Eime, Stasy, pasižiūrėti liūtų.

— Man beždžionės labiau patinka.

— Ach, tu, visuomet galvoji tik apie save!

MAŽAS IŠMINČIUS

Mažas Petriukas klausosi, kaip tėvas skaito laikraštį: „Sovietų lakūnai pasiekė šiaurės ašigali ir ten įsirengė stovyklą... Petriukas staiga pertraukė tėvą ir klausia:

— O kodėl, tėveli, jiems neapsisuka galva?

Tėvas vaiko nesupranta ir klausia: — O kodėl jiems galvos turi apsisukti?

Tada mažasis gudruolis tėvui paaiškino:

— Tėveli, ar nežinai, kad žemė sukasi! Prie ašigalio, žemė sukasi aplink labai smarkiai ir vietoje!

Z. U.

RADINYS

Tamsta virėjau, košėje radau sagą, — kreipiasi eil. Kurmis į virėją.

— A, tai labai ačiū! O aš jos visą dieną ieškojau, — ramiai atsakė virėjas.

Juozas Astrauskas

TARNAUTOJAI KALBASI

— Jeigu viršininkas leistų mums pavėluoti į tarnybą 5 minutes, ar ne laiku mes kas rytą atvyktumėm?

— Ne, nes dar norėtumėm kokias 10 minučių pamiegoti.

L. D.

IŠ PAŽIŪROS NESPREŠK

— Šis vyras iš visos jūsų kuopos atrodo esąs tyliausias.

— Oho, visai ką kita pasakytum naktį, jei miegantį išgirdęs šnarpščiant, kada net visam kazemate būna girdėti.

Mk.

MISLĖ

— Kai važiuoju, žeme dunda; kai prabilu girios ir laukai sujunda?

— Patranka.

Mk.

KLAIDŲ YRA VISUR

Viešbučio šeimininkė: — Pasirodo, kad ir virimo knygose yra klaidų.

Vienas svečių: — Taip, taip, jau mums ir paragauti jų teko.

Keliautojas, užėjęs į vieną Žemaitijos užkampį, klausia ūkininko:

— Ką darote, kada sunkiai susergate? Jog niekur aplinkui daktaro neturite.

Ūkininkas: — Taip ir numirštame natūralia mirtimi.

Janina: — Mamyte, kaip vadinasi toji stotis kurią neseniai pravažiavome?

Motina: — Nežinau, ir netrukdyk mane tokiais klausimais, nes skaitau.

Janina: — Gaila, kad nežinot, mamyte. Ten išlipo mūsų Petriukas ir nebesugrįžo į traukinį.

L. D.

KIEK KARTŲ IŠEINA Į MIESTĄ

— Ar dažnai į miestą išėjai? — klausia eil. Poškus eil. Kvietkų.

— Jau du kartu buvau.

— Kada?

— Pirmą kartą, kai krikštijo, antrą kartą — į kariuomenę mama išleido.

V. Sirtautas

NULIŪDIMO PRIEŽASTIS

Petras: Kodėl tu, Juozai toks šiandien atrodai nuliūdęs?

— Turbūt nuo Marytės laiško negauni.

— Net, keturis!

— Tai reikia džiaugtis.

— Bet ji prašo būtinai gražinti skolą.

M. Ž.

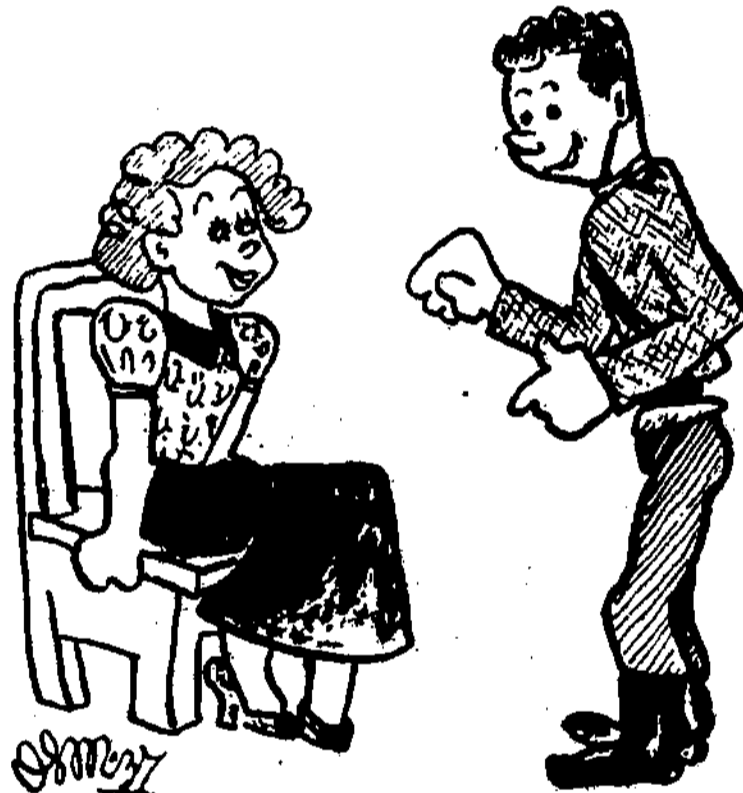
CIRKE

— Žiūrėk, tas šposininkas kardą prarijo!

— Tai aiškiai matyti, kad šiandien jis nevalgęs.

M-tis

SVEČIUOSE

— Kai jūs juokiatės, aš noriu pasakyti: „Ateikit pas mane“.

— Fui, koks begėdis.

— Ne, aš dantų gydytojas.

LAUKIA PINIGŲ

— Jonai, ko tu taip žiūri į telegrafo vielas? — jaunas kareivis Paurys klausia savo draugą jauną kareivį Mickūną, kažko atidžiai stebintį telegrafo vielas.

— Nugi vakar mano tėvai atrašė laišką, kad atsiųsias telegrafu pinigų, tai aš ir žiūriu, ar neleptels kokio dešimtinė ant plento...

Juokdarys

Maža nelaimė

Lietuvos karininkų ekskursija Švedijoje

Stockholmas, 1937. VIII. 8 d. Kad ir neoficialiai lankėsi pirmoji mūsų karininkų ekskursija į Švediją, tačiau ji susilaukė didelio susidomėjimo švedų karininkų tarpe ir buvo jų gražiai globojama. Vedamoje plk. Lanskoronskio ekskursijoje iš viso dalyvavo 18 karininkų, kurių dalis buvo iš provincijos.

Iplaukus į Stockholmo vandenį, švedų-Amerikos Linių vyriausiasis direktorius Axel Jonson pakvietė ekskursiją į švedų-Amerikos laivą „Gripsholm“ priešpiečių drauge su atėjusiais į uostą karininkų pasitikti Lietuvos pasiuntiniu p. Savickiu ir jo žmona. Svečiai laive buvo sutikti laivo stygų orkestro stilingai sugriežtais lietuviškais motyvais ir ypačiai gražiai sugriežtu Lietuvos himnu. Direkt. Jonsson kėlė taure už Lietuvą ir už gerą karininkų pasisekimą Švedijoje. Atsakė karininkų vardu gen. št. plk. Lanskoronskis. Kaip žinoma, dir. Jonssono rūpesčiu buvo įsteigtas pirmasis švedų laivas į Klaipėdą „Marieholm“. Direktorius visuomet rodo savo susidomėjimą Lietuva. Po tokio gražaus sutikimo mūsų karininkams teko nelengva keturių dienų iš anksto nustatyta susipažinimo ir studijų programa.

Tinkamų švedų palydovų lydimi, mūsų karininkai susipažino su artilerijos muziejumi, kuriame taip pat esama nemaža palaikų ir iš Lietuvos-Švedijos karo laikų. Taip pat susipažinta su švedų pulkais, esančiais Stockholme ir Upsaloje, ir lankytasi švedų karo mokykloje Stockholme. Karo mokykloje švedų karininkai buvo suruošę Lietuvos karininkams pagerbti priėmimą, per kurį pasveikinimo žodžiu kreipėsi žinomas švedų karo istorikas plk. Petri. Lietuvos karininkų vardu atsakė gen. št. plk. Lanskoronskis. Taip pat ir Upsalos pulke mūsų karininkai buvo priimti dideliu švedišku nuoširdumu.

Prie mūsų karininkų švedų karo vadovybė buvo prikomandiravusi dirbantį štabe lt. F. Francke. Ekskursijos vadovai gen. št. plk. Lanskoronskis, plk. dr. Ūsas ir plk. Navickis buvo padarę oficialius vizitus krašto apsaugos ministeriui ir ministerijos vadams.

Be Upsalos universiteto ir tenykščių akademinių įstaigų, Lietuvos karininkai dar lankėsi švedų istoriniame Sigtunos mieste (viduramžiais buvo estų išgriautas) ir Skokloster pilyje, žinomoje karo ginklų ir karo pabūklų rinkiniu.

Prie mūsų karininkų tinkamo sutikimo prisidėjo muziejų bei įžymesnių vietų direktoriai ir vedėjai, patys demonstruodami muziejų rinkinius, ir Stockholmo studentų sąjunga bei jos Baltijos sekcija, skirdama iš savo tarpo kompetentingus palydovus.

Atsidėkoti prisidėjusiems prie mūsų karininkų Stockholme ir provincijoje sutikimo bei supažindinti juos su švedais, Lietuvos pasiuntinio bute buvo suruoštas rautas, į kurį, be daugelio švedų, taip pat buvo apsilankiusi ir mūsų šachmatininkų komanda. Karininkų vardu poniai Savickienei buvo įteikta gražių gėlių puokštė. Pirmoji Lietuvos karininkų ekskursija buvo labai gyvai pažymėta švedų spaudoje.

PLATUS BRIG. GEN. NAGEVIČIAUS PRANEŠIMAS SPAUDOS ATSTOVAMS

Rugpiūčio 24 d. karo sanitarijos viršininkas brig. gen. Nagevičius Karo Sanitarijos Valdybos būstinėje mūsų dienraščių ir karinės spaudos atstovams plačiai ir turiningai nupasakojo savo išpūdžius iš lankymosi lietuvių kolonijose Pietų Amerikoje, paliesdamas lietuvių mokyklų būklę, išėvijios tautinį veikimą ir apskritai mūsų emigracijos perspektyvas. Apie tai plačiau — 36 „Kario“ nr.

REZERVININKAI PATENKINTI

Lekėčių val. apylinkėje yra daug rezervo naujokų, kurie buvo nusiųsti, kad netiko į garbingas karių eiles. Be to, daugelis jiems prikišdavo nemalonių komplimentų. Tačiau rugpiūčio 18 d. Lekėčiuose buvo sušaukti visi šio valsčiaus naujokų rezervai ir jiems paskelbta, jog jie perkeliama į apsaugos karių rūšį ir, reikiant, gali būti pašaukti kariniams pratimams į kariuomenę. Surinkus jų knygeles, visų veiduose pražydo džiaugsmas ir karinė nuotaika. Pasigirdo pasitenkinimo kalbos. Tenka pažymėti, kad tą dieną buvo darbo diena, bet rezervininkai susirinko daug anksčiau, negu reikėjo.

Juozas Astrauskas

KITAIŠ METAIS PRADĖS EKSPLOATUOTI RADVILIŠKIO DURPYNĄ

Šią vasarą atliekami parengiamieji darbai Radviliškio (Šiaulių apskr.) durpynui eksploatuoti. Nuo kitų metų gegužės mėn. manoma pradėti patį eksploatacijos darbą. Jau užsakytos 6 mašinos durpėms kasti, kurioms išgyti paskirta 220.000 lt. Visas Radviliškio durpynas užima 585 ha žemės plotą ir užteks kasti 30 metų.

STATYS NAUJĄ ŠIAULIŲ ELEKTROS STOTĮ

Atliekami galutiniai tyrinėjimai naujai Šiaulių elektros stotiai statyti. Numatoma dar šiais metais atiduoti stoties statymo darbus. Naujoji šiluminė elektros stotis bus statoma prie Rekyvos ežero. Jos energijos šaltinis bus Rekyvos durpynas ir šiaurinė Tyrulių dalis. Naujoji stotis turės aptarnauti Šiaulių, Radviliškio ir Šeduvos rajoną, o vėliau, kaip numatoma, Panevėžį, o taip pat Joniškį ir Kuršėnus.

Kitų metų pabaigoje arba 1939 m. pradžioje naujoji stotis galėsianti pradėti darbą. Ji kainosianti su visais įrengimais ir tinklais apie 4,5 milijonus litų.

LIETUVOJE AUGA IR ŠILTŲJŲ KRAŠTŲ AUGALŲ

Ypačiai šiemet, esant labai šiltai vasarai, Lietuvoje gražiai užderėjo ir šiltųjų kraštų augalai. Kai kuriuose Kauno soduose prisirpo baltosios vynuogės ir jos pardavinėjamos Kauno krautuvėse.

Taip pat ir tabakas gerai užderėjo. Nors jo auginama visoje Lietuvoje, bet daugiausia randama Punios, Butrimonių, Onuškių ir Aukštadvario apylinkėse. Butrimonių apylinkėje (Alytaus apskr.) yra net ištisi tabako laukai. Kai kurie užsiaugino net ir turkiško tabako. Vienais metais kai kurie tabako augintojai pardavė savo tabako net į užsienį.

DIDĖJA KRAŠTO SUTAUPOS

Per š. m. liepos mėn. visose Did. Lietuvos kredito įstaigose padidėjo indėlių arti 7 milijonų litų. Rugpiūčio 1 d. visose Did. Lietuvos kredito įstaigose buvo apie 287 milijonus litų indėlių.

LIETUVOJE IŠRADEJŲ NETRŪKSTA

Šiuo laiku Lietuvoje yra užpatentuoti 785 išradimai bei įvairūs patobulinimai. Išradimai Lietuvoje kasmet didėja.

„PIENOCENTRO“ EKSPORTAS Į UŽSIENĮ

Per š. m. pirmąjį pusmetį „Pienocentras“ padarė apyvartos už 28,1 milijoną litų. Palyginti su praėjusiais metais, šiemet apyvarta padidėjo keliais milijonais litų. Šiemet per pirmąjį pusmetį sviesto išvežta už 17,87 milijonus litų (pernai per tą patį laiką tik už 14,58 mil. lt.), kiaušinių už 5,07 milijonus litų (pernai — tik 4,51 mil. lt.). Taip pat daug išvežta ir kitokių pieno produktų.

KIEK ŠIEMET NUSAUSINTA PELKIŲ

Žemės ūkio Rūmų pašalpa šiemet buvo sukultūrinta (nusausta bei šiaip naudingų plotu padaryta) 2.170 ha pelkių ir įrengta 808 ha kultūrinių ganyklų. Kitais metais numatoma sukultūrinti 3.500 ha pelkių.

PAPIGINTA KELIONĖ Į BUVUSIŲ KARIŲ KONGRESĄ

Rugsėjo 8 d. Kaune įvyks Rusijos kariuomenės lietuviškų dalių bei organizacijų buvusių karių kongresas. Susisiekimo Ministerija važiuojantiems į šį kongresą dalyviams davė 87,5% nuolaidos geležinkelių III kl. tarifo.

PROPAGANDINĖ FILMA „ATGIJUSI LIETUVA“

Jau visiškai baigiama propagandinė filmas „Atgijusioji Lietuva“, kurios išėjo 2.100 metrų ilgumo, t. y. maždaug 1 val. ir 40 min. žiūrėti ekrane.

AVIACIJOS ŠVENTĖ JONIŠKYJE

Rugpiūčio 22 d. Joniškėje buvo aviacijos šventė, kurios pasižiūrėti susirinko apie 8.000 žmonių. Greta mūsų lakūnų, dalyvavo ir Lietuvoje viešis Čekoslovakų lakūnas-sklandytojas Oskaras Szpakas.

NETOLI NUO TAURAGĖS UŽSIMUŠĖ RYGOS APYGARDOS TEISMO PIRMININKAS

Rugpiūčio 17 d. 18 val. nuo Tauragės apie 8 km Rygos lengvasis automobilis norėjo prasilenkti su priešais atvažiuojančiu Kauno automobiliu. Lenkdamas, Rygos mašina paslydo ir nugriuvusi į griovį apsivertė. Vaziavę Rygos apygardos teismo pirmininkas prof. Al. Gumanis užsimušė, o teisėjas Zeidinis sunkiai susižeidė. Kiti lengvai susižeidė.

LIETUVOS MEDUS UZSIENYJE

Mūsų bičių medus jau nuo seniau buvo gabenamas į Amerikos Jungtines Valstybes. Paskiausiai mūsų medumi susidomėjo ir kai kurie Pietų Amerikos pirkliai. Viena firma Kaune gavo iš Argentinos laišką, kuriame klausiama apie mūsų medaus atsiuntimą. Pirmoji medaus partija jau pasiūsta.

STATOMAS LINŲ FABRIKAS

Panemunėlio val. (Rokiškio ap.) statomas pirmas Lietuvoje moderninis linų fabrikas. Netrukus jis pradės veikti.

LIETUVOJE GALVIJAI SVEIKESNI

Per neseniai buvusį Baltijos veterinarijos kongresą paaiškėjo, kad Lietuvos ir, aplamai, Baltijos valstybių galvijai yra sveikesni, negu Vokietijos. Vienais metais Vokietijos dvaruose buvo rasta beveik 90% tuberkuloza sergančių galvijų. Nors ten kovojama su galvijų ligomis, bet kova tokio pasisekimo neturi, kaip Baltijos kraštuose.

PREMIJUOJAMI NAUJIEJI SODAI

Žemės ūkio Rūmai paskyrė 15.000 lt. naujai sodintiems sodams premijuoti. Bus premijuota 1000 naujai sodintų sodų. Premijas skirs turintiems nedaugiau kaip 20 ha ūkio reikalams skiriamos žemės.

Naujieji leidiniai

Orison Swett Marden. **MINTIES GALYBĖ.** Kazėno vertimas. Fakelo leidinys, kaina Lt. 1,50.

O. Swett Marden'as visame pasaulyje gerai žinomas kaip didelis jaunuomenės auklėtojas, pedagogas — mintytojas. Jo veikalų jau keletą turime išsivertę ir į lietuvių kalbą. Autorius kiekvienam žmogui randa savo raštuose pritaikintinų ir pasigerėjimo vertų minčių. Šis mintytojas ne laiko praleidimui ir ne vien tik pasigerėjimui rašo. Jis kalba į jaunuolio širdį. Jis žadina apsnūdėlio dvasią ir veda ją į humaniškos kultūros aukštumas... Jo veikalai nesiriboja vienos tautos ar valstybės ribose — jie skaitomi visame pasaulyje.

Pažinau vieną jaunuolį, kuris prieš 7 metus buvo beraštis kaimo bernas. Kartą jam pakliuvo į rankas keletas vieno jaunuomenės žurnalo nr., kuriuose rado O. S. Mardeno straipsnių tęsinį apie valios galybę. Ir kas? Šiais metais tą jaunuolį sutikau einantį atsakingas pareigas ir besimokantį... Ir tik nepalaužiamos valios, pasiryžimo dėka! O tokių pavyzdžių rasime daug!

Minties galybė rekomenduotina visiems jaunuoliams. Šioje knygoje ir karys ras paprasčiausia suprantama kalba išreikštas dideles, uždegančias mintis! Mintis — kupinas entuziazmo ir nesuvaržomų kilnių tikslų siekimo. „Mintis yra tik kitoniškas likimo vardas, todėl pats pasirink savo likimą!..“ sako autorius El. Wheeler Wilcox'o žodžiais veikalo išan-goje.

„Mes privalome mąstyti, o kiekviena mintis yra smūgis, kuris mukala mūsų gyvenimo dalelę. Mąstymą įgyvendinsime tik tvirta, nedūžtančia valia!..“ Autorius naudojami išymiausių filosofų, pedagogų, mokslininkų mintimis. Ima citatas iš Goethės, Shakespear'o, iš didžiųjų optimistų Keller'io, Kingsley'io. Ir pavyzdžiais perstato nemirštamus dvasios didvyrius: Lincolną, Grantą, Napoleoną, Bismarką, Wesley, Hugo ir kitus. Vertimas aiškus, sklandus ir skaitytoją gražiai paveikia.

Klema Jūr.

ANTROSIOS LIETUVOS MOTINOMS IR VAIKAMS APSAUGOTI KONFERENCIJOS DARBAI. Kaunas, 1937. 95 pusl.

Konferencija buvo sušaukta š. m. kovo 21—22 d. Iš atskirų pranešimų, įdėtų darbuose, pažymėtinas „Lietuvos gyventojų prieauglio problema politiniu ir ekonominiu žvilgsniu“, parašytas prof. A. Rimkos. Autorius pranašauja, išeinant iš amžiaus grupių sudėties, gimimo skaičių padidėjimą tik po 1940 metų. Iki to laiko natūralus prieauglis neišvengiamai turės mažėti. Tą reiškinį autorius vertina neigiamai ir pastebi, kad „priemonės, kurios galėtų šį mažėjimą sustabdyti, tautai ir valstybei turi nemažiau reikšmės, kaip priemonės javų bei bekony ūkiui pakelti“.

Dr. Kazimieras Grinius, diskutuodamas su prof. P. Mažyliu, sako: „Hitlerio politika parodė, kad diktatūra gali šiuo klausimu daug padaryti. 1934 m. Vokietijoje prieauglis padidėjęs 40%. Vokietijoje duodama kiekvienam gimusiam vaikui paskola. Galima gūndymas reguliuoti ir valstybiniu mastu. Kitas diktatorius, Mussolini, irgi stengiasi tuo pat būdu didinti prieauglį“.

Prof. Vabalas-Gudaitis pranešime „Lietuviško vaiko darželio metmenys“ rašo: „Lietuviškumo reikia laikytis ne ko-

kiais šovinistiškais sumetimais, bet grynai pedagoginiais. Vaisiai, lyg medeliai, sodinami į psichofizinę dirvą, kurioje jie turi atitinkamai iš pradžios prigyti ir augti“. Pirmoji priemonė lietuviškumui yra lietuvių kalba. Reiktų nemokyti vaikų svetimų kalbų, kol gerai neišmoks lietuvių kalbos. Reikia skiepyti savo pamėgimą, drausti lietuviams leisti vaikus į svetimųjų vaikų darželius.

Reikšmingas ats. mjr. Petro Rusecko pareiškimas per diskusijas dėl Karužienės pranešimo. „Kraštą ir valstybę gina kariuomenė — sako P. Ruseckas. Kariuomenė tinkama tik tada, kai ji žino už ką kariauja. Žinome, kad savanoriai ejo gilaus patriotizmo vedami. Svarbu, kad ir ateityje kariuomenė būtų sąmoninga. O tokia ji gali būti tik tada, kai bus tinkamai sutvarkyta socialinė apsauga. Mūsų biednuomenė labai vargingai gyvena; neturi jokių perspektyvų dėl savo ateities. Iš tų lūšnų išėję kariai nebus entuziastai. Tas nušimtis kariuomenėje bus nepatikėtas, o tas jau yra didelis minusas. Dėl to reikia stengtis, kad didžiausia tautos dauguma būtų patenkinti savo socialine būkle“.

Rs. A.

Redakcijos atsakymai

Gauti atvaizdai ir aprašymai apie šiuos Vyčio kryžiaus kavalierius. Iš Juozo Astrausko apie virš. Balį Gembeckį, ltn. Namajūno apie jaun. pusk. Kostą Jankauską ir pusk. J. Dovydaičio apie eil. Juozą Pauliukevičių.

J. Budrevičiui. Savanorio kūrėjo J. Gaulos atsiminimus ir atvaizdą gavome.

J. pusk. Gedvilai. Pora korespondencijų iš sporto gyvenimo pulke negalėjome įdėti, nes neparašėte dienos, kada rungtynės buvo.

Vyt. Paliušiu. Ir Tamsta pradėjai plagijuoti galvosūkius. Negražu. Daugiau iš Tamstos nei galvosūkių, nei kitokių raštų nepriimsime.

Pr. Juziūčiui. Galite sprendimus siųsti ir banderole.

Moksleiviui. Tai sprendžia sveikatos tikrinimo komisija ir iš anksto nusiminti neapsimoka. Kreipkitės, gal ir priims. Redakcijai į tokį klausimą atsakyti sunku.

Galvosūkių Nr. 33 sprendimas

Gulsčiai. 1. Konto. 4. Ra. 5. Po. 7. Omnibus. 8. Loma. 10. Sala. 13. Koda. 14. Kur. 16. Kass. 18. Ok. 19. Sausuma. 20. To. 21. Ras. 22. Ers. 23. Ar. 24. Bismark. 27. It. 28. Inku. 30. Kas. 31. Uodo. 33. Oslo. 35. Arka. 36. Brangus. 37. Aš. 39. Ausma.

Stačiai. 1. Kama. 2. Naivus. 3. Opus. 4. Romas. 6. Osaka. 8. Lokarno. 9. Do. 11. La. 12. Astrida. 13. Korai. 14. Kursk. 15. Rūsas. 17. Sosto. 24. Bulba. 25. Mainas. 26. Kurso. 29. Ks. 32. Ok. 34. Orša. 35. Auka.

Išsprendė: 1) pusk. Kelmelis (2 art. p.), 2) j. p. C. Šeškus (1 p. p.), 3) j. p. A. Korla (1 p. p.).

Galvosūkis Nr. 35

(Vert. 2 tšk.)

Kartą senas kareivis klausia jauno, ką tik į dalį atvykusio: „Ką kiekvienas lietuvis turi kasdien turėti minty? Jaunas kareivis, truputį pagalvojęs, nepanorėjo tiesiog atsakyti į klausimą, bet davė uždavinį, iš kurio buvo galima gauti atsakymą į aną klausimą. Štai ir uždavinys:

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) + (g-h) + (i-j) + (k-l) + (m-n) + (o-p) + (r-s) + (t-u) + (v-w) + (x-y) + (z-ž) + (1-2) + (3-4) + (5-6) + (7-8) + (9+10) = X.$$

Raides pakeitę žodžiais, gausime tokias reikšmes: a = kas kiekvienam rūpi, b = sporto įrankis, c = paros dalis, d = žmonijos nelaimė, l = įdubęs, f = veiksmazodžio „būti“ forma, g = lyginis skaičius, h = priešdėlis, i = brangus metalas, j = ne šlapia, k = jauni žmonės, l = ne senas, m = yisata, n = ko siuvimui reikia (vienask. vard. be brūknelio), o = aštrus daiktas, s = senovės apsigynimo priemonė, š = žemė prie namų, t = netekimas kalbos, arba nustojimas... (vard.), u = pabaiga, v = žemė jūroje, z = ką pionieriai stato, ž = sutr. „litas“, 1 = tas, kurs laisvės netekęs, 2 = jėgos vienetas (fizikoj), 3 = pasisekimas, laimėjimas, 4 = tiesa, nereikalaujanti įrodymo, 5 = pakilusi vieta žemėje, 6 = pinigų mokėjimo vieta, 7 = malonus, 8 = netiesą, 9 = veido dalis (daug. kilm.), 10 = prieveiksmis, X = atsakymas į klausimą.

Senas kareivis, įstated žodžius ir atskiras raides sutraukęs įsitikino, kad jaunas kareivis teisingai atsakė į klausimą. Tad, išpėkime ir mes!

Pr. D.